ספר משלי

LIBER PROVERBIORUM.

ספר משלי

LIBER PROVERBIORUM

TEXTUM MASORETICUM ACCURATISSIME EXPRESSIT
E FONTIBUS MASORAE CODICUMQUE VARIE ILLUSTRAVIT
EXPOSITIONEM DE LEGIBUS DAGESSATIONIS ADJECIT

S. BAER.

PRAEFATUS EST EDENDI OPERIS ADJUTOR

FRANCISCUS DELITZSCH.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.
LIPSIAE 1880.

PRAEFATIO

FRANCISCI DELITZSCHII.

Ad librum Iobi, quem anno 1875 edidimus, et librum Psalmorum, qui anno 1880 subsecutus est, jam accedit liber Proverbiorum, quo critica nostra librorum poetica quae dicitur accentuatione instructorum editio absolvitur. Praeter subsidia librorum tum manu scriptorum tum impressorum a Baerio adhibita, quae in editionibus Genesis 1869, Jesaiae 1872, Duodecim prophetarum 1878 et ceteris enumeravimus, in textu Proverbiorum castigando usus est collatione Strackiana codicis Petropolitani anno 1010 scripti (vide de eo *Dikduke ha-ṭᵉamim des Ahron ben-Moscheh ben-Ascher* 1879 p. XXIV) et editione Neapolitana 1486, cui additus est commentarius Immanuelis Romani (*Manoello Giudeo*), poetae clarissimi, quamquam superbi atque lascivi, qui in amicitiam Dantis Alighierii receptus erat, uti carmina (*sonetti*) ao. 1853 a Philippo Mercurio Professore Neapolitano in lucem protracta [1] ostenderunt. In postrema Makamarum ad modum Haririi et Charizii compositarum, quas מחברות עמנואל inscripsit, Dantii Infernum et Paradisum imitatione exprimere conatus est [2].

In argumentis scripturarum a Baerio receptarum saepenumero fit mentio legum illarum, quas grammatici veteres אתי מרחיק, דחיק et נָסג אחור nuncupare consueverunt, quapropter amicum impuli, ut huic Proverbiorum editioni brevem earum legum expositionem adjiceret, praesertim quum praeter

---

[1] *Lezione XI in forma di Lettera diretta al chmo Cav. Filippo Scolari a Venezia, nella quale è trattato se Dante veramente fosse morto nel* 1321, *del Prof. Filippo Mercuri. Napoli* 1853.

[2] Vide *Tofet und Eden oder die Divina Commedia des Immanuel ben Salomo aus Rom, aus dem Hebräischen übersetzt . . von M. E. Stern. Wien* 1865.

DE PRIMARUM

VOCABULORUM LITERARUM DAGESSATIONE.

De literarum בגד״כפת pronuntiatione veteres grammatici hanc regulam tradunt: כל בגדכפ״ת דסמיך ליה״ו רפי, בר מן מפיק מפסיק דחיק ואתי מרחיק[1] h. e. si qua literarum בגד״כפת subsequitur vocem, quae in unam quiescibilium יה״ו exit, leniter (*raphe*) pronuntianda est, at non ita pronuntiatur, 1) si litera יה״ו qua vox prior terminatur, non quiescit, sed sono consonae enuntiatur (מפיק); 2) si duo illa vocabula, de quibus agitur, non arcte conjuncta, sed distincta sunt (מפסיק); 3) si accentus Milra prioris vocabuli et accentus Milel posterioris sive, ut quodammodo dicere possumus, duo ictus, duae ἄρσεις colliduntur (דחיק); 4) si prius vocabulum cum accentu penultimae efferendum tanquam „e longinquo" posterius sive monosyllabum sive Milel ad se adstringit (אתי מרחיק). Harum quatuor exceptionum primae duae in libris grammaticis satis dilucide explicatae sunt[2], verum quae ibi de duabus posterioribus, דחיק et אתי מרחיק, reperiuntur, nonnisi carptim nec satis accurate atque adeo non sine admixtis erroribus eas regulas transigunt. Quamobrem non supervacaneum erit, leges, ad quas dagessatio in principiis vocabulorum dirigitur, denuo examinatas accuratiusque perscriptas in uno conspectu ponere, praesertim quum in exponendis

---

[1] Sic Moses Kimchi in מהלך Cap. 3. et David Kimchi in *Michlol* 89. Salomo Hanau in צהר התבה 25 aliique illam regulam nomine Masorae adducunt (איתא במסורת), idque quodammodo recte, quum jam Ben-Ascher in דקדוקי הטעמים §. 29. mentionem ejus faciat. Sed in Masora (typis impressa), quam hoc nomine appellare consuevimus, regula illam in formam redacta non exstat. Idem valet de cognata regula: כל זעיר דסמיך דגש בר מן אוּ אוֹ אֱי אִי

[2] De altera abunde egit Delitzschius in commentatione, quam *Die Dagessirung der Tenues* inscriptam continet *Lutherische Zeitschrift* 1878 p. 585—590.

Samuelis Davidis Luzzatti Grammaticam Hebraicam lingua italica scriptam (Patavii 1853) libri nostri grammatici traditionis Punctatorum Grammaticorumque veterum nullam rationem habeant ideoque discendi cupidorum desiderio satisfacere nequeant. Una in re cum amico consentire non possum. Etenim Dagesch legibus דחיק et אתי מרחיק effectum conjunctivum esse negat, eo literam qua vox incipit non duplicari, sed tantummodo confirmari affirmans. Ego vero dagessationem, quae legem דחיק sequitur, literam duplicare et binas voces conjungere pro certo habeo. Atque etiam Dagesch legis אתי מרחיק conjunctivum esse, ita ut וְאָעִידָה לִּי legi oporteat *w^ea'idā-lli* (ad similitudinem vocum אָנָּא, יָמָּה, שָׁמָּה), probabilius mihi videtur. Quamquam ubicunque altera vox non est vel monosyllaba vel Milel velut אשירה לַּיהוה ego quoque Dagesch ejus vocis non conjunctivum, sed mere orthophonicum esse judico, quoniam legem אתי מרחיק excedit ejusque dumtaxat similitudinem gerit.

Reliquum est, ut hujus praefationis occasionem accipientes menda quaedam notemus, quae in editiones Iobi et Psalmorum irrepserunt: Iob. 42, 5 scribi debuit אֹ֣זֶן (cum *Munach*); Ps. 14, 1. 53, 2 הִ֭שְׁחִיתוּ; 19, 10 צָֽדְקוּ; 61, 1 Pasek post לַמְנַצֵּ֬חַ expungendum est.

Deo juvante hanc Proverbiorum editionem sequentur libri Danielis, Ezra et Nehemiae, quibus delineatio aramaismi biblici regulis masoreticis innixa adjungetur.

Lipsiae, Nonis Juniis MDCCCLXXX.

§. 3.

Sunt vero certae quaedam conditiones, quae generali illi legi obrogent, hoc est, quibus efficiatur, ut etiam post apertam syllabam tenuis non aspiretur, sed dagessatione induretur. Prima harum conditionum est literarum similium concursus (אוֹתִיּוֹת דּוֹמוֹת); altera tonorum collisio (דְּחִיק); tertia attractio subsequentis vocabuli per prius tono remoto instructum (אָתֵי מֵרָחִיק). Quarum quidem conditionum secundâ et tertiâ accitur non solum dagessatio literarum בגד״כפת, sed omnium omnino literarum, exceptis אה״חע.

§. 4.

Si quod vocabulum sive a duobus *Beth* sive a duobus *Caph* aut etiam a *Beth* et *Caph* vel *Beth* et *Mem* incipit[1], ita quidem, ut priori earum literarum Scheba subjectum sit, haec ipsa litera quae Scheba habet, ne concurrentibus duabus aspiratis depressius pronuntietur, dagessatur, etiamsi prius vocabulum accentu conjunctivo insignitum est atque aperta syllaba terminatur. Exempla: וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ (Gen. 39, 12) בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ (Deut. 6, 7) וַיְהִי כְּכַלּוֹת (Jos. 8, 24) וַיְהִי בְּבוֹאָהּ (Jud. 1, 14) וַיְהִי בְּבוֹאָם (1 Sam. 16, 6) קְטַנָּה כְּכַף (1 Reg. 8, 44) הֲלֹא כְּכַרְכְּמִישׁ (Jes. 9, 10) נִשְׁכְּבָה בְּבָשְׁתֵּנוּ (Jer. 3, 25) הָיְתָה בְּבֵיתוֹ (1 Chr. 7, 23) כִּי בְּמַקְלִי (Gen. 32, 10)[2] אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר (40, 7) לוֹ בְּמִצְרַיִם (46, 27) יִרְדֶּנּוּ בְּפָרֶךְ (Lev. 26, 53) בְּעַבְדִּי בְּמֹשֶׁה (Num. 12, 8) וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר (33, 36) בְּשׂוֹרָה בְּפִיו (2 Sam. 18, 25) שַׂמְתִּי בְּפִיךָ (Jes. 59, 21) יִמָּצֵא בְּפִיהֶם (Zeph. 3, 13) עָמְדָה בְמִישׁוֹר (Ps. 26, 12) תְּהִלָּתוֹ בְּפִי (34, 12) יָגִילוּ בְמַלְכָּם (149, 2) שְׁמוֹ בְמָחוֹל (149, 3) יָצְאוּ בְּפָעֳלָם (Iob 24, 6) כִּי בְּפִתְאֹם (2 Chr. 29, 6).

At vero si illarum literarum vocabulum ordientium prior plenam vocalem habet, dagessatione abstinetur, e. c. אִשָּׁה בִבְתוּלֶיהָ (Lev. 11, 13) וַיַּשְׁחִיתוּ בִבְנֵי (Jud. 20, 25) כֹּהֲנֵי בָמוֹת (1 Reg. 13, 33) הָיְתָה בָבֶל (Jes. 13, 19) יֵרֶא בִפְלַגּוֹת (Iob 20, 17) אַרְכְּוָיֵ בָבְלָיֵא (Esr. 4, 9) אֲזַלוּ בִבְהִילוּ (4, 23).

---

[1] Ben-Naphtali etiam *Caph* et *Gimel* (כְּג) accenset, sed repugnante Ben-Ascher, quem textus receptus sequitur. Vide argumentum ad Ps. 23, 3. *Dikduke hateamim* p. 30.

[2] Ex aliquot punctatorum sententia in בְּמַעֲלֹת (Ex. 20, 23) Beth propterea non dagessatur, quia Gaja ei satis ponderis affert.

argumentis scriptionum in hac Proverbiorum editione receptarum passim levi tantummodo significatione ad has ipsas leges provocaturi simus.

§. 1.

Quandocunque duo illa vocabula, quorum posterius a tenui, hoc est, ab una literarum בגד"כפת incipit, quae aut dure aut leniter pronuntiantur [1], accentu distinctivo interpuncta sunt, litera בגד"כפת semper sine omni exceptione dagessatur h. e. aspiratione destituitur, velut בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (Gen. 1, 26) וּרְדוּ בִּדְגַת (1, 28) הַשֵּׁנִי גִּיחוֹן (2, 12) וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ (3, 15) וַיִּפְּלוּ פָּנָיו (4, 5).

§. 2.

Quando autem vocabulum a litera בגד"כפת incipiens cum praecedente arctius cohaeret eique vel per Makkeph vel per accentum conjunctivum annexum est, tenuis non dagessatur, nisi si praecedens consonanti, itaque syllaba clausa terminatur, e. c. עֵץ פְּרִי (1, 11) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו (2, 7) אֶרֶץ כּוּשׁ (2, 13) וַתִּתֵּן גַּם (3, 6) תֹּסֵף תֵּת (4, 12) כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר (12, 4) שָׂרַי גְּבִרְתִּי (16, 8) קָלוּי בָּאֵשׁ (Lev. 2, 4) יָדָיו תְּבִיאֶינָה (7, 30) וַיִּתְאָו דָּוִיד (1 Chr. 11, 17) [2]. Contra quando vocabulum praecedens in unam quiescibilium eamque quiescentem, itaque in apertam syllabam desinit, tenuis aspiratur et non dagessatur, e. c. הָיְתָה תֹהוּ (Gen. 1, 2) וְיִרְדּוּ בִדְגַת (1, 26) בּוֹ פְרִי (1, 29) וְצִלָּה גַם (4, 22) וִיהִי כְנַעַן (9, 26) הָיָה דְבַר (15, 1) [3].

Si duo illa vocabula, de quibus agitur, accentu logice conjuncta sunt, sed interjecta lineola Pasek indicatur, ea recitando aliquantulum disjungenda esse, haec quoque exigua seclusio efficit, ut tenuis, qua posterius orditur, dagessetur (§. 1). Exempla sunt עָשׂוּ ׀ כָּלָה (18, 21) אֹתוֹ ׀ בָּאֵשׁ (Deut. 9, 21) אֵפוֹא ׀ בְּנִי (Prov. 6, 2) עַמּוֹ ׀ כָּהֵם (1 Chr. 21, 3) בִיהוּדָה ׀ דֹּרְכִים (Neh. 13, 15).

[1] Liber *Jezira* illas quinque literas, quibus literam ר adjicit (בגדכ"פרת), propterea כפולים nominat, vide Delitzschii *Physiologie und Musik in ihrer Bedeutung für die Grammatik, bes. die hebräische* (1868) p. 11 ss.

[2] Masoretae ejusmodi terminationem מַפִּיק h. e. vim consonantis habentem appellant. Eo pertinere He mappicatum ipso nomine significatur, itaque בְּצִדָּהּ תָּשִׂים (Gen. 6, 16) נֹהַּ בָּהֶם (Ez. 7, 11) וְלַהּ גַּפִּין (Dan. 7, 6). Nonnisi ter, quamquam prius vocabulum consonanti terminatur, tenuis subsequens aspirationem retinet: קַו־תֹהוּ (Jes. 34, 11) שָׁלֵו בָהּ (Ez. 23, 42) אֲדֹנָי בָם (Ps. 68, 6). Vide Masoram ad Ps. 68, 6. *Dikduke hateamim* §. 29.

[3] Propterea vel לֹא כִי (1 Reg. 3, 22. 23. 2 Reg. 20, 10) vel לֹא כִּי (Gen. 18, 15. 19, 2 et saepe) scribitur, prout לא aut conjunctivo aut distinctivo accentu instructum est, vidi Delitzschium in *Luth. Zeitschr.* l. l. p. 589 s.

ratur, e. c. לְטָמְאָה־בָּהּ (Lev. 18, 23) וּלְדָבְקָה־בוֹ (Deut. 11, 22) צִוָּה־לָנוּ (33, 4) דִּמָּה־לָנוּ (2 Sam. 21, 5) נִגְלָה־לָמוֹ (Jes. 23, 1) שֹׁלְחָה־לוֹ (Ez. 17, 6) כִּסָּה־בָגֶד (18, 16) גִּלָּה־בָךְ (22, 10) עֶרְיָה־בֹשֶׁת (Mich. 1, 11) וְעַנְוָה־צֶדֶק (Ps. 45, 5) הִכָּה־צוּר (78, 20) שִׁמְעָה־לִּי (Iob 32, 10) וְשִׂנְאָה־בוֹ (Prov. 15, 17) וְשַׁלְוָה־בָהּ (17, 1) וְנִרְאָה־דֶשֶׁא (27, 25).

§. 6.

Si duorum vocabulorum cohaerentium prius Milel est in syllabam apertam eamque vel *kamezatam* vel *segolatam* exiens atque posterius tonum habet in principio, tenuis qua incipit dagessatur. Haec regula אתי מרחיק h. e. „veniens e longinquo“ nominatur, quia accentus prioris vocabuli ab accentu posterioris remotus est idque vi eminus efficace attrahit. Dagessatio propter hoc אתי מרחיק locum habet hisce conditionibus:

a) si syllaba accentuata prioris vocabuli talis est, in quam ipsa formationis lege tonus cadat, e. c. עָשִׂיתָ זֹּאת (Gen. 3, 14) הִגַּדְתָּ לִּי (12, 18) הָרָה נָּסוּ (14, 10) הָבָה נָּא (38, 16) עָלֶיךָ פָּרֶץ (38, 29) וַעֲבָדֶיךָ בָּאוּ (42, 10) בְּאֵרָה שָּׁבַע (46, 1) וְעָשִׂיתָ צִּיץ (Ex. 28, 36) הַנִּיחָה לִּי (32, 10) וְעָשִׂיתָ פֶּסַח (Deut. 16, 1) וְזָבַחְתָּ פֶּסַח (16, 2) וְיָצָאתָ שָּׁמָּה (23, 13) וְאָעִידָה בָּם (31, 28) חִפַּצְתָּ בָּהּ (21, 14) וְהָגִיתָ בּוֹ (Jos. 1, 8) הֵתַלְתָּ בִּי (Jud. 16, 10) תְּנָֽה־לִּי (1 Sam. 21, 10) לָמָּה בָּאתִי (2 Sam. 14, 32) אֲצִיתֶנָּה יָּחַד (Jes. 27, 4) תִּרְאֶינָּה בָּהּ (Mich. 7, 10) דָּמִיתָ כָּכָה (Ez. 31, 18) פָּקַדְתָּ לַּיְלָה (Ps. 17, 3) עוֹלָתָה בּוֹ (92, 16) עֵדְוֹתֶיךָ שַּׂשְׂתִּי (119, 14) וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ (Prov. 7, 13) עָלֶיהָ קָּו (Iob 38, 5) לֵכְנָה שֹּׁבְנָה (Ruth 1, 8) מְאוּמָה רָּע (Jer. 39, 12) מָחַצְתָּ רֹּאשׁ (Hab. 3, 13) לְמַעְלָה רֹּאשׁ (Esr. 9, 6) אֵלֶּה לָּךְ (Gen. 33, 5) אֵלֶּה פֹּה (Deut. 5, 3);

b) si tonus penultimae prioris vocabuli illuc retro cessit (נסוג אחור) eaque syllaba est producta, cujus accentus vicem Metheg stabilis et firmi implet[1], item tenuis posterius inchoans dagessatur. Exempla: יָלְדָה בֵּן (Gen. 19, 38. quoniam sine recessu toni יָלְדָה) הִשָּׁבְעָה לִּי (21, 23) וְרָבְצָה בּוֹ (Deut. 29, 19) מָלְאָה דָּם (Jes. 34, 6) הָיְתָה לָּנוּ (Ez. 36, 2) מָלְאָה גַּת (Joel 5, 5) דָּבְקָה בָּהּ (Ruth 1, 14) נָשְׁבָה בּוֹ (40, 7) מֹשְׁלָה לּוֹ (40, 10) נֹסְסָה בוֹ (59, 19)

[1] De Metheg stabili et firmo (מתג תמוך) vide *Metheg-Setzung* §. 10. (in Merxii *Archiv* I. 1869).

§. 5.

Regula דחיק pertinet ad bina vocabula, quorum toni inter se collidunt, quare per Makkeph coagmentantur, et hacce quidem ratione:

a) Si duorum vocabulorum inter se cohaerentium prius in ־ֶה desinit et posterius sive monosyllabum est sive tonum in priore syllaba habet, tenuis qua incipit dagessatur. Exempla: וּמִשְׁנֶה־כֶּסֶף (Gen. 43,15) תַּעֲשֶׂה־בּוֹ (Ex. 4,17) נַכֶּה־בּוֹ (Num. 22, 6) תְּכַסֶּה־בָּהּ (Deut. 22, 5) אֲכַלֶּה־בָּם (32, 23) יִבְנֶה־בַּיִת (2 Sam. 6, 13) יְכַסֶּה־בֶּגֶד (Ez. 18, 7) יְחַוֶּה־דָּעַת (Ps. 19, 3) מְכַסֶּה־פֶּשַׁע (Prov. 17, 9) הֲיִגְאֶה־גֹּמֶא (Iob 8, 11) יִפְצֶה־פִּיהוּ (35, 16) נִבְנֶה־לָּנוּ (Gen. 11, 4) וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ (ibid.) יִרְאֶה־לּוֹ (22, 8) וְאֶעֱשֶׂה־שָּׁם (35, 3) יִהְיֶה־לְּעָם (48, 19) יִהְיֶה־לּוֹ (Ex. 28, 32) תִּשְׁתֶּה־מָּיִם (Deut. 11, 11) נִשְׁתֶּה־יָּיִן (Jer. 35, 6) יְשַׁוֶּה־לּוֹ (Hos. 10, 1) יְצַוֶּה־לָּךְ (Ps. 91, 11) יְזַכֶּה־נַּעַר (119, 9) תַּרְבֶּה־שֹּׁחַד (Prov. 6, 35) מְגַלֶּה־סּוֹד (11, 13) מַעֲנֶה־רַּךְ (15, 1) תַּעֲשֶׂה־לְּךָ (24, 6) תִּשְׁוֶה־לּוֹ (26, 4)[1].

b) Item si duorum vocabulorum arcte cohaerentium prius in ־ָה exit et posterius aut monosyllabum aut Milel est, litera alterum incipiens dagessatur, at tantummodo ea conditione, si syllaba finalis prioris vocabuli a Scheba mobili initium capit. Exempla: לֻקֳחָה־זֹּאת (Gen. 2, 23) גְּשָׁה־נָּא, וּשְׁקָה־לִּי (27, 26) לְךָ־נָּא (Num. 23, 13) תְּנָה־לָּנוּ (27, 4) וְאֶדְרְשָׁה־בָּהּ (1 Sam. 28, 7) סְאָה־סֹּלֶת (2 Reg. 7, 1) נִתְּנָה־לּוֹ (2 Reg. 25, 30) וְנִדְּמָה־שָּׁם (Jer. 8, 14) וְאֶשְׁקֲלָה־לּוֹ (32, 9) לְרַאֲוָה־בָךְ (Ez. 28, 17) שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ (Cant. 3, 11) אֲלַקֳטָה־נָּא (Ruth 2, 7) שְׁבָה־פֹּה (4, 1) נִשְׂמְחָה־בּוֹ (Ps. 66, 6) אֲזַמְּרָה־לָּךְ (71, 23) מַחֲלָה־לֵּב (Prov. 13, 12) וְאַהֲבָה־שָּׁם (25, 17) אֲשַׁלְּמָה־רָּע (20, 22) נִבְחֲרָה־לָּנוּ (Iob 34, 4).

Quodsi syllaba finalis prioris vocabuli non incipit Scheba mobili, regula דחיק cessat, itaque tenuis quae posterius inchoat aspi-

---

[1] In libris grammaticis etiam vocalis Pathach huic regulae subjicitur, adductis exemplis מַה־בְּרִי, מַה־בֶּצַע, מַה־זֹּאת, מַה־זֶּה, sed immerito; nam post מַה aeque ac post זֶה־ makkephatum semper Dagesch sequitur etiamsi vox subsequens accentum non in prima syllaba habet, e. c. מַה־נּוֹרָא (Gen. 28, 16) מַה־פִּשְׁעִי (31, 16) מַה־פָּרַצְתָּ (38, 29) מַה־נֹּאמַר מַה־נְּדַבֵּר וּמַה־נִּצְטַדָּק (44, 16) מַה־יַּרְאֵנִי (Num. 23, 3) מַה־תֹּאמַר (1 Sam. 20, 4) מַה־דּוֹדֵךְ (Cant. 5, 9) וְזֶה־פִּרְיָהּ (Num. 13, 17) וְזֶה־מִּזְבֵּחַ (1 Chr. 22, 1). Itaque מַה et זֶה aliquid praecipui habent. Neque praeter מַה exstat alia vox quae makkephata in ־ַה exeat.

יִירְשׁוּ (37, 9) נָתַתָּה לִּירֵאֶיךָ (60, 6) שַׂמְתָּ מּוּעָקָה (66, 11) כּוֹנַנְתָּ מֵּישָׁרִים (99, 4) אָמַרְתָּ לַּאֲבוֹתֵיהֶם (Neh. 9, 23) נָתַתָּה לַּאֲבֹתֵינוּ (9, 36). Dagessationem ibi non locum habere, ubi litera methegata una de quinque tenuibus est, ex hisce exemplis cognoscitur: אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת (Gen. 2, 4) לָמָּה תַעֲמֹד (24, 31) תַּחְתֶּיהָ תַעֲמֹד (Lev. 13, 28) הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים (Ps. 9, 11) פֹּעַלְתָּ בִימֵיהֶם (44, 2) עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ (77, 15) דִּכִּאתָ כֶחָלָל (89, 11). Causa facilis est intellectu. Dagessatio in solis illis quinque literis pronuntiationem non solum acuit, sed mutat; ibi vero, ubi tonus primae syllabae alterius vocabuli nonnisi secundarius est, quem Metheg significat, dagessatio non tantum momenti habet, ut aspiratam induret. Sunt vero duo loci, ubi nihilominus tenuis Dagesch assumsit: כָּמֹכָה בָּאֵלִם Ex. 15, 11 et וַיְשִׂימֶהָ תֵּל־עוֹלָם Jos. 8, 29.

e) Si alterum vocabulum sive monosyllabum sive Milel a litera cum Scheba orditur, haec ipsa litera dagessatur, exceptis quatuor literis servilibus בו״כל e. c. עֹשֶׂה פְּרִי, עֹשֶׂה־פְּרִי (Gen. 1, 11. 12) אַרְצָה כְּנָעַן (12, 5) הִרְחִיבָה שְּׁאוֹל (Jes. 5, 14) וְאַצִּיעָה שְּׁאוֹל (Ps. 139, 8) גָּדַלְתָּ מְּאֹד (104, 1) שָׂמְתָּ טְּעֵם (Dan. 3, 10) כְּלָא מְּטָא (4, 24) וְשַׂמְתָּ שְּׁמוֹ (Neh. 9, 7) atque adeo וְעָשִׂיתָ קְּעָרֹתָיו (Ex. 25, 29)[1]. Literas בו״כל non dagessari ex his exemplis apparet: יְדַעְתִּיךָ בְשֵׁם (Ex. 33, 12) תִּהְיֶיןָ לְאִישׁ (Deut. 21, 15) נִהְיֵיתָ לְעָם (27, 9) קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק (Jes. 42, 6) תִּמַּקְנָה בְחוֹרֵיהֶן (Sach. 14, 12) צָרֶיהָ לְרֹאשׁ (Thren. 1, 5). Excipitur vocula לְּךָ, quae constanter dagessatur: חָלִלָה לְּךָ (Gen. 18, 25) וְעָשִׂיתָ לְּךָ (Deut. 10, 1) אֱלֹהֶיךָ לְּךָ (23, 6) וָאֶסְפָה לְּךָ (2 Sam. 12, 8) לָקַחְתָּ לְּךָ (12, 9) שָׁאַלְתָּ לְּךָ (1 Reg. 3, 11) וּנְתַתִּיהָ לְּךָ (11, 35). Quam analogiam sequitur וְלַיְלָה לְּלַיְלָה (Ps. 19, 3).

§. 7.

Ex regulis modo expositis colligitur, binorum vocabulorum alterum non dagessari propter דחיק aut מרחיק, nisi 1) hoc voca-

[1] Sic in codd. Hispanicis teste Chajugo apud Jekuthiel Punctatorem, cujus commentarium criticum Heidenheimius Pentateucho מאור עינים inscripto adjecit. Delitzschius hoc Dagesch orthophonicum esse dicit, quippe quod literae incipientis distinctam pronuntiationem tueatur. Aliquot codices velut Erfurt. 3 (vide Delitzschii *Complutensische Varianten* 1878 p. 12) nimii sunt in hoc Dagesch orthophonico adhibendo. Verum usus orthophonici Dagesch latius patet, quam adhuc agnitum est. Adeo dubium est, rectene Dagesch leges דחיק ac praesertim אתי מרחיק sequens a grammaticis sub specie Dag. fortis conjunctivi comprehendatur.

יֹרְדָה מַּיִם (Thren. 1, 16) עָמְדָה לִּי (Eccl. 2, 10) נִירְשָׁה לָּנוּ (Ps. 83, 13) מָצְאָה בַּיִת (84, 4) הָיְתָה זֹּאת (118, 23) עָרְבָה לִּי (Jer. 31, 26) וְנָשְׁקָה לּוֹ (Prov. 7, 13) שָׂבְעָה מַּיִם (30, 16) נָטְעָה כָּרֶם 31, 16).

Contra si accentus retrogressus syllabam occupat nullius Metheg capacem, dagessatio literae tenuis non admittitur e. c. חָרָה לָךְ (Gen. 4, 6) עָשָׂה שָׁם (13, 4) וְעָשָׂה פֶסַח (Num. 9,10) וְקָרָא בוֹ (Deut. 17, 19) מָצָא בָהּ (24, 1) מֵאָה כֶסֶף (22, 19) שָׂדֶה טוֹב (Ez. 17, 8) בְּנָוֶה טוֹב (34, 14) מִצָּרָה לִי (Jona 2, 3) עָנָה בִי (Ruth 1, 21) נָטָה קָו (Thren. 2, 8) עָשָׂה פֶלֶא (Ps. 78,12) לְנַסָּכָה לֵהּ (Dan. 2, 46) טוֹבָה לָךְ (Ruth 4, 15) מִתְקוֹמָמָה לוֹ (Iob 20, 27).

Excipiuntur vero imperfecta et participia verborum ל״ה, post quae tenuis subsequentis vocabuli dagessatur, licet accentus retrogressus syllabam occupet, in quam Metheg non competit, velut עֹשֶׂה לָּךְ (Gen. 31, 12) יַעֲשֶׂה לּוֹ (Ex. 21, 3) אִקָּרֶה כֹּה (Num. 23, 15) עֹשֶׂה כֹּל (Jes. 44, 24) יִבָּנֶה בָּהּ (Sach. 1, 16) וּמוֹרֶה שָּׁקֶר (Hab. 2, 18) יִנָּקֶה רָּע (Prov. 11, 21) קֹנֶה לֵּב (19, 8) גּוֹלֶה סּוֹד (20, 19) כֹּרֶה שַּׁחַת (26, 27) הֲיֹאבֶה רֵּים (Iob 39, 9).

c) Etiamsi in priore vocabulo Metheg locum accentus occupat, tenuis qua vocabulum posterius incipit sec. regulam כסג אחור dagessatur, e. c. יָלְדָה־לּוֹ (Gen. 21, 3., ubi Metheg vicem accentus supplet, cf. יָלְדָה בֵּן 19, 38), נָתַתָּה־לִּי (3, 12) אֵרְדָה־נָּא (18, 21) הָבָה־לִּי (30, 1) וְעָנְתָה־בִּי (30, 33) הַגִּידָה־נָּא (37, 16) אֵלְכָה־נָּא (Ex. 4, 18) אָרָה־לִּי (Num. 22, 6) קָבָה־לִּי (22, 11) הֹמֶה־לִּי (Jer. 4, 19) בּוֹנֶה־בַּיִת (2 Chr. 2, 3) שָׁכְנָה־לָּהּ (Ps. 120, 6) עָשְׂתָה־לָּהּ (Prov. 31, 22).

d) Etiamsi prima alterius vocabuli syllaba non habet tonum primarium, sed tantummodo Metheg tonum secundarium indicans, tamen litera qua incipit ad similitudinem legis אתי מרחיק dagessatur, sed exceptis literis בגד״כפת, quae hanc laxiorem dagessationis conditionem respuunt. Exempla: שָׁמָּה קָבְרוּ (Gen. 29, 31) אָשִׁירָה לַּיי (Ex. 15, 1) וְעָשִׂיתָ סִּירֹתָיו (27, 3) אֵינֶנָּה מַּעֲלָה (Lev. 11, 26) וְיָרֵאתָ מֵּאֱלֹהֶיךָ (19, 14) כָּכָה יֵּעָשֶׂה (Num. 15, 11) עֲבָדֶיךָ נָּשְׂאוּ (31, 49) בָּאָה נַּחֲלָתֵנוּ (32, 19) עֲבָדֶיךָ יַּעֲשׂוּ (32, 25) וַעֲבָדֶיךָ יַּעַבְרוּ (32, 27) לְאָחִיךָ לַּעֲנִיֶּךָ (Deut. 15, 11) וְעָשִׂיתָ מַּעֲקֶה (22, 8) אַשְׁבִּיתָה מֵּאֱנוֹשׁ (32, 26) וְכִעֲסַתָּה צָּרָתָהּ (1 Sam. 1, 6) וְלָמָּה לֹּא־שָׁמַעְתָּ (15, 19) אֵלֶּה יַּעֲקֹב (Jes. 44, 21) עָלֶיהָ מַּחֲנוֹת (Ez. 4, 2) כָּכָה יֹּאכְלוּ (4, 13) צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ (Ps. 31, 20) הֵמָּה

confundatur. Exempla: אם־מִּחוט (Gen. 14, 23) לֶאכל־לֶּחם (31, 54) בן־נּוּן (33, 11) גם־מִּתמל גם־מִּשלשם (Ex. 4, 10) על־לִּב (34, 3) בן־נֻּר (Jos. 3, 7) עם־מּשה (27, 8) ואם־מָּךְ (Lev. 5, 2) ונעלם מִּמנו (1 Sam. 14, 50) בן־נּתניה (2 Reg. 25, 23) מבקשים מַּים (Jes. 41, 17) וגם־מֵּהם (54, 17) וכל־לָּשון (41, 18) אשים מִּדבר לאגם־מַּים (66, 21) עם־מִּתי (Ps. 26, 4) למחול לִּי (30, 12) עמים מִּישר (67, 5) על־לִּחיה (Threen. 1, 2) על־לֻּוח (Prov. 3, 3) עם מַּרעיתו (95, 7) והיבל לְּבבל (Esr. 6, 5) אתון־נּורא (3, 6) קדם מַּלכא (Dan. 2, 10) גם מִּגבה (Eccl. 12, 5).[1] ולכם מְּהודעין (7, 24)

Ubicunque voculae sono similes et significatione diversae לא לו concurrunt, לֹּא dagessatur eoque legens monetur, ut negationem cum emphasi enuntiet eamque caute a pronomine discernat, velut Gen. 38, 9. Hab. 1, 6. 2, 6. Prov. 25, 17. Eodem consilio scribitur לּוֹ לֹא Deut. 32, 5. Atque Lamed vocis לֵּאמֹר dagessatur quoties nomen מֹשֶׁה cum accentu conjunctivo antecedit, e. c. Ex. 6, 10. 29. 13, 1. 14, 1.[2]

---

[1] Saepius dagessationi substituitur lineola Pasek duobus ejusmodi vocabulis interposita, velut מִפניך ׀ רבים (Deut. 7, 1) ׀ מִכל הגוים ׀ אחיכם מִנחה (Jes. 66, 20) מְעון ׀ לְגלים ׀ בבל (Jer. 51, 37) לָרב ׀ וברזל (1 Chr. 22, 2) מְעט ׀ ואנשים (Neh. 3, 15) רמה ׀ חצור (11, 33); interdum, ubi fieri poterat, syllabae finali vocabuli prioris Metheg remorans (העמדה) additum est, e. c. ויָּצֵץ ציץ (Num. 17, 23) ואוֹזֵל לוֹ (Prov. 20, 14).

[2] Cf. Lonsano in *Or thora* ad Ex. 6, 10.

bulum tonum primarium vel certe secundarium in principio habeat, et 2) vocabulum prius, quod alterum dagessatione sibi annectit, aut in Kamez aut in Segol desinat. Quamobrem raphata manent haecce: בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ (Num. 23, 11) מְבָרֲכֶיךָ בָרוּךְ (24, 9) אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל (Deut. 8, 9) עָשִׂיתָ בַסָּתֶר (2 Sam. 12, 12) וַיִּפְּלוּ־שָׁמָּה (Gen. 14, 10) עֹשֵׂה פֶלֶא (Ez. 15, 11) שִׁירוּ לַיי (15, 21) יוֹרְדֵי בוֹר (Ez. 31, 4) נַעֲוֵה־לֵב (Prov. 12, 8) עָשִׂיתִי כֵן (Neh. 5, 15) et id genus alia. Verum usu venit, ut si Milel quoddam in vocalem *u* desinat sibilans vel liquida qua vox subsequens incipit dagessetur. Documento sunt קוּמוּ צְּאוּ (Gen. 19, 14. Ex. 12, 31) תַּשְׁבִּיתוּ שְּׂאֹר (Ex. 12, 15) קוּמוּ סְּעוּ (Deut. 2, 24) סֹּרוּ רְדוּ (1 Sam. 15, 6) נָסוּ נֻּדוּ (Jer. 49, 30) וַיָּחֵלּוּ מְּעָט (Hos. 8, 10). Etiam voculae לֹּא et לּוֹ post וַיֹּאמְרוּ quatuor locis dagessata sunt: Gen. 19, 2.[1] Jud. 18, 19. 1 Sam. 8, 19. Est. 6, 13.

Anomala, utpote quae legibus supra expositis subjici nequeant, at auctoritate Masorae confirmata sunt haecce: כִּי־גָאֹה גָּאָה (Ex. 15, 1. 21) מִי כָּמֹכָה (15, 11) עַם־זוּ גָּאָלְתָּ (15, 13) יִדְּמוּ כָּאָבֶן (15, 16) אָבִיךָ קָּנֶךָ (Deut. 32, 6) עָבִיתָ כָּשִׂיתָ (32, 15) וְשַׂמְתִּי כַּדְכֹד (Jes. 54, 12) וְנִלְאֵיתִי כַּלְכֵל (Jer. 20, 9) גָּאַלְתָּ בִּזְרוֹעַ (Ps. 77, 16) תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ (94, 12) קָרָאתִי יָּהּ (118, 5) יִסְּרַנִּי יָּהּ (118, 18) חֲקַרְנוּהָ כֶּן־הִיא (Iob 5, 27) גְּדָבְרַיָּא דְּתָבְרַיָּא (Dan. 3, 2. 3) וְחָכְמָה כְּחָכְמַת־ (5, 11).[2]

§. 8.

Reliquum est, ut nonnulla addamus de illo Dagesch, quod ex praecepto veterum post vocabula consonanti terminata non solum literis בג״דכפת, sed aliis quoque literis inditur. Etenim si binorum vocabulorum prius eadem consona finitur qua posterius incipit, consona incipiens dagessatur,[3] ne festinantius legendo cum praecedente

[1] Cf. Delitzschii comm. ad h. l. et 19, 14 (ed. IV p. 337. 339).

[2] Cf. Masora ad Daniel 5, 11. *Dikduke hateamim* §. 29. Literae Jod dagessatae Ps. 118, 5. 18. secundum regulam supra propositam explicari possunt (vide Delitzschii comm. ad hos locos). At quum alibi velut in בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָם, וְלִי יְהוֹשֻׁעַ dagessatio omittatur, satius est, ambo illa יָהּ exceptionibus adnumerare. Ceterum vide quae Parchon p. 4. et Norzi ad Ex. 15 disserunt.

[3] Editores textus biblici hoc Dagesch, cui Delitzschius nomen orthophonici indidit, ignorantia magis quam negligentia abjecerunt. Usum ejus jam veteribus Masoretis pro lege valere in Psalterio nostro Brockhausiano (1874) p. IX ostendimus.

Proverbia. משלי

1 א

מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ לָדַעַת חָכְמָה א 2
וּמוּסָר לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה׃ לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט 3
וּמֵשָׁרִים׃ לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה׃ יִשְׁמַע 4 ה
חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה׃ לְהָבִין מָשָׁל 6
וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם׃ יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית 7
דָּעַת חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים בָּזוּ׃

שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃ כִּי ׀ לִוְיַת 8 9
חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶךָ׃ בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ חַטָּאִים י
אַל־תֹּבֵא׃ אִם־יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי 11
חִנָּם׃ נִבְלָעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי בוֹר׃ כָּל־ 12 13
הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא בָתֵּינוּ שָׁלָל׃ גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ 14
כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ׃ בְּנִי אַל־תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע טו
רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם׃ כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ 16
לִשְׁפָּךְ־דָּם׃ כִּי־חִנָּם מְזֹרָה הָרָשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל־בַּעַל כָּנָף׃ 17
וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם׃ כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ 18 19
בָּצַע אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח׃

חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ׃ בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת כ 21
תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמֵר׃ עַד־מָתַי ׀ פְּתָיִם 22
תְּאֵהֲבוּ פֶתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת׃
תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי אוֹדִיעָה דְבָרַי 23
אֶתְכֶם׃ יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֵנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב׃ וַתִּפְרְעוּ 24 כה
כָל־עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם׃ גַּם־אֲנִי בְּאֵידְכֶם 26
אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא פַחְדְּכֶם׃ בְּבֹא כְשַׁאֲוָה ׀ פַּחְדְּכֶם וְאֵידְכֶם 27

---

v. 1. מ׳ רבתה. v. 4. א׳ נחה. v. 27. כשואה קרי.

לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן׃ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר 6
אֹרְחֹתֶיךָ׃ אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר 7
מֵרָע׃ רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ׃ כַּבֵּד אֶת־ 8 9
יְהוָה מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ׃ וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ י
שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרֹצוּ׃

מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃ כִּי 11 12
אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה׃ אַשְׁרֵי אָדָם 13
מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה׃ כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסְּחַר־ 14
כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ׃ יְקָרָה הִיא מִפְּנִיִּים וְכָל־חֲפָצֶיךָ טו
לֹא יִשְׁווּ־בָהּ׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ 16
דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ עֵץ־חַיִּים הִיא 17 18
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃

יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד־אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃ בְּדַעְתּוֹ 19 כ
תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל׃ בְּנִי אַל־יָלֻזוּ 21
מֵעֵינֶיךָ נְצֹר תֻּשִׁיָּה וּמְזִמָּה׃ וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן 22
לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃ אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃ אִם־ 23 24
תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃ אַל־תִּירָא כה
מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא׃ כִּי־יְהוָה יִהְיֶה 26
בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד׃

אַל־תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדֶיךָ לַעֲשׂוֹת׃ אַל־ 27 28
תֹּאמַר לְרֵעֶיךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ׃ אַל־תַּחֲרֹשׁ 29
עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ׃ אַל־תָּרוֹב עִם־אָדָם ל
חִנָּם אִם־לֹא גְמָלְךָ רָעָה׃ אַל־תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־ 31
תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו׃ כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים 32
סוֹדוֹ׃ מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ׃ 33 34
אִם־לַלֵּצִים הוּא־יָלִיץ וְלַעֲנָיִים יִתֶּן־חֵן׃ כָּבוֹד חֲכָמִים לה
יִנְחָלוּ וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן׃

4 ד

שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה׃ כִּי לֶקַח א 2
טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ׃ כִּי־בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ 3

v. 8. ר׳ בדגש. v. 12. סגול בלי מקף. v. 15. מפנינים קרי.
v. 27. יתיר י׳. v. 28. יתיר י׳. v. 30. תריב קרי. v. 34. ולענוים קרי.

28 כְּסוּפָה יֶאֱתֶה בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה׃ אָז יִקְרָאֻנְנִי
29 וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי׃ תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ דָעַת
ל וְיִרְאַת יְהוָה לֹא בָחָרוּ׃ לֹא־אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל־תּוֹכַחְתִּי׃
31 32 וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ׃ כִּי מְשׁוּבַת
33 פְּתָיִם תַּהַרְגֵם וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם׃ וְשֹׁמֵעַ לִי יִשְׁכָּן־
בֶּטַח וְשַׁאֲנַן מִפַּחַד רָעָה׃

ב 2

א 2 בְּנִי אִם־תִּקַּח אֲמָרָי וּמִצְוֺתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃ לְהַקְשִׁיב
3 לַחָכְמָה אָזְנֶךָ תַּטֶּה לִבְּךָ לַתְּבוּנָה׃ כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא
4 לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ׃ אִם־תְּבַקְשֶׁנָּה כַכָּסֶף וְכַמַּטְמוֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה׃
ה 6 אָז תָּבִין יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא׃ כִּי־יְהוָה יִתֵּן
7 חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה׃ וְצָפַן לַיְשָׁרִים תּוּשִׁיָּה מָגֵן
8 לְהֹלְכֵי תֹם׃ לִנְצֹר אָרְחוֹת מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָו יִשְׁמֹר׃
9 י אָז תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים כָּל־מַעְגַּל־טוֹב׃ כִּי־תָבוֹא
11 חָכְמָה בְלִבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם׃ מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ
12 תְּבוּנָה תִנְצְרֶכָּה׃ לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃
13 14 הַעֹזְבִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי־חֹשֶׁךְ׃ הַשְּׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת
טו רָע יָגִילוּ בְּתַהְפֻּכוֹת רָע׃ אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים וּנְלוֹזִים
16 בְּמַעְגְּלוֹתָם׃ לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ
17 הֶחֱלִיקָה׃ הַעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ
18 שָׁכֵחָה׃ כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל־רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ׃
19 כ כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא־יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים׃ לְמַעַן
21 תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר׃ כִּי־
22 יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ׃ וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ
יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים יִסְּחוּ מִמֶּנָּה׃

ג 3

א 2 בְּנִי תּוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֺתַי יִצֹּר לִבֶּךָ׃ כִּי אֹרֶךְ
3 יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־
4 יַעַזְבֻךָ קָשְׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ׃ וּמְצָא־
ה חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם׃ בְּטַח אֶל־יְהוָה בְּכָל־

---

v. 7. יִצְפֹּן קרי. v. 8. חֲסִידָיו קרי.

11 בְּבֵית נָכְרִי׃ וְנָהַמְתָּ בְאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ׃
12 13 וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי׃ וְלֹא־
14 שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרָי וְלִמְלַמְּדַי לֹא־הִטִּיתִי אָזְנִי׃ כִּמְעַט הָיִיתִי
טו בְכָל־רָע בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה׃ שְׁתֵה־מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנֹזְלִים מִתּוֹךְ
16 17 בְּאֵרֶךָ׃ יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה בָּרְחֹבוֹת פַּלְגֵי־מָיִם׃ יִהְיוּ־
לְךָ לְבַדֶּךָ וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ׃

18 19 יְהִי־מְקוֹרְךָ בָרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶךָ׃ אַיֶּלֶת אֲהָבִים
וְיַעֲלַת־חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֻּךָ בְכָל־עֵת בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד׃
כ 21 וְלָמָּה תִשְׁגֶּה בְנִי בְזָרָה וּתְחַבֵּק נָכְרִיָּה׃ כִּי נֹכַח ׀ עֵינֵי
22 יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו מְפַלֵּס׃ עֲוֺנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוֹ
23 אֶת־הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ׃ הוּא יָמוּת בְּאֵין
מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה׃

6 ו

א 2 בְּנִי אִם־עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ׃ נוֹקַשְׁתָּ
3 בְאִמְרֵי־פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ׃ עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא ׀
בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ בְכַף־רֵעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב
4 ה רֵעֶיךָ׃ אַל־תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ׃ הִנָּצֵל
כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ׃

6 7 לֵךְ־אֶל־נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם׃ אֲשֶׁר אֵין־לָהּ
8 קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל׃ תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַקָּצִיר מַאֲכָלָהּ׃
9 י עַד־מָתַי עָצֵל ׀ תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ׃ מְעַט שֵׁנוֹת
11 מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט ׀ חִבֻּק יָדַיִם לִשְׁכָּב׃ וּבָא־כִמְהַלֵּךְ
רֵאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃

12 13 אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הוֹלֵךְ עִקְּשׁוּת פֶּה׃ קֹרֵץ
14 בְּעֵינָו מֹלֵל בְּרַגְלָו מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו׃ תַּהְפֻּכוֹת ׀ בְּלִבּוֹ
טו חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת מְדָנִים יְשַׁלֵּחַ׃ עַל־כֵּן פִּתְאֹם יָבוֹא
אֵידוֹ פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃

16 17 שֶׁשׁ־הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשֶׁבַע תּוֹעֲבוֹת נַפְשׁוֹ׃ עֵינַיִם
18 רָמוֹת לְשׁוֹן שָׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם־נָקִי׃ לֵב חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת

v. 13. בְּעֵינָיו קרי. ibid. בְּרַגְלָיו קרי. v. 14. מִדְיָנִים קרי.
v. 16. יתיר ו'.

4 וְיָחִ֗יד לִפְנֵ֥י אִמִּֽי׃ וַיֹּרֵ֗נִי וַיֹּ֥אמֶר לִ֗י יִֽתְמָךְ־דְּבָרַ֥י לִבֶּ֑ךָ שְׁמֹ֖ר
ה מִצְוֺתַ֣י וֶחְיֵֽה׃ קְנֵ֣ה חָ֭כְמָה קְנֵ֣ה בִינָ֑ה אַל־תִּשְׁכַּ֥ח וְאַל־
6 תֵּ֝֗ט מֵאִמְרֵי־פִֽי׃ אַל־תַּעַזְבֶ֥הָ וְתִשְׁמְרֶ֑ךָּ אֱהָבֶ֥הָ וְתִצְּרֶֽךָּ׃
7 רֵאשִׁ֣ית חָ֭כְמָה קְנֵ֣ה חָכְמָ֑ה וּבְכָל־קִ֝נְיָנְךָ֗ קְנֵ֣ה בִינָֽה׃
8 9 סַלְסְלֶ֥הָ וּֽתְרוֹמְמֶ֑ךָּ תְּ֝כַבֵּדְךָ֗ כִּ֣י תְחַבְּקֶֽנָּה׃ תִּתֵּ֣ן לְ֭רֹאשְׁךָ לִֽוְיַת־
חֵ֑ן עֲטֶ֖רֶת תִּפְאֶ֣רֶת תְּמַגְּנֶֽךָּ׃
י 11 שְׁמַ֣ע בְּ֭נִי וְקַ֣ח אֲמָרָ֑י וְיִרְבּ֥וּ לְ֝ךָ֗ שְׁנ֣וֹת חַיִּֽים׃ בְּדֶ֣רֶךְ חָ֭כְמָה
12 הֹרֵיתִ֑יךָ הִ֝דְרַכְתִּ֗יךָ בְּמַעְגְּלֵי־יֹֽשֶׁר׃ בְּ֭לֶכְתְּךָ לֹא־יֵצַ֣ר צַעֲדֶ֑ךָ
13 וְאִם־תָּ֝ר֗וּץ לֹ֣א תִכָּשֵֽׁל׃ הַחֲזֵ֣ק בַּמּוּסָ֣ר אַל־תֶּ֑רֶף נִ֝צְּרֶ֗הָ
14 כִּי־הִ֥יא חַיֶּֽיךָ׃ בְּאֹ֣רַח רְ֭שָׁעִים אַל־תָּבֹ֑א וְאַל־תְּ֝אַשֵּׁ֗ר בְּדֶ֣רֶךְ
טו רָעִֽים׃ פְּרָעֵ֥הוּ אַל־תַּעֲבָר־בּ֑וֹ שְׂטֵ֖ה מֵעָלָ֣יו וַעֲבֹֽר׃
16 כִּ֤י לֹ֣א יִ֭שְׁנוּ אִם־לֹ֣א יָרֵ֑עוּ וְנִגְזְלָ֥ה שְׁ֝נָתָ֗ם אִם־לֹ֣א יַכְשֽׁוֹלוּ׃
17 18 כִּ֣י לָ֭חֲמוּ לֶ֣חֶם רֶ֑שַׁע וְיֵ֖ין חֲמָסִ֣ים יִשְׁתּֽוּ׃ וְאֹ֣רַח צַ֭דִּיקִים
19 כְּא֣וֹר נֹ֑גַהּ ה֥וֹלֵ֥ךְ וָ֝א֗וֹר עַד־נְכ֥וֹן הַיּֽוֹם׃ דֶּ֣רֶךְ רְ֭שָׁעִים
כָּאֲפֵלָ֑ה לֹ֥א יָ֝דְע֗וּ בַּמֶּ֥ה יִכָּשֵֽׁלוּ׃
כ 21 בְּ֭נִי לִדְבָרַ֣י הַקְשִׁ֑יבָה לַ֝אֲמָרַ֗י הַט־אָזְנֶֽךָ׃ אַל־יַלִּ֥יזוּ
22 מֵעֵינֶ֑יךָ שָׁ֝מְרֵ֗ם בְּת֣וֹךְ לְבָבֶֽךָ׃ כִּֽי־חַיִּ֣ים הֵ֭ם לְמֹצְאֵיהֶ֑ם
23 וּֽלְכָל־בְּשָׂר֥וֹ מַרְפֵּֽא׃ מִכָּל־מִ֭שְׁמָר נְצֹ֣ר לִבֶּ֑ךָ כִּֽי־מִ֝מֶּ֗נּוּ
24 תּוֹצְא֥וֹת חַיִּֽים׃ הָסֵ֣ר מִ֭מְּךָ עִקְּשׁ֣וּת פֶּ֑ה וּלְז֥וּת שְׂ֝פָתַ֗יִם
כה הַרְחֵ֥ק מִמֶּֽךָּ׃ עֵ֭ינֶיךָ לְנֹ֣כַח יַבִּ֑יטוּ וְ֝עַפְעַפֶּ֗יךָ יַיְשִׁ֥רוּ נֶגְדֶּֽךָ׃
26 27 פַּ֭לֵּס מַעְגַּ֣ל רַגְלֶ֑ךָ וְֽכָל־דְּרָכֶ֥יךָ יִכֹּֽנוּ׃ אַל־תֵּט־יָמִ֥ין
וּשְׂמֹ֑אול הָסֵ֖ר רַגְלְךָ֣ מֵרָֽע׃

ה 5

א 2 בְּ֭נִי לְחָכְמָתִ֣י הַקְשִׁ֑יבָה לִ֝תְבוּנָתִ֗י הַט־אָזְנֶֽךָ׃ לִשְׁמֹ֥ר
3 מְזִמּ֑וֹת וְ֝דַ֗עַת שְׂפָתֶ֥יךָ יִנְצֹֽרוּ׃ כִּ֤י נֹ֣פֶת תִּ֭טֹּפְנָה שִׂפְתֵ֣י זָרָ֑ה
4 וְחָלָ֖ק מִשֶּׁ֣מֶן חִכָּֽהּ׃ וְֽ֭אַחֲרִיתָהּ מָרָ֣ה כַלַּעֲנָ֑ה חַ֝דָּ֗ה כְּחֶ֣רֶב
ה 6 פִּיּֽוֹת׃ רַ֭גְלֶיהָ יֹרְד֣וֹת מָ֑וֶת שְׁ֝א֗וֹל צְעָדֶ֥יהָ יִתְמֹֽכוּ׃ אֹ֣רַח חַ֭יִּים
פֶּן־תְּפַלֵּ֑ס נָע֥וּ מַ֝עְגְּלֹתֶ֗יהָ לֹ֣א תֵדָֽע׃
7 8 וְעַתָּ֣ה בָ֭נִים שִׁמְעוּ־לִ֑י וְאַל־תָּ֝ס֗וּרוּ מֵאִמְרֵי־פִֽי׃ הַרְחֵ֣ק
9 מֵעָלֶ֣יהָ דַרְכֶּ֑ךָ וְאַל־תִּ֝קְרַ֗ב אֶל־פֶּ֥תַח בֵּיתָֽהּ׃ פֶּן־תִּתֵּ֣ן לַאֲחֵרִ֣ים
י הוֹדֶ֑ךָ וּ֝שְׁנֹתֶ֗יךָ לְאַכְזָרִֽי׃ פֶּֽן־יִשְׂבְּע֣וּ זָרִ֣ים כֹּחֶ֑ךָ וַ֝עֲצָבֶ֗יךָ

v. 4. סגול בס״פ. v. 16. יכשׁילוּ קרי.

בְּבֵיתוֹ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק׃ צְרוֹר־הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ לְיוֹם כ
הַכֵּסֶא יָבֹא בֵיתוֹ׃ הִטַּתּוּ בְּרֹב לִקְחָהּ בְּחֵלֶק שְׂפָתֶיהָ 21
תַּדִּיחֶנּוּ׃ הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ פִּתְאֹם כְּשׁוֹר אֶל־טָבַח יָבֹא וּכְעֶכֶס 22
אֶל־מוּסַר אֱוִיל׃ עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל־פָּח 23
וְלֹא־יָדַע כִּי־בְנַפְשׁוֹ הוּא׃ וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְהַקְשִׁיבוּ 24
לְאִמְרֵי־פִי׃ אַל־יֵשְׂטְ אֶל־דְּרָכֶיהָ לִבֶּךָ אַל־תֵּתַע בִּנְתִיבוֹתֶיהָ׃ כה
כִּי־רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצֻמִים כָּל־הֲרֻגֶיהָ׃ דַּרְכֵי שְׁאוֹל 26 27
בֵּיתָהּ יֹרְדוֹת אֶל־חַדְרֵי־מָוֶת׃

ח 8

הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ׃ בְּרֹאשׁ־מְרֹמִים א 2
עֲלֵי־דָרֶךְ בֵּית נְתִיבוֹת נִצָּבָה׃ לְיַד־שְׁעָרִים לְפִי־קָרֶת מְבוֹא 3
פְּתָחִים תָּרֹנָּה׃ אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל־בְּנֵי אָדָם׃ 4
הָבִינוּ פְתָאיִם עָרְמָה וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב׃ ה
שִׁמְעוּ כִּי־נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים׃ כִּי־ 6 7
אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי רֶשַׁע׃ בְּצֶדֶק כָּל־אִמְרֵי־פִי אֵין 8
בָּהֶם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ׃ כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין וִישָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת׃ 9
קְחוּ מוּסָרִי וְאַל־כָּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר׃ כִּי־טוֹבָה חָכְמָה י 11
מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ־בָהּ׃ אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי 12
עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא׃ יִרְאַת יְהוָה שְׂנֹאת רָע גֵּאָה 13
וְגָאוֹן ׀ וְדֶרֶךְ רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי׃ לִי־עֵצָה וְתוּשִׁיָּה 14
אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה׃ בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרֹזְנִים יְחֹקְקוּ טו
צֶדֶק׃ בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וּנְדִיבִים כָּל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ אֲנִי 16 17
אֹהֲבַיהָ אֵהָב וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי׃ עֹשֶׁר־וְכָבוֹד אִתִּי הוֹן 18
עָתֵק וּצְדָקָה׃ טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ וּמִפָּז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף 19
נִבְחָר׃ בְּאֹרַח־צְדָקָה אֲהַלֵּךְ בְּתוֹךְ נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט׃ לְהַנְחִיל כ 21
אֹהֲבַי ׀ יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא׃
יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז׃ מֵעוֹלָם 22 23
נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־אָרֶץ׃ בְּאֵין־תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין 24
מַעְיָנוֹת נִכְבַּדֵּי־מָיִם׃ בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְבָעוֹת כה
חוֹלָלְתִּי׃ עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל׃ 26

v. 5. א' נחה. v. 17. אֹהֲבַי קרי.

19 אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה׃ יָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר
וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים׃ פ
כ 21 נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃ קָשְׁרֵם
22 עַל־לִבְּךָ תָמִיד עָנְדֵם עַל־גַּרְגְּרֹתֶךָ׃ בְּהִתְהַלֶּכְךָ ׀ תַּנְחֶה אֹתָךְ
23 בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ׃ כִּי נֵר מִצְוָה
24 וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר׃ לִשְׁמָרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע
כה מֵחֶלְקַת לָשׁוֹן נָכְרִיָּה׃ אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ
26 בְּעַפְעַפֶּיהָ׃ כִּי בְעַד־אִשָּׁה זוֹנָה עַד־כִּכַּר לָחֶם וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ
27 יְקָרָה תָצוּד׃ הֲיַחְתֶּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא תִשָּׂרַפְנָה׃
28 29 אִם־יְהַלֵּךְ אִישׁ עַל־הַגֶּחָלִים וְרַגְלָיו לֹא תִכָּוֶינָה׃ כֵּן הַבָּא
ל אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ׃ לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי
31 יִגְנוֹב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב׃ וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתָיִם אֶת־
32 כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ יִתֵּן׃ נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא
33 34 יַעֲשֶׂנָּה׃ נֶגַע וְקָלוֹן יִמְצָא וְחֶרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה׃ כִּי־קִנְאָה
לה חֲמַת־גָּבֶר וְלֹא־יַחְמוֹל בְּיוֹם נָקָם׃ לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי כָל־כֹּפֶר
וְלֹא־יֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה־שֹׁחַד׃

ז 7

א 2 בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרָי וּמִצְוֺתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃ שְׁמֹר מִצְוֺתַי וֶחְיֵה
3 וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ׃ קָשְׁרֵם עַל־אֶצְבְּעֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ
4 ה לִבֶּךָ׃ אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה תִקְרָא׃ לִשְׁמָרְךָ
6 מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃ כִּי בְּחַלּוֹן בֵּיתִי בְּעַד
7 אֶשְׁנַבִּי נִשְׁקָפְתִּי׃ וָאֵרֶא בַפְּתָאיִם אָבִינָה בַבָּנִים נַעַר חֲסַר־
8 9 לֵב׃ עֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּהּ וְדֶרֶךְ בֵּיתָהּ יִצְעָד׃ בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב
י יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה׃ וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית
11 זוֹנָה וּנְצֻרַת לֵב׃ הֹמִיָּה הִיא וְסֹרָרֶת בְּבֵיתָהּ לֹא־יִשְׁכְּנוּ
12 רַגְלֶיהָ׃ פַּעַם ׀ בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחֹבוֹת וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה תֶאֱרֹב׃
13 14 וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לּוֹ הֵעֵזָה פָנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ׃ זִבְחֵי
טו שְׁלָמִים עָלָי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי׃ עַל־כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ
16 לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָּ׃ מַרְבַדִּים רָבַדְתִּי עַרְשִׂי חֲטֻבוֹת
17 18 אֵטוּן מִצְרָיִם׃ נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן׃ לְכָה
19 נִרְוֶה דֹדִים עַד־הַבֹּקֶר נִתְעַלְּסָה בָּאֳהָבִים׃ כִּי אֵין הָאִישׁ

v. 27. פתח בס״פ. v. 2. סגול באתנחתא. v. 7. א׳ נחה.

יְהוָה נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהַוַּת רְשָׁעִים יֶהְדֹּף׃ רָאשׁ עֹשֶׂה 4
כַף־רְמִיָּה וְיַד חָרוּצִים תַּעֲשִׁיר׃ אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל ה
נִרְדָּם בַּקָּצִיר בֵּן מֵבִישׁ׃
בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃ זֵכֶר צַדִּיק 6 7
לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב׃ חֲכַם־לֵב יִקַּח מִצְוֹת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם 8
יִלָּבֵט׃ הוֹלֵךְ בַּתֹּם יֵלֶךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ׃ קֹרֵץ עַיִן 9 י
יִתֵּן עַצָּבֶת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
מְקוֹר חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃ שִׂנְאָה 11 12
תְּעוֹרֵר מְדָנִים וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה׃ בְּשִׂפְתֵי נָבוֹן 13
תִּמָּצֵא חָכְמָה וְשֵׁבֶט לְגֵו חֲסַר־לֵב׃ חֲכָמִים יִצְפְּנוּ־דָעַת וּפִי־ 14
אֱוִיל מְחִתָּה קְרֹבָה׃ הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ מְחִתַּת דַּלִּים טו
רֵישָׁם׃ פְּעֻלַּת־צַדִּיק לְחַיִּים תְּבוּאַת רָשָׁע לְחַטָּאת׃ אֹרַח 16 17
לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר וְעֹזֵב תּוֹכַחַת מַתְעֶה׃ מְכַסֶּה שִׂנְאָה 18
שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וּמוֹצִא דִבָּה הוּא כְסִיל׃ בְּרֹב דְּבָרִים לֹא 19
יֶחְדַּל־פָּשַׁע וְחֹשֵׂךְ שְׂפָתָיו מַשְׂכִּיל׃ כֶּסֶף נִבְחָר לְשׁוֹן צַדִּיק כ
לֵב רְשָׁעִים כִּמְעָט׃ שִׂפְתֵי צַדִּיק יִרְעוּ רַבִּים וֶאֱוִילִים בַּחֲסַר־ 21
לֵב יָמוּתוּ׃ בִּרְכַּת יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא־יוֹסִף עֶצֶב 22
עִמָּהּ׃ כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה וְחָכְמָה לְאִישׁ תְּבוּנָה׃ 23
מְגוֹרַת רָשָׁע הִיא תְבוֹאֶנּוּ וְתַאֲוַת צַדִּיקִים יִתֵּן׃ כַּעֲבוֹר 24 כה
סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם׃ כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם 26
וְכֶעָשָׁן לָעֵינָיִם כֵּן הֶעָצֵל לְשֹׁלְחָיו׃ יִרְאַת יְהוָה תּוֹסִיף 27
יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה׃ תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים שִׂמְחָה 28
וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃ מָעוֹז לַתֹּם דֶּרֶךְ יְהוָה וּמְחִתָּה 29
לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ צַדִּיק לְעוֹלָם בַּל־יִמּוֹט וּרְשָׁעִים לֹא ל
יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ׃ פִּי־צַדִּיק יָנוּב חָכְמָה וּלְשׁוֹן תַּהְפֻּכוֹת 31
תִּכָּרֵת׃ שִׂפְתֵי צַדִּיק יֵדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים תַּהְפֻּכוֹת׃ 32

11 יא

מֹאזְנֵי מִרְמָה תּוֹעֲבַת יְהוָה וְאֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ׃ בָּא א 2
זָדוֹן וַיָּבֹא קָלוֹן וְאֶת צְנוּעִים חָכְמָה׃ תֻּמַּת יְשָׁרִים 3
תַּנְחֵם וְסֶלֶף בֹּגְדִים וְשַׁדֵּם׃ לֹא־יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם עֶבְרָה 4

v. 3. יְשָׁדם קרי.

27 28 בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי בְּחוּקוֹ חוּג עַל־פְּנֵי תְהוֹם׃ בְּאַמְּצוֹ
29 שְׁחָקִים מִמָּעַל בַּעֲזוֹז עִינוֹת תְּהוֹם׃ בְּשׂוּמוֹ לַיָּם ׀ חֻקּוֹ וּמַיִם
ל לֹא יַעַבְרוּ־פִיו בְּחוּקוֹ מוֹסְדֵי אָרֶץ׃ וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה
31 שַׁעֲשֻׁעִים יוֹם ׀ יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל־עֵת׃ מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל
אַרְצוֹ וְשַׁעֲשֻׁעַי אֶת־בְּנֵי אָדָם׃
32 33 וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַשְׁרֵי דְּרָכַי יִשְׁמֹרוּ׃ שִׁמְעוּ
34 מוּסָר וַחֲכָמוּ וְאַל־תִּפְרָעוּ׃ אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד
לה עַל־דַּלְתֹתַי יוֹם ׀ יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזֹת פְּתָחָי׃ כִּי מֹצְאִי
36 מָצָאִי חַיִּים וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃ וְחֹטְאִי חֹמֵס נַפְשׁוֹ
כָּל־מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת׃

9 ט

א 2 חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה׃ טָבְחָה
3 טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ׃ שָׁלְחָה נַעֲרֹתֶיהָ
4 תִקְרָא עַל־גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת׃ מִי־פֶתִי יָסֻר הֵנָּה חֲסַר־לֵב
ה 6 אָמְרָה לּוֹ׃ לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי׃ עִזְבוּ
7 פְתָאיִם וִחְיוּ וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ בִּינָה׃ יֹסֵר לֵץ לֹקֵחַ לוֹ קָלוֹן
8 וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוּמוֹ׃ אַל־תּוֹכַח לֵץ פֶּן־יִשְׂנָאֶךָּ הוֹכַח לְחָכָם
9 וְיֶאֱהָבֶךָּ׃ תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם־עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק וְיוֹסֶף לֶקַח׃
י 11 תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת קְדֹשִׁים בִּינָה׃ כִּי־בִי יִרְבּוּ
יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְּךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
12 13 אִם־חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָּךְ וְלַצְתָּ לְבַדְּךָ תִשָּׂא׃ אֵשֶׁת כְּסִילוּת
14 הֹמִיָּה פְּתַיּוּת וּבַל־יָדְעָה מָּה׃ וְיָשְׁבָה לְפֶתַח בֵּיתָהּ עַל־
טו כִּסֵּא מְרֹמֵי קָרֶת׃ לִקְרֹא לְעֹבְרֵי־דָרֶךְ הַמְיַשְּׁרִים אֹרְחוֹתָם׃
16 17 מִי־פֶתִי יָסֻר הֵנָּה וַחֲסַר־לֵב וְאָמְרָה לּוֹ׃ מַיִם־גְּנוּבִים
18 יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם׃ וְלֹא־יָדַע כִּי־רְפָאִים
שָׁם בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ׃

10 י

א מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה
2 בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח־אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ׃ לֹא־
3 יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃ לֹא־יַרְעִיב

v. 35. מֹצֵא קרי. v. 6. א׳ נחה.

9 י לָבוּז׃ טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד וַחֲסַר־לָחֶם׃ יוֹדֵעַ צַדִּיק
11 נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃ עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־
12 לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים חֲסַר־לֵב׃ חָמַד רָשָׁע מְצוֹד רָעִים וְשֹׁרֶשׁ
13 צַדִּיקִים יִתֵּן׃ בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע וַיֵּצֵא מִצָּרָה צַדִּיק׃
14 טו מִפְּרִי פִי־אִישׁ יִשְׂבַּע־טוֹב וּגְמוּל יְדֵי־אָדָם יָשׁוּב לוֹ׃ דֶּרֶךְ
16 אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם׃ אֱוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעְסוֹ
17 וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוּם׃ יָפִיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק וְעֵד שְׁקָרִים
18 מִרְמָה׃ יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא׃
19 כ שְׂפַת־אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד־אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר׃ מִרְמָה בְּלֶב־
21 חֹרְשֵׁי רָע וּלְיֹעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה׃ לֹא־יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל־אָוֶן
22 וּרְשָׁעִים מָלְאוּ רָע׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וְעֹשֵׂי אֱמוּנָה
23 24 רְצוֹנוֹ׃ אָדָם עָרוּם כֹּסֶה דָּעַת וְלֵב כְּסִילִים יִקְרָא אִוֶּלֶת׃ יַד־
כה חָרוּצִים תִּמְשׁוֹל וּרְמִיָּה תִּהְיֶה לָמַס׃ דְּאָגָה בְלֶב־אִישׁ יַשְׁחֶנָּה
26 וְדָבָר טוֹב יְשַׂמְּחֶנָּה׃ יָתֵר מֵרֵעֵהוּ צַדִּיק וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תַּתְעֵם׃
27 28 לֹא־יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ וְהוֹן־אָדָם יָקָר חָרוּץ׃ בְּאֹרַח צְדָקָה
חַיִּים וְדֶרֶךְ נְתִיבָה אַל־מָוֶת׃

יג 13

א 2 בֵּן חָכָם מוּסַר אָב וְלֵץ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה׃ מִפְּרִי פִי־אִישׁ
3 יֹאכַל טוֹב וְנֶפֶשׁ בֹּגְדִים חָמָס׃ נֹצֵר פִּיו שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ פֹּשֵׂק
4 שְׂפָתָיו מְחִתָּה־לוֹ׃ מִתְאַוָּה וָאַיִן נַפְשׁוֹ עָצֵל וְנֶפֶשׁ חָרֻצִים
ה 6 תְּדֻשָּׁן׃ דְּבַר־שֶׁקֶר יִשְׂנָא צַדִּיק וְרָשָׁע יַבְאִישׁ וְיַחְפִּיר׃ צְדָקָה
7 תִּצֹּר תָּם־דָּרֶךְ וְרִשְׁעָה תְּסַלֵּף חַטָּאת׃ יֵשׁ מִתְעַשֵּׁר וְאֵין כֹּל
8 מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רָב׃ כֹּפֶר נֶפֶשׁ־אִישׁ עָשְׁרוֹ וְרָשׁ לֹא־שָׁמַע
9 י גְּעָרָה׃ אוֹר־צַדִּיקִים יִשְׂמָח וְנֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃ רַק בְּזָדוֹן
11 יִתֵּן מַצָּה וְאֶת־נוֹעָצִים חָכְמָה׃ הוֹן־מֵהֶבֶל יִמְעָט וְקֹבֵץ עַל־יָד
12 יַרְבֶּה׃ תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה־לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָאָה׃
13 14 בָּז לְדָבָר יֵחָבֶל לוֹ וִירֵא מִצְוָה הוּא יְשֻׁלָּם׃ תּוֹרַת חָכָם
מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃

טו 16 שֵׂכֶל טוֹב יִתֶּן־חֵן וְדֶרֶךְ בֹּגְדִים אֵיתָן׃ כָּל־עָרוּם יַעֲשֶׂה
17 בְדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת׃ מַלְאָךְ רָשָׁע יִפֹּל בְּרָע וְצִיר

---

v. 14. יָשִׁיב קרי. v. 24. פתח בס"פ. v. 28. ה' רפה.

ה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃ צִדְקַת תָּמִים תְּיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ וּבְרִשְׁעָתוֹ
6 יִפֹּל רָשָׁע׃ צִדְקַת יְשָׁרִים תַּצִּילֵם וּבְהַוַּת בֹּגְדִים יִלָּכֵדוּ׃
7 בְּמוֹת אָדָם רָשָׁע תֹּאבַד תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת אוֹנִים אָבָדָה׃
8 9 צַדִּיק מִצָּרָה נֶחֱלָץ וַיָּבֹא רָשָׁע תַּחְתָּיו׃ בְּפֶה חָנֵף יַשְׁחִת
י רֵעֵהוּ וּבְדַעַת צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ׃ בְּטוּב צַדִּיקִים תַּעֲלֹץ קִרְיָה
11 וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה׃ בְּבִרְכַּת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת וּבְפִי
12 רְשָׁעִים תֵּהָרֵס׃ בָּז־לְרֵעֵהוּ חֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנוֹת
13 יַחֲרִישׁ׃ הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה־סּוֹד וְנֶאֱמַן־רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר׃
14 טו בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפָּל־עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃ רַע יֵרוֹעַ
16 כִּי־עָרַב זָר וְשֹׂנֵא תֹקְעִים בּוֹטֵחַ׃ אֵשֶׁת חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד
17 וְעָרִיצִים יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר׃ גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ
18 אַכְזָרִי׃ רָשָׁע עֹשֶׂה פְעֻלַּת־שָׁקֶר וְזֹרֵעַ צְדָקָה שֶׂכֶר אֱמֶת׃
19 כ כֵּן־צְדָקָה לְחַיִּים וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה עִקְּשֵׁי־
21 לֵב וּרְצוֹנוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ׃ יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָּע וְזֶרַע צַדִּיקִים
22 23 נִמְלָט׃ נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם׃ תַּאֲוַת
24 צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב תִּקְוַת רְשָׁעִים עֶבְרָה׃ יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף
כה עוֹד וְחוֹשֵׂךְ מִיֹּשֶׁר אַךְ לְמַחְסוֹר׃ נֶפֶשׁ־בְּרָכָה תְדֻשָּׁן וּמַרְוֶה
26 גַּם־הוּא יוֹרֶא׃ מֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם וּבְרָכָה לְרֹאשׁ
27 28 מַשְׁבִּיר׃ שֹׁחֵר טוֹב יְבַקֵּשׁ רָצוֹן וְדֹרֵשׁ רָעָה תְבוֹאֶנּוּ׃ בּוֹטֵחַ
29 בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפֹּל וְכֶעָלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ׃ עֹכֵר בֵּיתוֹ יִנְחַל־
ל רוּחַ וְעֶבֶד אֱוִיל לַחֲכַם־לֵב׃ פְּרִי־צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ
31 נְפָשׁוֹת חָכָם׃ הֵן צַדִּיק בָּאָרֶץ יְשֻׁלָּם אַף כִּי־רָשָׁע וְחוֹטֵא׃

12 יב

א 2 אֹהֵב מוּסָר אֹהֵב דָּעַת וְשׂוֹנֵא תוֹכַחַת בָּעַר׃ טוֹב יָפִיק
3 רָצוֹן מֵיְהוָה וְאִישׁ מְזִמּוֹת יַרְשִׁיעַ׃ לֹא־יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע
וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים בַּל־יִמּוֹט׃
4 אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּכְרָקָב בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה׃
ה 6 מַחְשְׁבוֹת צַדִּיקִים מִשְׁפָּט תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים מִרְמָה׃ דִּבְרֵי
7 רְשָׁעִים אֱרָב־דָּם וּפִי יְשָׁרִים יַצִּילֵם׃ הָפוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם
8 וּבֵית צַדִּיקִים יַעֲמֹד׃ לְפִי־שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל־אִישׁ וְנַעֲוֵה־לֵב יִהְיֶה

v. 21. ר' בדגש.

מבטח־עז ולבניו יהיה מחסה׃ יראת יהוה מקור חיים 27
לסור ממקשי מות׃ ברב־עם הדרת־מלך ובאפס לאם 28
מחתת רזון׃ ארך אפים רב־תבונה וקצר־רוח מרים 29
אולת׃ חיי בשרים לב מרפא ורקב עצמות קנאה׃ עשק ל 31
דל חרף עשהו ומכבדו חנן אביון׃ ברעתו ידחה רשע 32
וחסה במותו צדיק׃ בלב נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים 33
תודע׃ צדקה תרומם גוי וחסד לאמים חטאת׃ רצון־מלך 34 לה
לעבד משכיל ועברתו תהיה מביש׃

15 טו

מענה־רך ישיב חמה ודבר־עצב יעלה־אף׃ לשון א 2
חכמים תיטיב דעת ופי כסילים יביע אולת׃ בכל־מקום 3
עיני יהוה צפות רעים וטובים׃ מרפא לשון עץ חיים וסלף 4
בה שבר ברוח׃ אויל ינאץ מוסר אביו ושמר תוכחת יערם׃ ה
בית צדיק חסן רב ובתבואת רשע נעכרת׃ שפתי חכמים 6 7
יזרו דעת ולב כסילים לא־כן׃ זבח רשעים תועבת יהוה 8
ותפלת ישרים רצונו׃ תועבת יהוה דרך רשע ומרדף 9
צדקה יאהב׃ מוסר רע לעזב ארח שונא תוכחת ימות׃ י
שאול ואבדון נגד יהוה אף כי־לבות בני־אדם׃ לא־יאהב 11 12
לץ הוכח לו אל־חכמים לא ילך׃ לב שמח ייטב פנים 13
ובעצבת־לב רוח נכאה׃ לב נבון יבקש־דעת ופני כסילים 14
ירעה אולת׃ כל־ימי עני רעים וטוב־לב משתה תמיד׃ טו
טוב־מעט ביראת יהוה מאוצר רב ומהומה בו׃ טוב 16 17
ארחת ירק ואהבה־שם משור אבוס ושנאה־בו׃ איש 18
חמה יגרה מדון וארך אפים ישקיט ריב׃ דרך עצל 19
כמשכת חדק וארח ישרים סללה׃
בן חכם ישמח־אב וכסיל אדם בוזה אמו׃ אולת כ 21
שמחה לחסר־לב ואיש תבונה יישר־לכת׃ הפר 22
מחשבות באין סוד וברב יועצים תקום׃ שמחה לאיש 23
במענה־פיו ודבר בעתו מה־טוב׃ ארח חיים למעלה 24
למשכיל למען סור משאול מטה׃ בית גאים יסח ׀ יהוה כה

---

v. 1. ר׳ בדגש. v. 14. ופי קרי.

18 אֱמוּנִים מַרְפֵּא׃ רֵישׁ וְקָלוֹן פּוֹרֵעַ מוּסָר וְשׁוֹמֵר תּוֹכַחַת יְכֻבָּד׃
19 כ תַּאֲוָה נִהְיָה תֶּעֱרַב לְנָפֶשׁ וְתוֹעֲבַת כְּסִילִים סוּר מֵרָע׃ הֹלֵוךְ
21 אֶת־חֲכָמִים וֶחְכָּם וְרֹעֶה כְסִילִים יֵרוֹעַ׃ חַטָּאִים תְּרַדֵּף רָעָה
22 וְאֶת־צַדִּיקִים יְשַׁלֶּם־טוֹב׃ טוֹב יַנְחִיל בְּנֵי בָנִים וְצָפוּן לַצַּדִּיק
23 חֵיל חוֹטֶא׃ רָב־אֹכֶל נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט׃
24 כה חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְאֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ מוּסָר׃ צַדִּיק אֹכֵל
לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר׃

14 יד

א חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶהֶרְסֶנּוּ׃
2 3 הוֹלֵךְ בְּיָשְׁרוֹ יְרֵא יְהוָה וּנְלוֹז דְּרָכָיו בּוֹזֵהוּ׃ בְּפִי־אֱוִיל חֹטֶר
גַּאֲוָה וְשִׂפְתֵי חֲכָמִים תִּשְׁמוּרֵם׃
4 ה בְּאֵין אֲלָפִים אֵבוּס בָּר וְרָב־תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר׃ עֵד
6 אֱמוּנִים לֹא יְכַזֵּב וְיָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר׃ בִּקֶּשׁ לֵץ חָכְמָה
7 וָאָיִן וְדַעַת לְנָבוֹן נָקָל׃ לֵךְ מִנֶּגֶד לְאִישׁ כְּסִיל וּבַל־יָדַעְתָּ
8 שִׂפְתֵי־דָעַת׃ חָכְמַת עָרוּם הָבִין דַּרְכּוֹ וְאִוֶּלֶת כְּסִילִים
9 י מִרְמָה׃ אֱוִלִים יָלִיץ אָשָׁם וּבֵין יְשָׁרִים רָצוֹן׃ לֵב יוֹדֵעַ
11 מָרַּת נַפְשׁוֹ וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא־יִתְעָרַב זָר׃ בֵּית רְשָׁעִים יִשָּׁמֵד
12 וְאֹהֶל יְשָׁרִים יַפְרִיחַ׃ יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ
13 דַּרְכֵי־מָוֶת׃ גַּם־בִּשְׂחֹק יִכְאַב־לֵב וְאַחֲרִיתָהּ שִׂמְחָה תוּגָה׃
14 טו מִדְּרָכָיו יִשְׂבַּע סוּג לֵב וּמֵעָלָיו אִישׁ טוֹב׃ פֶּתִי יַאֲמִין
לְכָל־דָּבָר וְעָרוּם יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ׃
16 17 חָכָם יָרֵא וְסָר מֵרָע וּכְסִיל מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ׃ קְצַר־
18 אַפַּיִם יַעֲשֶׂה אִוֶּלֶת וְאִישׁ מְזִמּוֹת יִשָּׂנֵא׃ נָחֲלוּ פְתָאיִם אִוֶּלֶת
19 וַעֲרוּמִים יַכְתִּרוּ דָעַת׃ שַׁחוּ רָעִים לִפְנֵי טוֹבִים וּרְשָׁעִים
כ עַל־שַׁעֲרֵי צַדִּיק׃ גַּם־לְרֵעֵהוּ יִשָּׂנֵא רָשׁ וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים׃
21 22 בָּז־לְרֵעֵהוּ חוֹטֵא וּמְחוֹנֵן עֲנָיִים אַשְׁרָיו׃ הֲלוֹא־יִתְעוּ חֹרְשֵׁי
23 רָע וְחֶסֶד וֶאֱמֶת חֹרְשֵׁי טוֹב׃ בְּכָל־עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר
וּדְבַר שְׂפָתַיִם אַךְ לְמַחְסוֹר׃
24 כה עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם אִוֶּלֶת כְּסִילִים אִוֶּלֶת׃ מַצִּיל
26 נְפָשׁוֹת עֵד אֱמֶת וְיָפִחַ כְּזָבִים מִרְמָה׃ בְּיִרְאַת יְהוָה

v. 20. הוֹלֵךְ קרי. ibid. יֶחְכַּם קרי. v. 4. ס׳ רבתה. v. 10. ר׳ בדגש.
v. 18. א׳ נחה. v. 21. עֲנָוִים קרי.

בְּלִיַּעַל כֹּרֶה רָעָה וְעַל־שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ צָרָבֶת׃ אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת 28
יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף׃ אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה רֵעֵהוּ 29
וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא־טוֹב׃ עֹצֶה עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת ל
קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה רָעָה׃ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ 31
צְדָקָה תִּמָּצֵא׃ טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ 32
מִלֹּכֵד עִיר׃ בַּחֵיק יוּטַל אֶת־הַגּוֹרָל וּמֵיְהוָה כָּל־מִשְׁפָּטוֹ׃ 33

17 יז

טוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה־בָהּ מִבַּיִת מָלֵא זִבְחֵי־רִיב׃ א
עֶבֶד מַשְׂכִּיל יִמְשֹׁל בְּבֵן מֵבִישׁ וּבְתוֹךְ אַחִים יַחֲלֹק נַחֲלָה׃ 2
מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וּבֹחֵן לִבּוֹת יְהוָה׃ מֵרַע מַקְשִׁיב 3 4
עַל־שְׂפַת־אָוֶן שֶׁקֶר מֵזִין עַל־לְשׁוֹן הַוֹּת׃ לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף ה
עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה׃ עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים 6
וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם׃ לֹא־נָאוָה לְנָבָל שְׂפַת־יֶתֶר אַף 7
כִּי־לְנָדִיב שְׂפַת־שָׁקֶר׃ אֶבֶן־חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי בְעָלָיו אֶל־ 8
כָּל־אֲשֶׁר יִפְנֶה יַשְׂכִּיל׃ מְכַסֶּה־פֶּשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֶה 9
בְדָבָר מַפְרִיד אַלּוּף׃ תֵּחַת גְּעָרָה בְמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל י
מֵאָה׃ אַךְ־מְרִי יְבַקֶּשׁ־רָע וּמַלְאָךְ אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח־בּוֹ׃ פָּגוֹשׁ 11 12
דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ׃ מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת 13
טוֹבָה לֹא־תָמִישׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ׃ פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן 14
וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע הָרִיב נְטוֹשׁ׃ מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק טו
תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃ לָמָּה זֶּה מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל 16
לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב אָיִן׃ בְּכָל־עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח 17
לְצָרָה יִוָּלֵד׃ אָדָם חֲסַר־לֵב תּוֹקֵעַ כָּף עֹרֵב עֲרֻבָּה לִפְנֵי 18
רֵעֵהוּ׃ אֹהֵב פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֶּשׁ־ 19
שָׁבֶר׃ עִקֶּשׁ־לֵב לֹא יִמְצָא־טוֹב וְנֶהְפָּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל כ
בְּרָעָה׃ יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ וְלֹא־יִשְׂמַח אֲבִי נָבָל׃ לֵב 21 22
שָׂמֵחַ יֵיטִב גֵּהָה וְרוּחַ נְכֵאָה תְּיַבֶּשׁ־גָּרֶם׃ שֹׁחַד מֵחֵק רָשָׁע 23
יִקָּח לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט׃
אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל בִּקְצֵה־אָרֶץ׃ כַּעַס 24 כה
לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וּמֶמֶר לְיוֹלַדְתּוֹ׃ גַּם עֲנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא־טוֹב 26

v. 27. שפתו קרי. v. 28. ן׳ זעירא. v. 10. מלעיל. v. 13. תמוש קרי.

26 וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה מַחְשְׁבוֹת רָע וּטְהֹרִים
27 28 אִמְרֵי־נֹעַם׃ עֹכֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה׃ לֵב
29 צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת וּפִי רְשָׁעִים יַבִּיעַ רָעוֹת׃ רָחוֹק יְהוָה
ל מֵרְשָׁעִים וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמָע׃ מְאוֹר־עֵינַיִם יְשַׂמַּח־לֵב
31 שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן־עָצֶם׃ אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים
32 בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין׃ פּוֹרֵעַ מוּסָר מוֹאֵס נַפְשׁוֹ וְשׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת
33 קוֹנֶה לֵּב׃ יִרְאַת יְהוָה מוּסַר חָכְמָה וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃

16 טז

א 2 לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן׃ כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ
זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה׃
3 4 גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃ כֹּל פָּעַל
ה יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם רָעָה׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־
6 גְּבַהּ־לֵב יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה׃ בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֺן וּבְיִרְאַת
7 יְהוָה סוּר מֵרָע׃ בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלִם
8 9 אִתּוֹ׃ טוֹב מְעַט בִּצְדָקָה מֵרֹב תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט׃ לֵב
י אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צַעֲדוֹ׃ קֶסֶם עַל־שִׂפְתֵי־מֶלֶךְ
11 בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל־פִּיו׃ פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַיהוָה
12 מַעֲשֵׂהוּ כָּל־אַבְנֵי־כִיס׃ תּוֹעֲבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רֶשַׁע כִּי
13 בִצְדָקָה יִכּוֹן כִּסֵּא׃ רְצוֹן מְלָכִים שִׂפְתֵי־צֶדֶק וְדֹבֵר יְשָׁרִים
14 טו יֶאֱהָב׃ חֲמַת־מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה׃ בְּאוֹר־
16 פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ׃ קְנֹה־חָכְמָה מַה־טּוֹב
17 מֵחָרוּץ וּקְנוֹת בִּינָה נִבְחָר מִכָּסֶף׃ מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע
18 שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ׃ ° לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן
19 גֹּבַהּ רוּחַ׃ טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנָוִים מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת־
כ גֵּאִים׃ מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־טוֹב וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה אַשְׁרָיו׃
21 22 לַחֲכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם יֹסִיף לֶקַח׃ מְקוֹר
23 חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו וּמוּסַר אֱוִלִים אִוֶּלֶת׃ לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל
24 פִּיהוּ וְעַל־שְׂפָתָיו יֹסִיף לֶקַח׃ צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מָתוֹק
כה לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם׃ יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ
26 27 דַּרְכֵי־מָוֶת׃ נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה לּוֹ כִּי־אָכַף עָלָיו פִּיהוּ׃ אִישׁ

---

v. 18. חצי הספר. v. 19. עניים קרי.

8 אֲמָרִים לֹא־הֵמָּה׃ קֹנֶה לֵּב אֹהֵב נַפְשׁוֹ שֹׁמֵר תְּבוּנָה
9 לִמְצֹא־טוֹב׃ עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד׃
י לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי־לְעֶבֶד ׀ מְשֹׁל בְּשָׂרִים׃
11 12 שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבֹר עַל־פָּשַׁע׃ נַהַם
13 כַּכְּפִיר זַעַף מֶלֶךְ וּכְטַל עַל־עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ׃ הַוֹּת לְאָבִיו בֵּן
14 כְּסִיל וְדֶלֶף טֹרֵד מִדְיְנֵי אִשָּׁה׃ בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת
טו וּמֵיְהוָה אִשָּׁה מַשְׂכָּלֶת׃ עַצְלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה וְנֶפֶשׁ
16 רְמִיָּה תִרְעָב׃ שֹׁמֵר מִצְוָה שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ בּוֹזֵה דְרָכָיו יוּמָת׃
17 18 מַלְוֵה יְהוָה חוֹנֵן דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ׃ יַסֵּר בִּנְךָ כִּי־יֵשׁ
19 תִּקְוָה וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ׃ גְּרָל־חֵמָה נֹשֵׂא עֹנֶשׁ
כ כִּי אִם־תַּצִּיל וְעוֹד תּוֹסִף׃ שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר לְמַעַן
21 תֶּחְכַּם בְּאַחֲרִיתֶךָ׃ רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה
22 הִיא תָקוּם׃ תַּאֲוַת אָדָם חַסְדּוֹ וְטוֹב רָשׁ מֵאִישׁ כָּזָב׃
23 24 יִרְאַת יְהוָה לְחַיִּים וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפָּקֶד רָע׃ טָמַן עָצֵל
כה יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גַּם־אֶל־פִּיהוּ לֹא יְשִׁיבֶנָּה׃ לֵץ תַּכֶּה וּפֶתִי
26 יַעְרִם וְהוֹכִיחַ לְנָבוֹן יָבִין דָּעַת׃ מְשַׁדֶּד־אָב יַבְרִיחַ אֵם
27 בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר׃ חֲדַל־בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגוֹת
28 מֵאִמְרֵי־דָעַת׃ עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים
29 יְבַלַּע־אָוֶן׃ נָכוֹנוּ לַלֵּצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת לְגֵו כְּסִילִים׃

כ 20

א 2 לֵץ הַיַּיִן הֹמֶה שֵׁכָר וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם׃ נַהַם
3 כַּכְּפִיר אֵימַת מֶלֶךְ מִתְעַבְּרוֹ חוֹטֵא נַפְשׁוֹ׃ כָּבוֹד לָאִישׁ שֶׁבֶת
4 מֵרִיב וְכָל־אֱוִיל יִתְגַּלָּע׃ מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא־יַחֲרֹשׁ יִשְׁאַל
ה בַּקָּצִיר וָאָיִן׃ מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלֶב־אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה
6 יִדְלֶנָּה׃ רָב־אָדָם יִקְרָא אִישׁ חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃
7 8 מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ צַדִּיק אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו׃ מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־
9 כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה בְעֵינָיו כָּל־רָע׃ מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי
י מֵחַטָּאתִי׃ אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־
11 שְׁנֵיהֶם׃ גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר־נָעַר אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
12 13 אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַם־שְׁנֵיהֶם׃ אַל־תֶּאֱהַב

v. 7. לוֹ קרי. v. 16. יָמוּת קרי. v. 19. גְּדָל קרי. v. 4. וְשָׁאַל קרי.

27 לְהַכּ֣וֹת נְדִיבִ֣ים עַל־יֹֽשֶׁר׃ חוֹשֵׂ֣ךְ אֲ֭מָרָיו יוֹדֵ֣עַ דָּ֑עַת וְקַר־ר֝֗וּחַ
28 אִ֣ישׁ תְּבוּנָֽה׃ גַּ֤ם אֱוִ֣יל מַ֭חֲרִישׁ חָכָ֣ם יֵחָשֵׁ֑ב אֹטֵ֖ם שְׂפָתָ֣יו נָבֽוֹן׃

יח 18

א 2 לְ֭תַאֲוָה יְבַקֵּ֣שׁ נִפְרָ֑ד בְּכָל־תּ֝וּשִׁיָּ֗ה יִתְגַּלָּֽע׃ לֹא־יַחְפֹּ֣ץ
3 כְּ֭סִיל בִּתְבוּנָ֑ה כִּ֥י אִם־בְּ֝הִתְגַּלּ֥וֹת לִבּֽוֹ׃ בְּבוֹא רָ֭שָׁע בָּ֣א גַם־
4 ב֑וּז וְֽעִם־קָל֥וֹן חֶרְפָּֽה׃ מַ֣יִם עֲ֭מֻקִּים דִּבְרֵ֣י פִי־אִ֑ישׁ נַ֥חַל נֹ֝בֵ֗עַ
ה מְק֣וֹר חָכְמָֽה׃ שְׂאֵ֣ת פְּנֵי־רָשָׁ֣ע לֹא־ט֑וֹב לְהַטּ֥וֹת צַ֝דִּ֗יק
6 בַּמִּשְׁפָּֽט׃ שִׂפְתֵ֣י כְ֭סִיל יָבֹ֣אוּ בְרִ֑יב וּ֝פִ֗יו לְמַהֲלֻמ֥וֹת יִקְרָֽא׃
7 8 פִּֽי־כְ֭סִיל מְחִתָּה־ל֑וֹ וּ֝שְׂפָתָ֗יו מוֹקֵ֥שׁ נַפְשֽׁוֹ׃ דִּבְרֵ֣י נִ֭רְגָּן
9 כְּמִתְלַהֲמִ֑ים וְ֝הֵ֗ם יָרְד֥וּ חַדְרֵי־בָֽטֶן׃ גַּ֭ם מִתְרַפֶּ֣ה בִמְלַאכְתּ֑וֹ
אָ֥ח ה֝֗וּא לְבַ֣עַל מַשְׁחִֽית׃
י 11 מִגְדַּל־עֹ֭ז שֵׁ֣ם יְהוָ֑ה בּֽוֹ־יָר֖וּץ צַדִּ֣יק וְנִשְׂגָּֽב׃ ה֣וֹן עָ֭שִׁיר
12 קִרְיַ֣ת עֻזּ֑וֹ וּכְחוֹמָ֥ה נִ֝שְׂגָּבָ֗ה בְּמַשְׂכִּתֽוֹ׃ לִֽפְנֵי־שֶׁ֭בֶר יִגְבַּ֣הּ לֶב־
13 אִ֑ישׁ וְלִפְנֵ֖י כָב֣וֹד עֲנָוָֽה׃ מֵשִׁ֣יב דָּ֭בָר בְּטֶ֣רֶם יִשְׁמָ֑ע אִוֶּ֥לֶת
14 הִֽיא־ל֝֗וֹ וּכְלִמָּֽה׃ ר֣וּחַ אִ֭ישׁ יְכַלְכֵּ֣ל מַחֲלֵ֑הוּ וְר֥וּחַ נְ֝כֵאָ֗ה מִ֣י
טו יִשָּׂאֶֽנָּה׃ לֵ֣ב נָ֭בוֹן יִקְנֶה־דָּ֑עַת וְאֹ֥זֶן חֲ֝כָמִ֗ים תְּבַקֶּשׁ־דָּֽעַת׃
16 17 מַתָּ֣ן אָ֭דָם יַרְחִ֣יב ל֑וֹ וְלִפְנֵ֖י גְדֹלִ֣ים יַנְחֶֽנּוּ׃ צַדִּ֣יק הָרִאשׁ֣וֹן
18 בְּרִיב֑וֹ יָבֹא־רֵ֝עֵ֗הוּ וַחֲקָרֽוֹ׃ מִ֭דְיָנִים יַשְׁבִּ֣ית הַגּוֹרָ֑ל וּבֵ֖ין
19 עֲצוּמִ֣ים יַפְרִֽיד׃ אָ֗ח נִפְשָׁ֥ע מִקִּרְיַת־עֹ֑ז וּ֝מִדְוֹנִ֗ים כִּבְרִ֥יחַ
כ אַרְמֽוֹן׃ מִפְּרִ֣י פִי־אִ֭ישׁ תִּשְׂבַּ֣ע בִּטְנ֑וֹ תְּבוּאַ֖ת שְׂפָתָ֣יו יִשְׂבָּֽע׃
21 22 מָ֣וֶת וְ֭חַיִּים בְּיַד־לָשׁ֑וֹן וְ֝אֹהֲבֶ֗יהָ יֹאכַ֥ל פִּרְיָֽהּ׃ מָצָ֣א אִ֭שָּׁה
23 מָ֣צָא ט֑וֹב וַיָּ֥פֶק רָ֝צ֗וֹן מֵיְהוָֽה׃ תַּחֲנוּנִ֥ים יְדַבֶּר־רָ֑שׁ וְ֝עָשִׁ֗יר
24 יַעֲנֶ֥ה עַזּֽוֹת׃ אִ֣ישׁ רֵ֭עִים לְהִתְרֹעֵ֑עַ וְיֵ֥שׁ אֹ֝הֵ֗ב דָּבֵ֥ק מֵאָֽח׃

יט 19

א 2 ט֣וֹב רָ֭שׁ הוֹלֵ֣ךְ בְּתֻמּ֑וֹ מֵעִקֵּ֥שׁ שְׂ֝פָתָ֗יו וְה֣וּא כְסִֽיל׃ גַּ֤ם
3 בְּלֹא־דַ֣עַת נֶ֣פֶשׁ לֹא־ט֑וֹב וְאָ֖ץ בְּרַגְלַ֣יִם חוֹטֵֽא׃ אִוֶּ֣לֶת אָ֭דָם
4 תְּסַלֵּ֣ף דַּרְכּ֑וֹ וְעַל־יְ֝הוָ֗ה יִזְעַ֥ף לִבּֽוֹ׃ ה֗וֹן יֹ֭סִיף רֵעִ֣ים רַבִּ֑ים
ה וְ֝דָ֗ל מֵרֵ֥עֵהוּ יִפָּרֵֽד׃ עֵ֣ד שְׁ֭קָרִים לֹ֣א יִנָּקֶ֑ה וְיָפִ֥יחַ כְּ֝זָבִ֗ים
6 לֹ֣א יִמָּלֵֽט׃ רַ֭בִּים יְחַלּ֣וּ פְנֵי־נָדִ֑יב וְכָל־הָ֝רֵ֗עַ לְאִ֣ישׁ מַתָּֽן׃
7 כָּ֥ל אֲחֵי־רָ֨שׁ ׀ שְֽׂנֵאֻ֗הוּ אַ֤ף כִּ֣י מְ֭רֵעֵהוּ רָחֲק֣וּ מִמֶּ֑נּוּ מְרַדֵּ֖ף

v. 27. יְקַר קרי. v. 17. וּבָא קרי. v. 19. וּמִדְיָנִים קרי.

18 19 כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד׃ טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ
כ מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וָכָעַס׃ אוֹצָר ׀ נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם
21 וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ׃ רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה
22 23 וְכָבוֹד׃ עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָה׃ שֹׁמֵר
24 פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃ זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עוֹשֶׂה
כה 26 בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃ תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מֵאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃ כָּל־
27 הַיּוֹם הִתְאַוָּה תַאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃ זֶבַח רְשָׁעִים
28 תּוֹעֵבָה אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ׃ עֵד־כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ שׁוֹמֵעַ
29 לָנֶצַח יְדַבֵּר׃ הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא ׀ יָכִין דַּרְכָּיו׃
ל 31 אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃ סוּס מוּכָן
לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃

כב 22

א 2 נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃ עָשִׁיר
3 וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה׃ עָרוּם ׀ רָאָה רָעָה וְיִסְתָּר
4 וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ׃ עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד
ה וְחַיִּים׃ צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃
6 חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה׃
7 8 עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה׃ זוֹרֵעַ עַוְלָה
9 יִקְצָור־אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה׃ טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ
י כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃ גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין
11 12 וְקָלוֹן׃ אֹהֵב טְהָור־לֵב חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ׃ עֵינֵי יְהוָה
13 נָצְרוּ דָעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד׃ אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ
14 בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ׃ שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם יְהוָה
טו יִפָּול־שָׁם׃ אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה בְלֶב־נָעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה
16 מִמֶּנּוּ׃ עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר׃
17 18 הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי׃ כִּי־
19 נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו עַל־שְׂפָתֶיךָ׃ לִהְיוֹת
כ בַּיהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף־אָתָּה׃ הֲלֹא כָתַבְתִּי

v. 19. מדינים קרי. v. 22. ה' רפה. v. 29. יָבִין קרי.
ibid. דרכו קרי. v. 3. ונסתר קרי. v. 8. יתיר ו'. v. 11. יתיר ו'.
v. 14. יתיר ו'.

14 שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע־לָחֶם׃ רַע רַע יֹאמַר הַקּוֹנֶה
טו וְאֹזֵל לוֹ אָז יִתְהַלָּל׃ יֵשׁ זָהָב וְרָב־פְּנִינִים וּכְלִי יְקָר שִׂפְתֵי־
16 17 דָעַת׃ לְקַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִים חַבְלֵהוּ׃ עָרֵב
18 לָאִישׁ לֶחֶם שָׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא־פִיהוּ חָצָץ׃ מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה
19 תִכּוֹן וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃ גּוֹלֶה סּוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל
כ וּלְפֹתֶה שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃ מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ
21 בֶּאֱישׁוֹן חֹשֶׁךְ׃ נַחֲלָה מְבֹחֶלֶת בָּרִאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא
22 תְבֹרָךְ׃ אַל־תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה־רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיֹשַׁע לָךְ׃
23 24 תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־טוֹב׃ מֵיְהוָה
כה מִצְעֲדֵי־גָבֶר וְאָדָם מַה־יָּבִין דַּרְכּוֹ׃ מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ
26 וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃ מְזָרֶה רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם
27 28 אוֹפָן׃ נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת
29 יִצְּרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃ תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר
ל זְקֵנִים שֵׂיבָה׃ חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן׃

21 כא

א פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ
2 3 יַטֶּנּוּ׃ כָּל־דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃ עֲשֹׂה
4 צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃ רוּם־עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב
ה נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת׃ מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ לְמוֹתָר וְכָל־אָץ
6 אַךְ לְמַחְסוֹר׃ פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף
7 מְבַקְשֵׁי־מָוֶת׃ שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃
8 9 הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃ טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־
י פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וּבֵית חָבֶר׃ נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה רָע
11 לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ׃ בַּעֲנָשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל
12 לְחָכָם יִקַּח־דָּעַת׃ מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים
13 לָרָע׃ אֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה׃
14 טו מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה׃ שִׂמְחָה
16 לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ אָדָם תּוֹעֶה
17 מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ׃ אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב
שִׂמְחָה אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר׃

v. 16. נכרִיָּה קרי. v. 20. יתיר י׳. v. 21. מבהָלת קרי.
v. 22. ר׳ בדגש. v. 30. תמרוק קרי. v. 9. מדיָנים קרי.

וְאַל־תָּבוּז כִּי־זָקְנָה אִמֶּךָ׃ אֱמֶת קְנֵה וְאַל־תִּמְכֹּר חָכְמָה 23
וּמוּסָר וּבִינָה׃ גִּוֹל יָגִוֹל אֲבִי צַדִּיק יוֹלֵד חָכָם וְיִשְׂמַח 24
בּוֹ׃ יִשְׂמַח־אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ׃ תְּנָה־בְנִי לִבְּךָ לִי כה 26
וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי תִּרְצֶנָה׃ כִּי־שׁוּחָה עֲמֻקָּה זוֹנָה וּבְאֵר צָרָה 27
נָכְרִיָּה׃ אַף־הִיא כְּחֶתֶף תֶּאֱרֹב וּבוֹגְדִים בְּאָדָם תּוֹסִף׃ 28
לְמִי אוֹי ׀ לְמִי אֲבוֹי לְמִי מִדְוָנִים ׀ לְמִי שִׂיחַ לְמִי פְּצָעִים 29
חִנָּם לְמִי חַכְלִלוּת עֵינָיִם׃ לַמְאַחֲרִים עַל־הַיָּיִן לַבָּאִים ל
לַחְקֹר מִמְסָךְ׃ אַל־תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם כִּי־יִתֵּן בַּכִּיס 31
עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים׃ אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשָּׁךְ וּכְצִפְעֹנִי 32
יַפְרִשׁ׃ עֵינֶיךָ יִרְאוּ זָרוֹת וְלִבְּךָ יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃ וְהָיִיתָ 33 34
כְּשֹׁכֵב בְּלֶב־יָם וּכְשֹׁכֵב בְּרֹאשׁ חִבֵּל׃ הִכּוּנִי בַל־חָלִיתִי לה
הֲלָמוּנִי בַּל־יָדָעְתִּי מָתַי אָקִיץ אוֹסִיף אֲבַקְשֶׁנּוּ עוֹד׃

כד 24

אַל־תְּקַנֵּא בְּאַנְשֵׁי רָעָה וְאַל־תִּתְאָו לִהְיוֹת אִתָּם׃ כִּי־ א 2
שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם וְעָמָל שִׂפְתֵיהֶם תְּדַבֵּרְנָה׃ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה 3
בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן׃ וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל־הוֹן יָקָר 4
וְנָעִים׃ גֶּבֶר־חָכָם בַּעוֹז וְאִישׁ־דַּעַת מְאַמֶּץ־כֹּחַ׃ כִּי בְתַחְבֻּלוֹת ה 6
תַּעֲשֶׂה־לְּךָ מִלְחָמָה וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃ רָאמוֹת לֶאֱוִיל 7
חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח־פִּיהוּ׃ מְחַשֵּׁב לְהָרֵעַ לוֹ בַּעַל־ 8
מְזִמּוֹת יִקְרָאוּ׃ זִמַּת אִוֶּלֶת חַטָּאת וְתוֹעֲבַת לְאָדָם לֵץ׃ 9
הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה׃ הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת וּמָטִים י 11
לַהֶרֶג אִם־תַּחְשׂוֹךְ׃ כִּי־תֹאמַר הֵן לֹא־יָדַעְנוּ זֶה הֲלֹא־תֹכֵן 12
לִבּוֹת ׀ הוּא־יָבִין וְנֹצֵר נַפְשְׁךָ הוּא יֵדָע וְהֵשִׁיב לְאָדָם
כְּפָעֳלוֹ׃ אֱכָל־בְּנִי דְבַשׁ כִּי־טוֹב וְנֹפֶת מָתוֹק עַל־חִכֶּךָ׃ כֵּן ׀ 13 14
דְּעֶה חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ אִם־מָצָאתָ וְיֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא
תִכָּרֵת׃ אַל־תֶּאֱרֹב רָשָׁע לִנְוֵה צַדִּיק אַל־תְּשַׁדֵּד רִבְצוֹ׃ כִּי טו 16
שֶׁבַע ׀ יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם וּרְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בְרָעָה׃ בִּנְפֹל אוֹיִבְיךָ 17
אַל־תִּשְׂמָח וּבִכָּשְׁלוֹ אַל־יָגֵל לִבֶּךָ׃ פֶּן־יִרְאֶה יְהוָה וְרַע 18
בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ׃ אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא 19

---

v. 24. גִּיל קרי. ibid. יָגִיל קרי. ibid. וְיוֹלֵד קרי. ibid. יִשְׂמַח קרי.
v. 26. תִּצֹּרְנָה קרי. v. 29. מִדְיָנִים קרי. v. 31. בַּכּוֹס קרי.
v. 17. יתיר י׳.

21 לְךָ שָׁלִשׁוֹם בְּמֹעֵצוֹת וָדָעַת׃ לְהוֹדִיעֲךָ קֹשְׁטְ אִמְרֵי אֱמֶת
לְהָשִׁיב אֲמָרִים אֱמֶת לְשֹׁלְחֶךָ׃
22 אַל־תִּגְזָל־דָּל כִּי דַל־הוּא וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי בַשָּׁעַר׃
23 24 כִּי־יְהוָה יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ׃ אַל־
כה תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף וְאֶת־אִישׁ חֵמוֹת לֹא תָבוֹא׃ פֶּן־
26 תֶּאֱלַף אֹרְחֹתָו וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ׃ אַל־תְּהִי בְתֹקְעֵי־
27 כָף בַּעֹרְבִים מַשָּׁאוֹת׃ אִם־אֵין־לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח
28 מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ׃ אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ
29 אֲבוֹתֶיךָ׃ חָזִיתָ אִישׁ ׀ מָהִיר בִּמְלַאכְתּוֹ לִפְנֵי־מְלָכִים
יִתְיַצָּב בַּל־יִתְיַצֵּב לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים׃

כג 23

א כִּי־תֵשֵׁב לִלְחוֹם אֶת־מוֹשֵׁל בִּין תָּבִין אֶת־אֲשֶׁר
2 3 לְפָנֶיךָ׃ וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלֹעֶךָ אִם־בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה׃ אַל־
4 תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא לֶחֶם כְּזָבִים׃ אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר
ה מִבִּינָתְךָ חֲדָל׃ הֲתָעִוף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כִּי עָשֹׂה יַעֲשֶׂה־
לּוֹ כְנָפַיִם כְּנֶשֶׁר וְעָיף הַשָּׁמָיִם׃
6 אַל־תִּלְחַם אֶת־לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמֹּתָיו׃
7 כִּי ׀ כְּמוֹ־שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֶּן־הוּא אֱכוֹל וּשְׁתֵה יֹאמַר לָךְ
8 וְלִבּוֹ בַּל־עִמָּךְ׃ פִּתְּךָ־אָכַלְתָּ תְקִיאֶנָּה וְשִׁחַתָּ דְּבָרֶיךָ
9 הַנְּעִימִים׃ בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר כִּי־יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ׃
י 11 אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים אַל־תָּבֹא׃ כִּי־גֹאֲלָם
12 חָזָק הוּא־יָרִיב אֶת־רִיבָם אִתָּךְ׃ הָבִיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ
13 וְאָזְנֶךָ לְאִמְרֵי־דָעַת׃ אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי־תַכֶּנּוּ
14 בַשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת׃ אַתָּה בַּשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ מִשְּׁאוֹל
טו 16 תַּצִּיל׃ בְּנִי אִם־חָכַם לִבֶּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַם־אָנִי׃ וְתַעֲלֹזְנָה
17 כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים׃ אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים
18 כִּי אִם־בְּיִרְאַת יְהוָה כָּל־הַיּוֹם׃ כִּי אִם־יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ
19 לֹא תִכָּרֵת׃ שְׁמַע־אַתָּה בְנִי וַחֲכָם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ׃
כ 21 אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ׃ כִּי־סֹבֵא וְזוֹלֵל
22 יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה׃ שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יְלָדֶךָ

v. 20. שלשים קרי. v. 25. ארחתיו קרי. v. 5. העיף קרי.
ibid. פתח באתנח. ibid. ועוף קרי.

בְּמַתַּת־שָׁקֶר׃ בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה קָצִין וְלָשׁוֹן רַכָּה טו
תִּשְׁבָּר־גָּרֶם׃ דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן־תִּשְׂבָּעֶנּוּ וַהֲקֵאתוֹ׃ 16
הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן־יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ׃ מֵפִיץ וְחֶרֶב 17 18
וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ־עֹנֶה בְרֵעֵהוּ עֵד שָׁקֶר׃ שֵׁן רֹעָה וְרֶגֶל 19
מוּעָדֶת מִבְטָח בּוֹגֵד בְּיוֹם צָרָה׃ מַעֲדֶה־בֶּגֶד ׀ בְּיוֹם כ
קָרָה חֹמֶץ עַל־נָתֶר וְשָׁר בַּשִּׁרִים עַל לֶב־רָע׃ אִם־רָעֵב 21
שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם וְאִם־צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם׃ כִּי גֶחָלִים 22
אַתָּה חֹתֶה עַל־רֹאשׁוֹ וַיהוָה יְשַׁלֶּם־לָךְ׃ רוּחַ צָפוֹן תְּחוֹלֵל 23
גָּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים לְשׁוֹן סָתֶר׃ טוֹב שֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג 24
מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וּבֵית חָבֶר׃

מַיִם קָרִים עַל־נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ כה
מֶרְחָק׃ מַעְיָן נִרְפָּשׂ וּמָקוֹר מָשְׁחָת צַדִּיק מָט לִפְנֵי־ 26
רָשָׁע׃ אָכֹל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא־טוֹב וְחֵקֶר כְּבֹדָם כָּבוֹד׃ 27
עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר ׀ אֵין־מַעְצָר לְרוּחוֹ׃

כו 26

כַּשֶּׁלֶג ׀ בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל א
כָּבוֹד׃ כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְּרוֹר לָעוּף כֵּן קִלְלַת חִנָּם לֹא 2
תָבֹא׃ שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים׃ אַל־ 3 4
תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ גַם־אָתָּה׃ עֲנֵה־כְסִיל ה
כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו׃ מְקַצֶּה רַגְלַיִם חָמָס שֹׁתֶה 6
שֹׁלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד־כְּסִיל׃ דַּלְיוּ שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל בְּפִי 7
כְסִילִים׃ כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה כֵּן־נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד׃ 8
חוֹחַ עָלָה בְיַד־שִׁכּוֹר וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים׃ רַב מְחוֹלֵל 9 10
כֹּל וְשֹׂכֵר כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים׃ כְּכֶלֶב שָׁב עַל־קֵאוֹ כְּסִיל 11
שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ׃ רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל 12
מִמֶּנּוּ׃ אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדָּרֶךְ אֲרִי בֵּין הָרְחֹבוֹת׃ הַדֶּלֶת 13 14
תִּסּוֹב עַל־צִירָהּ וְעָצֵל עַל־מִטָּתוֹ׃ טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת טו
נִלְאָה לַהֲשִׁיבָהּ אֶל־פִּיו׃ חָכָם עָצֵל בְּעֵינָיו מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי 16
טָעַם׃ מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי־כָלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל־רִיב לֹּא־לוֹ׃ 17
כְּמִתְלַהְלֵהַּ הַיֹּרֶה זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת׃ כֵּן־אִישׁ רִמָּה אֶת־ 18 19

v. 24. מדינים קרי. v. 2. לו קרי.

כ 21 בָּרְשָׁעִים׃ כִּי ׀ לֹא־תִהְיֶה אַחֲרִית לָרָע נֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃ יְרָא
22 אֶת־יְהוָה בְּנִי וָמֶלֶךְ עִם־שׁוֹנִים אַל־תִּתְעָרָב׃ כִּי־פִתְאֹם
יָקוּם אֵידָם וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי יוֹדֵעַ׃
23 גַּם־אֵלֶּה לַחֲכָמִים הַכֵּר־פָּנִים בְּמִשְׁפָּט בַּל־טוֹב׃
24 אֹמֵר ׀ לְרָשָׁע צַדִּיק אָתָּה יִקְּבֻהוּ עַמִּים יִזְעָמוּהוּ לְאֻמִּים׃
כה 26 וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וַעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת־טוֹב׃ שְׂפָתַיִם
27 יִשָּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים׃ הָכֵן בַּחוּץ ׀ מְלַאכְתֶּךָ וְעַתְּדָהּ
28 בַּשָּׂדֶה לָךְ אַחַר וּבָנִיתָ בֵיתֶךָ׃ אַל־תְּהִי עֵד־חִנָּם בְּרֵעֶךָ
29 וַהֲפִתִּיתָ בִּשְׂפָתֶיךָ׃ אַל־תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה־לִי כֵּן
אֶעֱשֶׂה־לּוֹ אָשִׁיב לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ׃
ל עַל־שְׂדֵה אִישׁ־עָצֵל עָבַרְתִּי וְעַל־כֶּרֶם אָדָם חֲסַר־לֵב׃
31 וְהִנֵּה עָלָה כֻלּוֹ ׀ קִמְּשֹׂנִים כָּסּוּ פָנָיו חֲרֻלִּים וְגֶדֶר אֲבָנָיו
32 נֶהֱרָסָה׃ וָאֶחֱזֶה אָנֹכִי אָשִׁית לִבִּי רָאִיתִי לָקַחְתִּי מוּסָר׃
33 34 מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט ׀ חִבֻּק יָדַיִם לִשְׁכָּב׃ וּבָא־
מִתְהַלֵּךְ רֵישֶׁךָ וּמַחְסֹרֶיךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃

כה 25

א גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה
2 אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי ׀ חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃ כְּבֹד
3 אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבֹד מְלָכִים חֲקֹר דָּבָר׃ שָׁמַיִם לָרוּם
4 וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר׃ הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף
ה וַיֵּצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי׃ הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי־מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּצֶּדֶק
6 כִּסְאוֹ׃ אַל־תִּתְהַדַּר לִפְנֵי־מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל־תַּעֲמֹד׃
7 כִּי טוֹב אֲמָר־לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ
8 עֵינֶיךָ׃ אַל־תֵּצֵא לָרִב מַהֵר פֶּן מַה־תַּעֲשֶׂה בְּאַחֲרִיתָהּ
9 בְּהַכְלִים אֹתְךָ רֵעֶךָ׃ רִיבְךָ רִיב אֶת־רֵעֶךָ וְסוֹד אַחֵר אַל־
י 11 תְּגָל׃ פֶּן־יְחַסֶּדְךָ שֹׁמֵעַ וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב׃ תַּפּוּחֵי זָהָב
12 בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף דָּבָר דָּבֻר עַל־אָפְנָיו׃ נֶזֶם זָהָב וַחֲלִי־כָתֶם
מוֹכִיחַ חָכָם עַל־אֹזֶן שֹׁמָעַת׃
13 כְּצִנַּת־שֶׁלֶג ׀ בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו וְנֶפֶשׁ
14 אֲדֹנָיו יָשִׁיב׃ נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם אָיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל

v. 30. פתח באתנח. v. 9. פתח בס"פ.

מֻעֲלָיו אוּלְתּוֹ׃ יָדֹעַ תֵּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבְּךָ לַעֲדָרִים׃ כִּי 23 24
לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן וְאִם־נֵזֶר לְדוֹר °דוֹר׃ גָּלָה חָצִיר וְנִרְאָה־דֶשֶׁא כה
וְנֶאֶסְפוּ עִשְּׂבוֹת הָרִים׃ כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ וּמְחִיר שָׂדֶה עַתּוּדִים׃ 26
וְדֵי ׀ חֲלֵב עִזִּים לְלַחְמְךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃ 27

כח 28

נָסוּ וְאֵין־רֹדֵף רָשָׁע וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח׃ בְּפֶשַׁע א 2
אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ וּבְאָדָם מֵבִין יֹדֵעַ כֵּן יַאֲרִיךְ׃ גֶּבֶר רָשׁ 3
וְעֹשֵׁק דַּלִּים מָטָר סֹחֵף וְאֵין לָחֶם׃ עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ 4
רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ בָם׃ אַנְשֵׁי־רָע לֹא־יָבִינוּ מִשְׁפָּט ה
וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ כֹל׃

טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ דְּרָכַיִם וְהוּא עָשִׁיר׃ 6
נוֹצֵר תּוֹרָה בֵּן מֵבִין וְרֹעֶה זוֹלְלִים יַכְלִים אָבִיו׃ מַרְבֶּה 7 8
הוֹנוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבְתַרְבִּית לְחוֹנֵן דַּלִּים יִקְבְּצֶנּוּ׃ מֵסִיר 9
אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם־תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה׃ מַשְׁגֶּה יְשָׁרִים ׀ י
בְּדֶרֶךְ רָע בִּשְׁחוּתוֹ הוּא־יִפּוֹל וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ־טוֹב׃
חָכָם בְּעֵינָיו אִישׁ עָשִׁיר וְדַל מֵבִין יַחְקְרֶנּוּ׃ בַּעֲלֹץ 11 12
צַדִּיקִים רַבָּה תִפְאָרֶת וּבְקוּם רְשָׁעִים יְחֻפַּשׂ אָדָם׃ מְכַסֶּה 13
פְשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם׃ אַשְׁרֵי אָדָם 14
מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה׃ אֲרִי־נֹהֵם וְדֹב טו
שׁוֹקֵק מוֹשֵׁל רָשָׁע עַל עַם־דָּל׃

נָגִיד חֲסַר תְּבוּנוֹת וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת שֹׂנֵאי° בֶצַע יַאֲרִיךְ 16
יָמִים׃ אָדָם עָשֻׁק בְּדַם־נָפֶשׁ עַד־בּוֹר יָנוּס אַל־יִתְמְכוּ־ 17
בוֹ׃ הוֹלֵךְ תָּמִים יִוָּשֵׁעַ וְנֶעְקַשׁ דְּרָכַיִם יִפּוֹל בְּאֶחָת׃ עֹבֵד 18 19
אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים יִשְׂבַּע־רִישׁ׃ אִישׁ כ
אֱמוּנוֹת רַב־בְּרָכוֹת וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה׃ הַכֵּר־פָּנִים 21
לֹא־טוֹב וְעַל־פַּת־לֶחֶם יִפְשַׁע־גָּבֶר׃ נִבֳהָל לַהוֹן אִישׁ רַע 22
עָיִן וְלֹא־יֵדַע כִּי חֶסֶר יְבֹאֶנּוּ׃ מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרַי חֵן 23
יִמְצָא מִמַּחֲלִיק לָשׁוֹן׃ גּוֹזֵל ׀ אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֹמֵר אֵין־פָּשַׁע 24
חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית׃ רְחַב־נֶפֶשׁ יְגָרֶה מָדוֹן וּבֹטֵחַ כה
עַל־יְהוָה יְדֻשָּׁן׃ בּוֹטֵחַ בְּלִבּוֹ הוּא כְסִיל וְהוֹלֵךְ בְּחָכְמָה 26

---

v. 24. וָדוֹר קרי. v. 8. ית״ר ב׳. v. 16. יתיר י׳. v. 17. ד׳ זע״רא.

כ רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא־מְשַׂחֵק אָנִי׃ בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה־אֵשׁ וּבְאֵין
21 נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן׃ פֶּחָם לְגֶחָלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ וְאִישׁ מִדְוָנִים
22 לְחַרְחַר־רִיב׃ דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־
23 בָטֶן׃ כֶּסֶף סִיגִים מְצֻפֶּה עַל־חָרֶשׂ שְׂפָתַיִם דֹּלְקִים וְלֶב רָע׃
24 כה בִּשְׂפָתָו יִנָּכֵר שׂוֹנֵא וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁית מִרְמָה׃ כִּי־יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל־
26 תַּאֲמֶן־בּוֹ כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ׃ תִּכַּסֶּה שִׂנְאָה בְּמַשָּׁאוֹן
27 תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בְקָהָל׃ כֹּרֶה שַׁחַת בָּהּ יִפֹּל וְגֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו
28 תָּשׁוּב׃ לְשׁוֹן־שֶׁקֶר יִשְׂנָא דַכָּיו וּפֶה־חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶה׃

כז 27

א אַל־תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא־תֵדַע מַה יֵּלֶד יוֹם׃
2 3 יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא־פִיךָ נָכְרִי וְאַל־שְׂפָתֶיךָ׃ כֹּבֶד אֶבֶן וְנֵטֶל
4 הַחוֹל וְכַעַס אֱוִיל כָּבֵד מִשְּׁנֵיהֶם׃ אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֶׁטֶף
ה אָף וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה׃ טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה
6 מְסֻתָּרֶת׃ נֶאֱמָנִים פִּצְעֵי אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא׃
7 נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה כָּל־מַר מָתוֹק׃
8 9 כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן־קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ׃ שֶׁמֶן
י וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח־לֵב וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת־נָפֶשׁ׃ רֵעֲךָ וְרֵעַה
אָבִיךָ אַל־תַּעֲזֹב וּבֵית אָחִיךָ אַל־תָּבוֹא בְּיוֹם אֵידֶךָ טוֹב
11 שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק׃ חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאָשִׁיבָה
12 חֹרְפִי דָבָר׃ עָרוּם ׀ רָאָה רָעָה נִסְתָּר פְּתָאיִם עָבְרוּ נֶעֱנָשׁוּ׃
13 14 קַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ׃ מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ ׀
טו בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים קְלָלָה תֵּחָשֶׁב לוֹ׃ דֶּלֶף טוֹרֵד
16 בְּיוֹם סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מִדְוָנִים נִשְׁתָּוָה׃ צֹפְנֶיהָ צָפַן רוּחַ
17 וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא׃ בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד וְאִישׁ יַחַד פְּנֵי־
18 19 רֵעֵהוּ׃ נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃ כַּמַּיִם
כ הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם׃ שְׁאוֹל וַאֲבַדֹּה לֹא
תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא תִשְׂבַּעְנָה׃
21 22 מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ לְפִי מַהֲלָלוֹ׃ אִם־
תִּכְתּוֹשׁ אֶת־הָאֱוִיל ׀ בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת בַּעֱלִי לֹא־תָסוּר

v. 21. מדיָנים קרי. v. 24. בשפתיו קרי. v. 10. יתיר ה.
v. 15. מדיָנים קרי. v. 20. ואבדו קרי.

3 4 וְלֹא־לָמַדְתִּי חָכְמָה וְדַעַת קְדֹשִׁים אֵדָע׃ מִי עָלָה־שָׁמַיִם ׀
וַיֵּרַד מִי אָסַף־רוּחַ ׀ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר־מַיִם ׀ בַּשִּׂמְלָה מִי
5 הֵקִים כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ מַה־שְּׁמוֹ וּמַה־שֶּׁם־בְּנוֹ כִּי תֵדָע׃ כָּל־
6 אִמְרַת אֱלוֹהַּ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לַחֹסִים בּוֹ׃ אַל־תּוֹסְףְּ עַל־
דְּבָרָיו פֶּן־יוֹכִיחַ בְּךָ וְנִכְזָבְתָּ׃

7 שְׁתַּיִם שָׁאַלְתִּי מֵאִתָּךְ אַל־תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת׃
8 שָׁוְא ׀ וּדְבַר־כָּזָב הַרְחֵק מִמֶּנִּי רֵאשׁ וָעֹשֶׁר אַל־תִּתֶּן־לִי הַטְרִיפֵנִי
9 לֶחֶם חֻקִּי׃ פֶּן־אֶשְׂבַּע ׀ וְכִחַשְׁתִּי וְאָמַרְתִּי מִי יְהוָה וּפֶן־אִוָּרֵשׁ
וְגָנַבְתִּי וְתָפַשְׂתִּי שֵׁם אֱלֹהָי׃

11 אַל־תַּלְשֵׁן עֶבֶד אֶל־אֲדֹנוֹ פֶּן־יְקַלֶּלְךָ וְאָשָׁמְתָּ׃ דּוֹר
12 אָבִיו יְקַלֵּל וְאֶת־אִמּוֹ לֹא יְבָרֵךְ׃ דּוֹר טָהוֹר בְּעֵינָיו
13 וּמִצֹּאָתוֹ לֹא רֻחָץ׃ דּוֹר מָה־רָמוּ עֵינָיו וְעַפְעַפָּיו יִנָּשֵׂאוּ׃
14 דּוֹר ׀ חֲרָבוֹת שִׁנָּיו וּמַאֲכָלוֹת מְתַלְּעֹתָיו לֶאֱכֹל עֲנִיִּים
מֵאֶרֶץ וְאֶבְיוֹנִים מֵאָדָם׃

טו לַעֲלוּקָה ׀ שְׁתֵּי בָנוֹת הַב ׀ הַב שָׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה
16 אַרְבַּע לֹא־אָמְרוּ הוֹן׃ שְׁאוֹל וְעֹצֶר רָחַם אֶרֶץ לֹא־שָׂבְעָה מַּיִם
17 וְאֵשׁ לֹא־אָמְרָה הוֹן׃ עַיִן ׀ תִּלְעַג לְאָב וְתָבוּז לִיקֲּהַת־אֵם
יִקְּרוּהָ עֹרְבֵי־נַחַל וְיֹאכְלוּהָ בְנֵי־נָשֶׁר׃

18 19 שְׁלֹשָׁה הֵמָּה נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי וְאַרְבָּעָ לֹא יְדַעְתִּים׃ דֶּרֶךְ
הַנֶּשֶׁר ׀ בַּשָּׁמַיִם דֶּרֶךְ נָחָשׁ עֲלֵי־צוּר דֶּרֶךְ־אֳנִיָּה בְלֶב־יָם
כ וְדֶרֶךְ גֶּבֶר בְּעַלְמָה׃ כֵּן ׀ דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה
פִיהָ וְאָמְרָה לֹא־פָעַלְתִּי אָוֶן׃

21 תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְתַחַת אַרְבַּע לֹא־תוּכַל שְׂאֵת׃
22 23 תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע־לָחֶם׃ תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי
תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ׃

24 כה אַרְבָּעָה הֵם קְטַנֵּי־אָרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים מְחֻכָּמִים׃ הַנְּמָלִים
26 עַם לֹא־עָז וַיָּכִינוּ בַקַּיִץ לַחְמָם׃ שְׁפַנִּים עַם לֹא־עָצוּם וַיָּשִׂימוּ
27 28 בַסֶּלַע בֵּיתָם׃ מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה וַיֵּצֵא חֹצֵץ כֻּלּוֹ׃ שְׂמָמִית
בְּיָדַיִם תְּתַפֵּשׂ וְהִיא בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ׃

v. 9. פתח באתנח. v. 10. אדניו קרי. v. 14. סגול באתנח.
v. 15. ב' זעירא. v. 16. פתח באתנח. v. 17. פתח באתנח.
v. 18. וארבעה קרי. v. 21. סגול באתנח.

27 הוּא יִמָּלֵט׃ נוֹתֵן לָרָשׁ אֵין מַחְסוֹר וּמַעְלִים עֵינָיו רַב־
28 מְאֵרוֹת׃ בְּקוּם רְשָׁעִים יִסָּתֵר אָדָם וּבְאָבְדָם יִרְבּוּ צַדִּיקִים׃

כט 29

א אִישׁ תּוֹכָחוֹת מַקְשֶׁה־עֹרֶף פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃
2 בִּרְבוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם וּבִמְשֹׁל רָשָׁע יֵאָנַח עָם׃
3 אִישׁ־אֹהֵב חָכְמָה יְשַׂמַּח אָבִיו וְרֹעֶה זוֹנוֹת יְאַבֶּד־הוֹן׃
4 מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֶרְסֶנָּה׃
ה 6 גֶּבֶר מַחֲלִיק עַל־רֵעֵהוּ רֶשֶׁת פּוֹרֵשׂ עַל־פְּעָמָיו׃ בְּפֶשַׁע
7 אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ וְצַדִּיק יָרוּן וְשָׂמֵחַ׃ יֹדֵעַ צַדִּיק דִּין דַּלִּים
8 רָשָׁע לֹא־יָבִין דָּעַת׃ אַנְשֵׁי לָצוֹן יָפִיחוּ קִרְיָה וַחֲכָמִים
9 יָשִׁיבוּ אָף׃ אִישׁ־חָכָם נִשְׁפָּט אֶת־אִישׁ אֱוִיל וְרָגַז וְשָׂחַק
י וְאֵין נָחַת׃ אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ־תָם וִישָׁרִים יְבַקְשׁוּ
11 נַפְשׁוֹ׃ כָּל־רוּחוֹ יוֹצִיא כְסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה׃
12 13 מֹשֵׁל מַקְשִׁיב עַל־דְּבַר־שָׁקֶר כָּל־מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים׃ רָשׁ
14 וְאִישׁ תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם יְהוָה׃ מֶלֶךְ
טו שׁוֹפֵט בֶּאֱמֶת דַּלִּים כִּסְאוֹ לָעַד יִכּוֹן׃ שֵׁבֶט וְתוֹכַחַת
16 יִתֵּן חָכְמָה וְנַעַר מְשֻׁלָּח מֵבִישׁ אִמּוֹ׃ בִּרְבוֹת רְשָׁעִים
17 יִרְבֶּה־פָּשַׁע וְצַדִּיקִים בְּמַפַּלְתָּם יִרְאוּ׃ יַסֵּר בִּנְךָ וִינִיחֶךָ
וְיִתֵּן מַעֲדַנִּים לְנַפְשֶׁךָ׃
18 19 בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה אַשְׁרֵהוּ׃ בִּדְבָרִים
כ לֹא־יִוָּסֶר עָבֶד כִּי־יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃ חָזִיתָ אִישׁ אָץ
21 בִּדְבָרָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃ מְפַנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ
22 יִהְיֶה מָנוֹן׃ אִישׁ אַף יְגָרֶה מָדוֹן וּבַעַל חֵמָה רַב־פָּשַׁע׃
23 24 גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל־רוּחַ יִתְמֹךְ כָּבוֹד׃ חוֹלֵק
כה עִם־גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד׃ חֶרְדַּת אָדָם
26 יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה יְשֻׂגָּב׃ רַבִּים מְבַקְשִׁים פְּנֵי־
27 מוֹשֵׁל וּמֵיְהוָה מִשְׁפַּט־אִישׁ׃ תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים אִישׁ עָוֶל
וְתוֹעֲבַת רָשָׁע יְשַׁר־דָּרֶךְ׃

ל 30

א דִּבְרֵי ׀ אָגוּר בִּן־יָקֶה הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר לְאִיתִיאֵל
2 לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל׃ כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא־בִינַת אָדָם לִי׃

26 פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת־חֶ֝סֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ׃
27 צוֹפִיָּה הֲילִכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל׃
28 קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ׃
29 רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל־כֻּלָּנָה׃
ל שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל׃
31 תְּנוּ־לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ׃

v. 27. הֲלִיכוֹת קרי.

חזק

סכום פסוקי ספר משלי תשע מאות ותמשה עשר, וסמן יה״ך, וחציו לפני שבר גאון (16, 18). וסדריו שמנה, וסמן א״ז. ופסקתותיו שמנה, וסמן אה״ב. וכתיביו וקריו שבעים, וסמן כ״י ל״י.

29 שְׁלֹשָׁה הֵמָּה מֵיטִיבֵי צָעַד וְאַרְבָּעָה מֵיטִבֵי לָכֶת׃
ל 31 לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־כֹל׃ זַרְזִיר מָתְנַיִם
32 אוֹ־תָיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוּם עִמּוֹ׃ אִם־נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא וְאִם־
33 זַמּוֹתָ יָד לְפֶה׃ כִּי מִיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה וּמִיץ־אַף יוֹצִיא
דָם וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב׃

31 לא

א 2 דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר־יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ׃ מַה־
3 בְּרִי וּמֶה־בַּר־בִּטְנִי וּמֶה בַּר־נְדָרָי׃ אַל־תִּתֵּן לַנָּשִׁים
4 חֵילֶךָ וּדְרָכֶיךָ לַמְחוֹת מְלָכִין׃ אַל לַמְלָכִים ׀ לְמוֹאֵל אַל
ה לַמְלָכִים שְׁתוֹ־יָיִן וּלְרוֹזְנִים אֵו שֵׁכָר׃ פֶּן־יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח
6 מְחֻקָּק וִישַׁנֶּה דִּין כָּל־בְּנֵי־עֹנִי׃ תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן
7 לְמָרֵי נָפֶשׁ׃ יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ וַעֲמָלוֹ לֹא יִזְכָּר־עוֹד׃
8 9 פְּתַח־פִּיךָ לְאִלֵּם אֶל־דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף׃ פְּתַח־פִּיךָ
שְׁפָט־צֶדֶק וְדִין עָנִי וְאֶבְיוֹן׃

י אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ׃
11 בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר׃
12 גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא־רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ׃
13 דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ׃
14 הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ׃
טו וַתָּקָם ׀ בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ׃
16 זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטְעָ כָּרֶם׃
17 חָגְרָה בְעוֹז מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ׃
18 טָעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־יִכְבֶּה בַלַּיְל נֵרָהּ׃
19 יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ׃
כ כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן׃
21 לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים׃
22 מַרְבַדִּים עָשְׂתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ׃
23 נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ׃
24 סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי׃
כה עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן׃

v. 4. אֵי קרי. v. 16. נָטְעָה קרי. v. 18. בַלַּיְלָה קרי.

Darche hanikkud de illis tribus Milel anomalis haecce habet: אך בג׳ תיבות במקרא מצאתי שיברח בהם הנגון מן התנועה העליונה עד התנועה השלישית והם בֹּוקֵעַ מים, כל־בֹּצֵעַ בצע, מֹנֵעַ בר יקבהו לאם.

1, 21 שְׁעָרִים cum Athnach in E 1. 2. 3. Ven. 1518. 1521 aliisque veteribus edd. Biblia rabbinica 1525 atque edd. ad ea sese applicantes exhibent בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים. Sic Brixiensis quoque et J.

Ibid. תֹאמֵר Mem cum Zere pausali. Masora adnotat ב׳ h. e. bis cum Zere (hic et 1 Reg. 5, 20). Idem testantur Abenezra in *Zachoth* 51 et Kimchi in *Michlol* 94[b].

1, 23 תָּשׁוּבוּ plene cum Vav radicali in edd. veteribus, Norziana et F. H. J. P. Masora docet hoc verbum ubique in Hagiographis plene scribendum esse, excepto uno loco Iob 17, 10.

1, 27 כְּסוּפָה Caph cum Scheba, contra Jes. 5, 28 cum Pathach articuli כַּסּוּפָה (Mas. fin. p. 38. *Ochla veochla* No. 11), quamobrem Mas. parva ad utrumque adnotat לית.

1, 28 יְשַׁחֲרֻנְנִי. Ad eandem vocem Hos. 5, 15 Masora tum ms. tum edita adnotat: ב׳ חד מלא, itaque hoc Proverbiorum loco non per Kibbuz, sed per Schurek scribi oportet. Assentit F. qui adscribit לית h. e. solo hoc loco plene.

1, 30 נִאֲצוּ E 3. et J. habent נָאֲצוּ, sed falso, namque Masora לית adnotans postulat Kal, quod Kimchi quoque in Libro radicum testimonio suo confirmat.

1, 31 וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם cum Munach syllabae quae tonum primarium habet et Tarcha antepenultimae sec. regulam, vide *Thorath emeth* p. 11. *Metheg-Setzung* §. 18 (in Merxii *Archiv* I. p. 67).

1, 33 וְשַׁאֲנַן Nun pathachatum auctore Masora (ad Jer. 30, 10), vide *Michlol* 183.

2, 3 אִם H. adscribit כן הוא h. e. sic recte, quia facile potest fieri ut אֵם pronunciandum esse putes. Ita scribit E 1. Cf. quae commentarii Norzii et Delitzschii ad h. l. disserunt.

2, 7 לַיְשָׁרִים cum Dechi. Nonnullae edd. insuper postremae Munach adjiciunt, nempe falso.

2, 8 וְדֶרֶךְ cum Tarcha consensu codicum.

2, 11 תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִנְצְרֶכָּה his cum accentibus in Ven. 1525 et Norziana, adstipulantibus C 1. 2. J. P. Cf. *Accentuationssystem* (in Delitzschii Comm. in Psalmos t. II. 1860) XVIII. §. 3.

Appendices criticae et masoreticae.

I.

Lectionum receptarum argumenta et rationes.

[C. 1. 2. = Cod. Curtisianus primus, secundus. E. 1. 2. 3. = Erfurtensis prim. secund. tert. F. = Francofurtensis ai. 1294. H. = Heidenheimianus. J. = Jamanensis. P. = Petropolitanus ai. 1010.]

1, 2 לָדַעַת cum Dechi secundum F. J.

1, 3 וּמֵשָׁרִים sine Jod radicis; at 2, 9. 1 Chron. 29, 17 dupliciter plene, teste Masora.

1, 4 לִפְתָאיִם cum Chirek sub Jod mobili, ita ut Aleph quiescat in praecedente Kamez, aeque ac עֳפָאיִם Ps. 104, 12 (vide ad h. l.). In v. 22 et 32 deest hoc Aleph quiescens.

1, 9 חֵן cum Schalscheleth eoque conjunctivo. In H. et Mas. parva ms. notatur: ח' שלשלין דלא פסקין, item ad 6, 27. Vide *Thorath emeth* p. 36 et *Elementa accentuationis metricae* in editione nostra Psalmorum (1880) p. XII.

Ibid. לְגַרְגְּרֹתֶךָ dupliciter defective pariter ac 6, 21. Masora notat ב' חסר דחסר. Cf. ad 3, 3.

1, 14 גּוֹרָלְךָ cum Munach syllabae methegandae ad fidem codicum.

1, 17 מְזֹרָה sine Vav in Complutensi et Norziana, adstipulantibus C 1. 2. E 1. 2. 3. F. H. J. P. Quod adnotatur לית וחסר, exhibet Mas. quoque parva ms.

1, 19 בֹּצֵעַ cum Munach prioris syllabae; tonus enim propter sequens Milel retrocessit, at ne Zere alterius syllabae perperam corripiatur, additum est Metheg tanquam העמדה. E 1. et Mas. parva ms. adnotant לית מלעיל. Etiam catalogus vocabulorum semel cum tono penultimae pronunciandorum (*Dikduke hateamim* §. 73) hoc vocabulum una cum מֹנֵעַ 11, 26 et בּוֹקֵעַ Jes. 63, 12 enumerat. Quod accentus horum trium vocum recedit, quamquam inter ipsas et sequentes Pathach intercedit, citra regulam fit; non recedit in בֹּצֵעַ בָּצַע Jer. 6, 13. בּוֹטֵחַ בּוֹ Jes. 37, 10 aliis (cf. Delitzschium ad Jes. 63, 12). Jekuthiel in

3, 21 תֻּשִׁיָּה sine Vav in codd. veteribusque edd. Vocabulum hujus loci non pertinet ad septem teste Masora plene scribenda.

3, 27 אַל־תִּמְנַע טוֹב Munach Dechi. Sic E 1. 2. 3. H.

3, 28 לְרֵעֶיךָ Chethib post Ajin habet Jod otiosum in plerisque edd., assentientibus E 1. 2. 3. J. P.

3, 34 אִם־לַלֵּצִים הוּא־ his cum accentibus in Bibl. magnis, approbantibus F. H. J. P. Sed reperitur haec quoque accentuatio: אִם־לַלֵּצִים הוּא.

4, 3 לִפְנֵי, Nonnullae edd. falso לִבְנֵי tanquam קרי adscribunt. Lectio hujus vocabuli non discrepat a scriptione; Masora, ut errorem praecaveat, diserte ait, hoc לפני esse unum de duobus, pro quibus לבני legendum opineris: לפני ב׳ סבירין לבני וקריין לפני, וסמן, לפני אפרים ובנימן ומנשה (Ps. 80, 3), רך ויחיד לפני אמי. E 2. adnotat: כצ״ל כתיב וקרי; C 2: ב׳ דמטעין בהון, לפני אפרים, ודין לפני consentiunt. Etiam versiones antiquae de lectione

4, 4 יִתְמָךְ־ Posterior syllaba habet Kamez correptum, priori Gaja appositum convenienter lectioni a Ben-Aschero praeceptae, vide *Michlol* 21. *Thorath emeth* 16. *Metheg-Setzung* §. 28.

Ibid. וֶחְיֵה cum Jod segolato sicut 7, 2 in E 2. 3. H. J., attestante Kimchio in *Michlol* 125. Zere imperativi utroque loco in Segol pausale transiit. Simile est יְרַחֵף Deut. 32, 11.

4, 5 אַל־תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט his cum accentibus, ut par est, in E 2.

4, 8 תְּכַבֵּדְךָ Milel cum Zere mediae. Similiter וְיַגֵּדְךָ (Deut. 32, 7). Vide *Michlol* 66 b.

4, 11 הֹרֵתִיךָ sine Vav, ceteroqui plene. Sic edd. veteres et E 3. Cf. Norzi.

4, 16 יִישְׁנוּ Jod methegatum, utpote a verbo ישן (*Michlol* 108).

4, 19 כַּאֲפֵלָה Caph pathachatum in Neapol. Compl. Ven. 1518. 1521 cum E 1. 2. 3. F. H. J., attestante *Michlol* 45.

4, 20 הַט cum Munach sicut 5, 1.

4, 21 יַלִּיזוּ, Aliquot edd. uti E 1. exhibent יַלִיזוּ. At Parchon et Kimchi (in Libro radicum) vocem dagessandam esse testantur.

4, 24 עִקְּשׁוּת Koph dagessatum sicut 6, 12 (*Michlol* 181).

4, 25 יַיְשִׁרוּ absque Jod mediae auctore Masora.

4, 26 רַגְלֶךָ sine Jod plurali, itaque singularis, quemadmodum praecipiente Masora ubique in Hagiographis praeter Ps. 110, 1.

2, 12 לְהַצִּילְךָ cum Metheg (non Munach) mediae syllabae in H. J. uti etiam v. 16. Cf. *Thorath emeth* p. 20.

2, 13 הַעֹזְבִים Sic recte J. Est unum de tribus illis vocabulis, quorum Metheg contra regulam non mutatur in Munach, immo hoc syllabae tonicae, ad quam Dechi vi sua pertinet, adjicitur (*Thorath emeth* p. 20). He pathachatur sicut v. 17 הַעֹזֶבֶת, teste *Michlol* 53[b]. Vide ad Iob 30, 3.

2, 15 בְּמַעְגְּלֹתָם sine Vav plurali in J. sicut Jes. 59, 8. Masora nullum scriptionis discrimen agnoscit.

2, 21 כִּי־יְשָׁרִים, E 1. 2 et J. Dechi accentum hocce modo collocant: כִּי־יְשָׁרִים.

3, 3 גַּרְגְּרוֹתֶךָ cum Vav et sine Jod; at in v. 22 גַּרְגְּרֹתֶיךָ sine Vav et cum Jod scribendum, praecipiente Masora.

3, 4 וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל Dechi Munach. Sic bene E 3. Brixiensis Ven. 1518. 1521.

3, 6 אֹרְחֹתֶיךָ, Aliquot codd., quibuscum Brixiensis Ven. 1518. 1521 consentiunt, אָרְחֹתֶיךָ exhibent. At Cholem codicis J. recte se habere auctor est Kimchi, cf. ad Ps. 25, 4.

3, 12 אֶת quamquam non makkephatum apud Mercha segolatur aeque ac Ps. 47, 5. 60, 2; cf. *Dikduke hateamim* §. 42. et *Accentuationssystem* III. §. 3 not.

3, 15 יְקָרָה cum accentu in penultimam regresso (נסג אחור), idque teste Masora (*Dikduke hateamim* §. 73) contra regulam, nam substantiva et adjectiva in ־ָה exeuntia tonum ultimae retinent, e. c. יָפָה הִיא (Gen. 12, 14) עֹלָה הִיא (Lev. 1, 13) קִינָה הִיא (Ez. 32, 16) בּוּשָׁה סֶלָה (Ps. 89, 46).

3, 16 בִּשְׂמֹאולָהּ Mas. parva edita hanc praebet notam: ג׳ חד חסר; in P. Mas. parva ita se habet: לית ומלא et Mas. magna: שמאולה בשמאולה ג׳ ב׳ מלא וחד חסר וסמן, ושנים זיתים עליה, ואען ואמר אליו, ארך ימים. i. e. haec vocabuli forma (cum suffixo fem.) ter exstat, bis cum Vav otioso (Sach. 4, 11 et h. l.), semel sine Vav (Sach. 4, 3).

3, 17 נְתִיבֹתֶיהָ cum Tarcha et Munach praeeunte J. Vav plurale abest in codd. veteribusque edd. Solummodo Hos. 2, 8. haec vox dupliciter plene scribenda. Sic ibi eam exhibet H. et Masora adnotat לית מלא.

3, 18 עֵץ־ contra H. qui עֵץ cum Mehuppach exhibet.

3, 19 בְּחָכְמָה יָסַד־ his cum accentibus in H. J. P. Ven. 1525 Norz. Alii: בְּחָכְמָה יָסַד.

Etenim unum est de octo locis, ubi hoc vocabulum in textu caret litera Jod (עֵינָו), vide Masoram ad I Sam. 3, 2. Norzi hanc Masoram negligentia praeteriit.

6, 14 ׀ תַּהְפֻּכוֹת cum Gaja literae primae in P., ubi adnotatur ׀ ה׳ בטעם h. e. quinque cum Legarmeh et praecedente Gaja, vide de his quinque Ps. 87, 5.

Ibid. מְדָ°נִים In textu deest Jod radicis; Keri est מִדְיָנִים. H. hoc מִדְיָנִים (sicut 18, 18) in ipso textu habet sine scriptionis lectionisque varietate. In F. J. textus habet מדוָנים cum adscripto Keri מִדְיָנִים. Cf. ad 25, 24.

6, 15 יָבוֹא plene hoc uno Proverbiorum loco. In H. P. adnotatur: לית מלא בספרא. Cf. Norzi.

6, 17 דָּם־ kamezatum. Vide Ps. 106, 38.

6, 19 אַחִים Post hunc versum J. adscribit פ׳ i. e. פתוחה.

6, 21 גַּרְגְּרֹתֶךָ P. adnotat ב׳ חסר. Vide 1, 9.

6, 23 וְתוֹרָה Milra, ut par est, in E 1. 2. 3. F. (vide ad 3, 15). Etiam index masoreticus vocum cum tono penultimae efferendarum hujus vocis Proverbiorum mentionem non facit (*Dikduke hateamim* §. 73).

6, 24 לָשׁוֹן, J. constructive לְשׁוֹן. At Masora tum edita tum ms. adnotat י״ז h. e. septies decies exstat לשון kamezatum.

6, 35 שֹׁחַד Schin dagessatum in libris emendatis.

7, 4 וּמֹדָע, J. habet וּמֹדַע; at H. disertis verbis Kamez postulat: לית וקמץ. In E 3. וּמַדָּע scriptum est, quod in margine substituto וּמֹדָע corrigitur.

7, 7 וָאֵרֶא, E 3. habet וָאֵרְאֶה cum nota יתיר ה׳, contra Masoram, quae nonnisi unum sic scriptum Jos. 7, 21 agnoscit (Mas. fin. 22. *Ochla veochla* 112).

Ibid. בַפְּתָאיִם cum Rebia in plerisque codd. et edd. Aliter Brix. Plantin. Elon. Manass. Hartmann., quae edd. omnes sicut E 1. ׀ בפתאים scribunt, addito Asla legarmeh. Omnino falsa est scriptio ׀ בפתאים (Rebia cum Pasek), quam Athias ex Ven. 1518 recepit.

7, 9 בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב Sic recte J. F.

7, 11 הֹמִיָּה In F. H. P. adnotatur: ג׳ ב׳ חסר וחד מלא h. e. ter obvium, bis defective (h. l. et 9, 13), semel plene (Jes. 22, 2). Idem adnotat h. l. Mas. magna typis expressa. At haec ipsa ad Jes. 22. non recte se habet.

Ibid. וְסוֹרָרֶת cum Vav in Brix. Complut. itemque in H., ubi addita est nota ג׳ ב׳ חסר h. e. ter obvium, bis defective, scil.

5, 2 לִשְׁמֹר sine Vav in Compl. Ven. 1518. 1521 omnibusque emendatis libris. Non refertur a Masora inter octo plene scribenda.

8, 4 מָרָה, In edd. libri Abenezrae grammatici *Zachoth* p. 31 hoc vocabulum Resch dagessatum continere perhibetur, at errore librariorum. Substitui oportet מָרַּת נפשו 14, 10, uti recte in *Zachoth* meo ms. (ai. 1505).

5, 6 נָעוּ Milra, teste *Michlol* 111[b].

5, 9 וּשְׁנֹתֶיךָ sine Vav cum Jod in edd. veteribus, quam scriptionem confirmant E 1. 2. 3. J. P. addita nota: לית וכתיב כן.

5, 11 וְנִהַמְתָּ Milra utpote perf. consecutivum sicut v. 12 וְאָמַרְתָּ. Cf. חלופי נקוד.

5, 13 בְּקוֹל, F. reponit לְקוֹל, quod exhibet Neapolitana. Reliquae edd. et plerique codd., in his H. J. P. E 1. 2. 3., scribunt בְּקוֹל, assentiente Masora (ad Ps. 58, 6), quae hunc locum non adnumerat septendecim locis, ubi verbum שמע cum לְקוֹל conjunctum est.

Ibid. הִטִּיתִי, H. habet הִטֵּיתִי.

5, 16 יָפוּצוּ plene in codd. et edd. veteribus. In P. adjecta est nota ב׳ מלאין (h. l. et Ps. 68, 2). Solummodo Ez. 46, 18 haec vox defective scripta est, apposita nota לית חסר.

Ibid. בָּרְחֹבוֹת Sic scribendum, Masora adnotat לית כתיב כן.

5, 22 יִלְכְּדֻנוֹ Nun raphatum teste *Michlol* 40[b], uti et ipsa Masora postulat: לית וחסר.

6, 1 כַּפֶּיךָ, Soncin. Brix. Neapol. Ven. 1518. 1528 cum aliquot codd. singularem כַּפֶּךָ offerunt. At Masora nonnisi unum כַּפֶּךָ Iob 40, 42 agnoscit, ubi adnotatur: לית חסר, itaque h. l. כַּפֶּיךָ est masoretica scriptio.

6, 3 עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא his cum accentibus in H. et Brixiensi. Cf. חלופי נקוד et *Thorath emeth* p. 30.

Ibid. רֵעֶיךָ in fine versus, hoc solum in libro Proverbiorum per Jod scriptum praecipiente Masora: לית בספרא כתיב יו״ד

6, 5 הִנָּצֵל כִּצְבִי his cum accentibus in E 1., et jure quidem.

6, 6 לֵךְ cum Munach in E 2. F. H. Brixiensi, idque recte.

6, 11 רֵאשֶׁךָ cum Aleph post Resch, contra 24, 34 רֵישֶׁךָ cum Jod, teste Masora.

6, 13 קֹרֵץ sine Vav in J. P. veteribusque edd. sicut 10, 10. 16, 30. Masora nullum discrimen facit.

Ibid. בעינו Sic Chethib cum Keri בְּעֵינָיו. P. adnotat ח׳ חסר.

At si Masoram consulamus, praeferri necesse est שִׁפְטֵי אָרֶץ textus recepti. Nam si Masora שִׁפְטֵי צֶדֶק pro genuina lectione sumeret, certo commemoraret hanc notionum conjunctionem tanquam semel tantummodo obviam in catalogo מלין דכל חד וחד לית כוותה חלוף (Mas. fin. p. 62). Jure igitur Brixiensis et Complutensis receperunt שֹׁפְטֵי אָרֶץ. Assentiunt E 3. J. F. In cod. de Rossi 314 adnotatur: בהללי אָרֶץ. Accedit igitur testimonium codicis Hilleliani.

8, 21 וְאֹצְרֹתֵיהֶם cum Tarcha et Munach in J. Sic recte Jablonski.

8, 22 קָנָנִי, Brixiensis uti E 1. 3. H. J. scribit קַנַּנִי cum Nun pathachato; etiam Mose Punctator (*Darche hanikkud* ed. Frensdorff p. 6) hanc scriptionem tueri videtur. At Kimchi in *Michlol* 30 Kamez postulat, vide de hac punctationis inconstantia Delitzschium ad Ps. 118, 5.

8, 23 מֵעוֹלָם cum Tarcha ut in H.

8, 24 תְּהֹמוֹת Vide ad Ps. 71, 20.

Ibid. נִכְבַּדֵּי־ Beth pathachatum in omnibus libris emendatis aeque ac Jes. 23, 8. 9., vide de hac forma dagessata *Michlol* 61[b]. Brixiensis syllabae priori Gaja impertit: נִֽכְבַּדֵּי־.

8, 27 בְּחֻקוֹ Kuf raphatum in codd. veteribusque edd. Id ipsum confirmant testimoniis suis Moses Kimchi in comm. et David Kimchi in *Michlol* 147. Infinitivus hoc modo a substantivo (חֻקּוֹ, חֹק) distinguitur. H. adnotat ב׳ רפין. Alterum est בְּחוּקוֹ v. 29, quod plene scriptum est. Ibi H. notam illam repetit.

8, 28 עִינוֹת Ajin cum Chirek in Soncin. sicut in C 1. F. H. J. P. aliisque codd. accurate scriptis. Masora hanc scriptionem addita nota לית confirmat. Sic scribendum esse testificatur Kimchi quoque non solum in *Michlol* 191, sed etiam in Libro radicum sub עין, ubi sec. codicem meum legi oportet: ובסמוך עֵינוֹת מים, בצרי, בעזוז עִינוֹת תהום, בחירק. In editionibus Libri radicum hoc בחירק praetermissum est, quod jam Norzius animadvertit.

8, 30 שַׁעֲשׁוּעִים H. adnotat ב׳ מלאין, scil. h. l. et Jer. 31, 20. Reliquis in locis hoc vocabulum defective scriptum.

8, 34 אַשְׁרֵי Vide ad Ps. 1, 1.

Ibid. מְזוּזֹת Mas. parva adscribit סימן (nota memorialis), hac voce commonefaciens regulae illius masoreticae (ad Ex. 12, 7): כל ואלה שמות ומשלי מזוזת כתיב.

Sach. 7, 11. Neh. 9, 29. Ergo hoc Proverbiorum loco plene scribendum est. Hinc Masora ad Sach. 7. oportet emendari.

7, 12 ברחבות Sic codd. veteresque edd.

7, 13 הֵעֵזָה Sajin raphatum, ut testantur Abenezra in comm. ad Ps. 37, 2 atque Kimchi in *Michlol* 145 et Libro radicum sub עזז.

7, 18 בָּאֳהָבִים Aleph cum Chateph Kamez sec. punctationem Ben-Ascheri. Ita Kimchi quoque sub אהב.

7, 20 הַכֶּסֶא Ven. 1525 praeeuntibus aliquot codd. loco prioris Segol habet Zere: הַכֵּסֶא. At Kimchi in Libro radicum disertis verbis duplex Segol tuetur.

7, 22 הוֹלֵךְ cum Mehuppach et Mercha in Brix. Ven. 1518. 1521. 1525 aliisque libris bonae notae. Vide *Thorath emeth* p. 25.

Ibid. וּכְעֶכֶס dupliciter segolatum, testibus Kimchio sub עכס et Simsone Punctatore in catalogo segolatorum.

7, 23 וְלֹא־יָדַע makkephandum cum codd. et Brixiensi.

7, 24 לְאִמְרֵי־פִי item makkephandum cum codd. Cf. חלופי נקוד ad 4, 5.

7, 25 וְאַל־תֵּתַע cum Vav copulativo in Brix. Neapol. Pisaurensi (1517), assentientibus E 2. 3. J. aliis. Etiam Chaldaeus Syrus omnesque antiqui enarratores וְאַל ante oculos habuerunt. Cf. Norzi. In *Ochla veochla* 320 hic versus per errorem in ratione ducitur; substitui oportet Ps. 140, 9. Praeterea illic scribendum est כ"ה פסוקים; desunt enim Ps. 38, 22. 121, 3.

7, 25 בנתיבותיה omnino plene in codd. veteribusque edd.

7, 27 יֹרְדוֹת sine Vav in priore sicut 5, 5. Sic Neapol. Compl. et plerique codicum. Nonnisi semel Neh. 3, 15 haec vox omnino plene scripta est.

8, 2 מְרוֹמִים Vide ad Iob 31, 2.

8, 8 בְּצֶדֶק cum Dechi in E 1. 3. J.

8, 10 קְחוּ מוּסָרִי his cum accentibus in codd. veteribusque edd.

8, 13 יִרְאַת Vide *Dikduke hateamim* §. 27 extr.

Ibid. רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת Ita recte accentus collocat Jablonski. Vide ad Ps. 4, 7. Moses Kimchi in comm. Asla vocis וּפִי pro distinctivo habens magno in errore est.

8, 15 יְחֹקְקוּ sine Vav in codd. veteribusque edd.

8, 16 שֹׁפְטֵי אָרֶץ Soncin. et Neapol. atque C 1. E 1. 2. H. P. exhibent שֹׁפְטֵי צֶדֶק. Huic lectioni patrocinatur Norzi, duce Lonsano; utique pervetus est, nam Syrus Chaldaeus Hieronymus atque etiam Graecus Venetus eam reddunt.

10, 9 בַּתֹּם sine Vav in Compl. comprobantibus codd. In F. Masora ad Num. 14, 33 praecipit: תֹּם כל לישנא חסר.

10, 12 וְעַל־ makkephatum in Brixiensi sicut in J.

10, 18 וּמֹוֹצִא sine Jod aliter ac Jes. 54, 16, auctore Mas. et parva ad hunc Proverbiorum locum et magna ad Num. 14, 37.

10, 19 וְחֹשֵׂךְ sine Vav in P. sicut 11, 24. At 13, 24. 17, 27. plene scribendum, teste Masora.

10, 22 יוֹסִף plene in priori, defective in posteriori, teste Masora. In F. et H. exstat nota: ה׳ חסר יו״ד h. e. quinquies absque Jod, scil. h. l. et 1 Sam. 14, 44. 2 Reg. 6, 31. Jes. 29, 14. 38, 5.

Ibid. עֶצֶב cum sex punctis. Sic adducit hanc vocem Kimchi in Libro radicum.

10, 27 תּוֹסִיף Vide ad Ps. 61, 7.

11, 2 וְאֶת צְנוּעִים his cum accentibus recte Brixiensis.

11, 6 וּבְהַוַּת בֹּגְדִים Tarcha Munach in E 2. aeque ac וְסֶלֶף בֹּגְדִים v. 3.

11, 9 יַשְׁחִת sine Jod sicut Mal. 3, 11, teste Masora.

11, 15 וְשֹׂנֵא sine Vav in codd. veteribusque edd. Pertinet ad quattuor ita scribenda (Mas. ad Jes. 61, 8). In H. et P. adnotatur: ד׳ חסר וכל אוריתא דכותה h. e. quater participium שֹׂנֵא defective scribitur, ubique in Pentateucho.

Ibid. תֹּקְעִים sine Vav in Brix. Compl. Ven. 1518. 1521 itemque in C 1. E 3. J. P.

11, 17 חֶסֶד Neapolitana exhibet חָסִיד. Sic citatur *Taanith* 11ᵇ. At codex Talmudis Babylonici Monacensis ibi habet חסד uti etiam *Midrasch rabba* ad Leviticum cap. 34. Haec lectio codicum et enarratorum unanimi consensu comprobatur.

11, 21 רָע Resch dagessatum sicut Jer. 39, 12. Ps. 52, 5, teste *Michlol* 63ᵇ. Cf. ad 20, 22.

11, 23 צַדִּיקִים cum Munach. Sic recte Ven. 1525. Jablonski Michaelis itemque E 1. 3. F. H. P.

11, 24 אַךְ cum Munach in Brixiensi, id quod comprobant E 2. 3. J.

11, 25 יוֹרֶא Brixiensis sicut H. J. scribunt יוֹרֵא (Resch cum Zere).

11, 26 לְאוֹם In P. addita est nota: ב׳ חד מלא וחד חסר. Vide 14, 28.

11, 28 יִפּוֹל plene in Brix. Compl. Non refertur inter tria in

8, 35 מְצָאִי Ven. 1518. 1521 in textu habent מצאר. Etiam F. H. scribunt מְצָאִר adjicientes notam אי׳ קרי. Consentit Mas. parva ms., quae adnotat: מצאר מצאי ק׳. E contrario F. H. (etiam J.) insequentem vocem מְצָא scribunt sine scriptionis lectionisque discrimine. At textus editionum recte se habet. Innititur praeceptis Masorae ad 1 Sam. 1, 1. 1 Reg. 1, 1. *Ochla veochla* 127. 136.

9, 3 שָׁלְחָה Aliter J: שָׁלְחָה.

9, 4 מִי cum Munach, item v. 16 et similiter כִּי v. 11. Vide *Accentuationssystem* Cap. 20.

9, 6 וְאִשְׁרוּ Schin raphatum, itaque imper. Kal sec. formam עִזְבוּ. H. adnotat לית רפי. At Mal. 3, 12. וְאִשְּׁרוּ perf. Piel cum Schin dagessato. Illic adnotatur לית דגש.

9, 7 יֹסֵר in F. H. veteribusque edd. cum Mehuppach penultimae (sec. regulam נסג אחור) et cum Metheg productionem vocalis Zere tuente (העמדה). Alia exempla participiorum hoc modo pronunciandorum sunt קֹרֵץ 10, 10. שֹׁחֵר 11, 27. אֹהֵב 12, 1. עֹשֵׁק 14, 31. פֹּטֵר 17, 14. חֹונֵן 19, 17. וְגֹלֵל 26, 27. Vide *Thorath emeth* p. 21 *Metheg-Setzung* §. 13. Pasek in aliquot edd. subsequens expungendum est.

9, 13 הֹמִיָּה sine Vav in codd. veteribusque edd. Vide ad 7, 11.

Ibid. פְּתַיּוּת cum Jod dagessato, vide *Michlol* 181.

9, 15 אָרְחוֹתָם Aleph cum Kamez correpto in E 1. 2. 3. F. H. J. Vide ad Joël 2, 7.

9, 17 מַיִם גְּנוּבִים his cum accentibus sec. testes optimos.

10, 3 וְהַוַּת רְשָׁעִים Hac in lectione consentiunt edd. Soncin. Brix. Compl. Ven. 1518. 1521. Athiae Jablonskii et pleraeque omnes. Eandem tuentur E 1. 2. 3. F. H. J. P. et prope omnes codd. Sic hunc locum adducunt Parchon et Kimchi in Lexicis sub הוה et הדף, neque aliter legerunt Proverbiorum interpretes et enarratores. Quamobrem lectio והות בּוֹגְדִים, quam Biblia rabb. Ven. 1525 ducibus paucis codd. (3 Kenn. 7 de Rossi) receperunt, nihil est nisi error librarii, cujus animo locus similis 11, 6 obversabatur.

Ibid. יֶהְדֹּף Neapol. sicut E 3. habet יֶהְדֹּף. Kimchi et in *Michlol* 41[b] et in Libro radicum sub הדף Segol prioris confirmat.

10, 4 רָאשׁ cum Aleph quiescente, teste Masora, sicut et 2 Sam. 12, 1. 4.

10, 7 זֵכֶר Zajin cum Zere in E 2. F. H. J. P. Vide ad Ps. 30, 5.

13, 10 וְאֶת־נוֹעֲצִים, Paullo aliter Brixiensis: וְאֶת נוֹעֲצִים. Vide 11, 2.

13, 11 הוֹן־מֵהֶבֶל makkephatum in libris antiquis.

13, 12 מְחַלָּה־לֵב makkephatum in Brix. Ven. 1525. Norziana sicut in J., pariter atque וְאַהֲבָה־שָׁם 15, 17. Lamed dagessatum sec. regulam דחיק.

13, 15 שֵׂכֶל cum Munach (non makkephatum) in Brix. omnibusque veteribus edd. sicut in J. pariter ac Ps. 111, 10.

13, 17 מַלְאָךְ Aleph kamezatum. Masora hoc vocabulum componit cum הַמַּלְאָךְ Gen. 48, 16, ambo initium versus occupant.

13, 22 יַנְחִיל בְּנֵי Sic recte Brixiensis.

13, 23 רָב־ cum Kamez correpto (*chatûph*), teste Masora, sicut 20, 6. 15. 14, 4. Iob 36, 18. Koh. 1, 18. Cf. Kimchi in Libro radicum sub רבב.

14, 4 אֲלָפִים H. adnotat: ם' רבתא. Cf. *Dikduke hateamim* §. 61.

Ibid. תְּבוּאוֹת P. adnotat: ב' מלא מרב h. e. duo omnino plene, hoc et cui praecedit מרב 16, 8. Ibi Mas. quoque parva edita adscribit: ב' מלאין בספרא.

14, 6 בִּקֶּשׁ non makkephatum, sed conjunctivo Mehuppach instructum in codd. veteribusque edd.

Ibid. חָכְמָה cum Munach, sec. H. J. P. itemque Ven. 1525.

14, 9 וּבֵין, E 1. F. habent וּבִין chirekatum. Cf. Norzi.

14, 10 לֵב cum Rebia in E 3. F. J. Brix. Sic ediderunt Jablonski quoque et Michaelis. Recte quidem sicuti אֱוִיל 15, 5.

Ibid. מָרַּת Resch dagessatum, postulante Masora (*Michlol* 63 b. 204 b).

14, 16 חָכָם cum Rebia, ut consentaneum est. Vide v. 10.

14, 18 וַעֲרוּמִים Mem raphatum. Vide ad Iob 5, 12.

Ibid. יַכְתִּרוּ sine Jod in libris emendatis sicut Ps. 142, 8, ad praescriptum Masorae.

14, 19 שַׁחוּ Milra ut Hab. 3, 6 teste Masora, cf. Kimchi in Libro radicum sub שחח et Delitzschii comm. in Iobum (ed. II) p. 362 supra.

14, 25 וְיָפִחַ sine Jod in libris emendatis, postulante Masora: לית חסר.

14, 27 מִמֹּקְשֵׁי sine Vav in libris emendatis, postulante Masora ad 2 Sam. 22, 6.

14, 28 לְאֹם, P. adnotat ב' חד מלא h. e. bis et semel quidem plene, scil. 11, 26. Cf. ibi Norzi.

Proverbiis defective scribenda, teste Masora ad 13, 17. 1 Chr. 12, 19.

12, 2 וְרָשִׁיעַ In Bibl. magnis falso adscriptum est: ד׳ ול׳ חסר; nota masoretica e codd. sic emendanda est: ד׳ ג׳ מלא וחד חסר. Unum illud defective scriptum est Iob 34, 29.

12, 6 רְשָׁעִים cum Munach. Ita recte F. P.

Ibid. אֱרָב־, Aleph cum Chateph Pathach in H. J. idque recte, quemadmodum אֱמָר־ 25, 7, אֲכָל־ Gen. 3, 11, namque infinitivi verborum פ״א hoc modo ab imperativis distingui solent. Accedente praepositione haec distinctio negligitur, vide Delitzschium ad Iob 34, 18.

12, 6 יַצִּילֵם, Elias Levita in adnotatione ad rad. פה in Libro radicum Kimchiano legit תַּצִּילֵם. Et revera sic habent Brixiensis et sex codd. Kennicottiani. Reliqui testes omnes tuentur יַצִּילֵם.

12, 8 לְפִי־שִׂכְלוֹ makkephatum cum Metheg apud Scheba initiale sec. regulam *Metheg-Setzung* §. 35. Recte J.

Ibid. וְנַעֲוֵה־ Vav habet Zere constructivi eamque ob causam vocula insequens non dagessatur.

12, 11 יִשְׂבַּע־ cum Gaja prioris aeque ac v. 14. Recte P. et Brixiensis. Cf. *Metheg-Setzung* §. 30.

12, 20 וּלְיֹעֲצֵי sine Vav in E 2. 3. J. P. ut apud Manassen ben-Israel et Norzium. Masora docet, omnes formas participii act. verbi יעץ defective sine Vav scriptas esse (Mas. ad Ez. 11, 2), unde in P. notatur כולהון חסר, in Mas. parva edita: לית וחסר.

12, 24 לָמַס Mem pathachatum in libris emendatis sicut Jos. 17, 13. Jud. 1, 28. 30. 33. H. expresse notat פתח et Lombrosiana פתח באס״ף, idque recte convenienter praecepto Kimchiano *Michlol* 206: מַס לָמַס הַמַּס פתח באתנח וסוף פסוק.

12, 27 וְהוֹן־אָדָם יָקָר Sic plerumque interpungitur. Aliter Brixiensis, adstipulantibus F. et J.: וְהוֹן־אָדָם יָקָר. Huic interpunctioni favet Chaldaeus, cf. comm. Delitzschii ad h. l.

12, 28 נְתִיבָה He raphatum, teste *Michlol* 31.

Ibid. אַל־מוֹת Hartmannus cum aliquot codd. velut E 3. edidit אֶל־מָוֶת. Reliquae edd. omnes et plerique codd., inter hos E 1. 2. C. F. H. J. P., exhibent אַל־מוֹת cum אַל negativo. Hanc scriptionem sequuntur interpretes eamque Mas. parva ms. confirmat (cf. Abenezra in comm. ad Gen. 49, 4). In P. adjecta est nota: ו׳ דמטעין h. e. sunt sex אַל, in quibus facile erraveris.

17, 7 אַתְּ כִּי־לְנָדִיב Sic recte interpungit F.

17, 9 מְכַסֶּה־פֶּשַׁע Pe dagessatum sec. regulam דחיק (quemadmodum יְכַסֶּה־בָּגֶד Ez. 18, 6); Scheba initiali appositum est Gaja poeticum (*Metheg-Setzung* §. 37). Nonnullae edd. sine Makkeph: מְכַסֶּה פֶּשַׁע.

17, 12 פָּגוֹשׁ cum Mehuppach ultimae et praecedente Zinnorith. Sic F., et recte quidem, vide *Accentuationssystem* VI. §. 5 d.

17, 16 לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב Sic interpungit Brixiensis cum E 1. 2. 3. H. Aliter Ven. 1525, quae cum J. P. scribit: לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב־, quod non ineptum, sed minus aptum. Cf. *Thorath emeth* p. 40.

17, 18 תֹּקֵעַ defective, sicut exceptis Neh. 4, 12. 2 Chr. 23, 13 ubique, teste Masora.

17, 20 וְנֶהְפָּךְ Pe kamezatum in Brixiensi cum E 1. 3. F. H. P., et bene quidem. Nam Masora adnotat לית, itaque hoc solum kamezatum, reliqua pathachata velut Lev. 13, 16. Jos. 8, 20. In H. explanatius: לית קמץ.

17, 21 לְתוּגָה Milra in H. Vide ad 3, 15.

17, 22 יֵיטִיב dupliciter plene in libris emendatis. In 15, 13 et 1 Sam. 20, 13 scriptum est יֵיטִב absque Jod hiphilico, qua in re Mas. magna corrigatur necesse est.

17, 24 בִּקְצֵה־אָרֶץ Masora adnotat לית h. e. nonnisi h. l. alterum harum vocum saepius conjunctarum articulo caret, itaque הָאָרֶץ nonnullorum codd. falsum est. Mas. parva ms. hanc scriptionem aperte rejicit: ס״א בקצה הארץ, ולא כן.

17, 25 וּמֶמֶר E 1. 2. exhibent וּמֵמַר, quod est participium formae ejusdem ac מֵסַב Jer. 21, 4. מֵחַל 25, 29. At nomen segolatum confirmant Kimchi et in *Michlol* 204 et in Libro radicum sub מרר atque Meïri in comm.

17, 26 עַל־יֹשֶׁר Sic Neapol. Soncin. Brix. Compl. cum E 1. 3. Hanc scriptionem veteres quoque enarratores ante oculos habuerunt. Cf. Norzi.

18, 2 כִּי אִם־בְּהִתְגַּלּוֹת Tarcha Munach in Brixiensi itemque J.

18, 6 לְמַהֲלֻמוֹת Mem raphatum uti et 19, 29 in edd. veteribus atque E 1. 2. F. H. J. P., itaque a מַהֲלוּם, sicut מַנְעָלֶיךָ a מַנְעוּל.

18, 7 פִּי־כְסִיל makkephatum in Brixiensi aliisque veteribus edd., assentiente F.

18, 9 גַּם־מִתְרַפֶּה בִמְלַאכְתּוֹ Sic recte H.

14, 34 תְּר֣וֹמֵם cum Munach penultimae (ad regulam נסג אחור) et Metheg (העמדה) apud Zere. Similiter תְּה֣וֹלֵֽל 25, 23. Cf. חלופי נקוד et quae ad Ps. 37, 7 disseruimus.

15, 1 מַעֲנֶה־רַּךְ Resch dagessatum sec. regulam דחיק (*Michlol* 63[b]). Brixiensis habet רָךְ kamezatum.

15, 5 תֹּכַחַת sine Vav in Brix. Ven. 1518. 1521. Basil. 1536. Manass. itemque in J. Sic scribendum esse testatur Masora, quam Meïri in comm. ad Mischnam Aboth (versus finem) adducit, quae quidem hunc versum quattuor illis adnumerat, qui septenis vocabulis quaternarum literarum constant, scil. Ps. 73, 2. Prov. 12, 16. 15, 5. 17, 3.

15, 10 שׂ֣וֹנֵא E 3. J. Brix. exhibent וְשֹׂנֵא.

15, 16 וּמְהוּמָה Milra in Brixiensi itemque H., ut par est. Vide ad 6, 23.

15, 17 וְאַהֲבָה־שָּׁם Schin dagessatum; at וְשִׂנְאָה־בוֹ cum Beth raphato sicut וְשַׁלְוָה־בָהּ 17, 1. מְחִתָּה־לּוֹ 13, 3. Qua de causa regula דחיק in his cesset, ad Ps. 45, 5 exposuimus.

15, 25 יִסַּח ׀ cum subsequente Pasek, praeeunte P.

15, 32 וְשׁוֹמֵעַ plene in libris emendatis sicut 21, 28, teste Masora.

Ibid. לֵּב Lamed dagessatum sec. regulam אתי מרחיק sicut 19, 8 (*Michlol* 124[b]).

16, 10 קֶסֶם apte cum Dechi in F. At E 1. 2. non minus apte קֶסֶם. Ineptum vero est קֶסֶם ׀, ut vulgo editur.

16, 11 פֶּלֶס cum Mehuppach in F. Vide *Thorath emeth* p. 50.

16, 14 חֲמַת־מֶלֶךְ cum Dechi in Brix. assentientibus E 2. 3. J. F.

16, 15 כְּעָב Ajin kamezatum teste *Michlol* 191[b].

16, 17 שֹׁמֵר defective in Brix. Neapol. Compl. Ven. 1518. 1521 Norz. itemque in P. Non pertinet ad decem plene scribenda.

16, 30 כִּלָּא cum Aleph in F. Est unum de vocabulis illis, quae praeter consuetudinem semel in Aleph exeunt (Mas. fin. 1).

17, 1 פַּת, Abenezra in *Zachoth* p. 37 legit פָּת, quod omni testimonio destitutum.

17, 2 עֶבֶד מַשְׂכִּיל יִמְשֹׁל בְּבֵן his cum accentibus in Brixiensi, approbantibus E 2. 3. F. J. P.

17, 7 יֶתֶר Jod segolatum adversus pausam. Index vocum in pausa Pathach vel Segol retinentium (פתחין באס"ף) et editus et ms. hanc vocem in numero referunt, itemque Ben-Bilʿam in טעמי המקרא

20, 22 אֲשַׁלְּמָה־רָע Resch dagessatum sec. regulam דחיק sicuti 11, 21. 15, 1, teste Simsone Punctatore in חבור הקונים.

Ibid. וְיֹשַׁע cum virgula העמדה distinctam gutturalis pronunciationem muniente quemadmodum יַלַּע v. 25 (*Metheg-Setzung* §. 42).

20, 27 נֵר יְהוָה, Chaldaeus vertit נר אֱלֹהִים et revera ita hic locus adducitur *Pesachim* 7ᵇ. 8ᵃ. *Tosefta Pesachim* init. *Pesikta* sect. 8. Midrasch *Tanchuma* Par. Noach. *Othioth di Rabbi Akiba* lit. Nun. Cf. *Dikduke hateamim* p. 76.

21, 1 פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ. Brixiensis cum E 1. H. J.: פַּלְגֵי־ מַיִם לֶב־מֶלֶךְ quae interpunctio non aeque bona est.

21, 4 נִר chirekatum sine Jod, auctore Masora ad Jer. 4, 3.

21, 5 אַךְ לְמוֹתָר cum Mercha, non makkephatum, itemque אַךְ לְמַחְסוֹר cum Munach, aeque ac 11, 24. 22, 16. Recte Brixiensis.

21, 6 מְבַקְשֵׁי־מָוֶת Raschi per errorem sumit מוֹקְשֵׁי מות scriptum esse.

21, 9 לָשֶׁבֶת cum Dechi in F. Item v. 19. 25, 24. שֶׁבֶת.

21, 10 אוֹתָהּ cum Munach in codd. veteribusque edd.

21, 11 בַּעֲנָשׁ־ Beth pathachatum consensu codicum veterumque edd.

21, 17 אֹהֵב יַיִן Sic recte Ven. 1518. 1521.

21, 20 אוֹצָר Sic Brixiensis uti H. sine subsequente Pasek. Ergo accentus non est distinctivus Legarmeh, sed servus Mehuppach.

21, 22 מִבְטֶחָה He raphatum teste *Michlol* 30ᵇ.

21, 24 עוֹשֶׂה Masora notat: ב׳ מלאין, scil. hoc et 2 Chr. 24, 12. Cf. Delitzschii comm. in Ecclesiasten p. 427.

21, 28 שׁוֹמֵעַ plene ut 15, 32, auctore Masora.

21, 29 הֵעֵז cum Mehuppach et praecedente Zinnorith in H. Vide *Thorath emeth* p. 19. *Accentuationssystem* XVI. §. 5 d.

22, 9 טוֹב cum Munach in omnibus veteribus edd. itemque E 2. F. J.

22, 19 מִבְטַחֶךָ Teth pathachatum, teste *Michlol* 184ᵇ.

Ibid. הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם Tarcha Munach in libris fide dignis.

22, 20 שלשום Chethîb cum Vav ultimae, addito Kerî: שָׁלִשִׁים (Mas. fin. p. 34). Mediam deficit Jod, quamobrem in *Pesikta di-Rab Cahana* (ed. Buber p. 102. 105) consonae textus tanquam שִׁלְשׁוֹם legendae explanantur.

Ibid. בְּמֹעֵצוֹת sine Vav primae, at Jer. 7, 24. omnino plene.

22, 21 לְשֹׁלְחֶךָ sine Jod plurali, itaque singularis in Ven. 1525. Neapol. Compl., praeeuntibus E 1. F. H. J. plurimisque Codd.

22, 25 אֹרְחֹתָו Brixiensis cum F. H.: אֳרָחֹתָו.

18, 16 מַתַּן Tav kamezatum, quamvis status constructus מַתַּן requirat (*Michlol* 188). In H. adnotatur י״ג דבוקין וקמצין h. e. tredecim quamquam constructa tamen kamezata. Cf. *Dikduke hateamim* §. 38. extr.

Ibid. גדלים sine Vav in codd. itemque Ven. 1525. Non est de sex plene scriptis (Masora ad Jud. 5, 16).

18, 19 נִפְשַׁע Schin pathachatum in omnibus veteribus edd. sicut in E 1. 2. 3.

18, 23 תַּחֲנוּנִים cum Dechi. Sic Brix. Jablonski cum E 3. F. H. Aliter Ven. 1525 Michaelis itemque J: תַחֲנוּנִים, quod et ipsum ferri potest. At תַחֲנוּנִים, quod in aliis edd. reperitur, falsum est.

18, 24 אִישׁ est unum de tribus אִישׁ, quorum loco יֵשׁ expectaveris: ג׳ דסבירין יֵשׁ; reliqua duo sunt 2 Sam. 14, 19. Mich. 6, 10. Vide Kimchii Librum radicum sub איש.

19, 7 כָּל non makkephatum nec tamen *kāl*, sed *kol* pronunciandum; Mercha vicem lineae conjunctivae supplet quemadmodum Ps. 35, 10. Cf. Delitzschii comm. ad hunc Proverbiorum locum.

Ibid. מְרֵעֵהוּ Mem cum Scheba (non Zere) in libris emendatis. Masora et edita et ms. adscribit לית. Etiam Kimchi in *Michlol* 202 et Libro radicum sub רעה Scheba testificatur.

19, 8 קֹנֶה cum Munach in Brixiensi sicut 15, 32.

19, 16 בּוֹזֵה Zajin cum Zere, teste Masora. Eodem modo מַלְוֵה 19, 17 Vav cum Zere. Vide Mas. fin. p. 54. *Michlol* 128[b] atque etiam *Dikduke hateamim* §. 39.

19, 17 וּגְמֻלוֹ Lamed raphatum. Refertur inter sex defective scripta.

19, 19 תּוֹסִף sine Jod uti 23, 28. Ez. 36, 12, docente Masora.

19, 27 חֲדַל־, Brixiensis exhibet חֲדַל cum Munach.

20, 14 וְאֹזֵל cum Mercha penultimae (נסג אחור) et virgula productionem vocalis Zere muniente (העמדה), teste *Michlol* 80. Vide ad 9, 7.

20, 11 זַךְ, Brixiensis cum J. habet זָךְ. At Kimchi in *Michlol* 205[b] Pathach confirmat.

20, 19 גּוֹלֶה סּוֹד Sic codd. veteresque edd. similiter ac קֹנֶה לֵּב 19, 18.

20, 21 בָּרִאשׁוֹנָה octo plene cum Vav scribendis adnumeratur a Masora ad Jer. 7, 12.

20, 22 אַל־תֹּאמַר cum Dechi in E 2. J., idque recte.

23, 29 חַכְלִילוּת omnino plene in omnibus veteribus edd. itemque F. H. J.

23, 31 יַּיִן dagessatum sec. regulam אתי מרחיק. Vide ad Mich. 6, 15.

24, 4 יִמָּלְאוּ, E 1. 3. H. pausaliter: יִמָּלֵאוּ addita marginali: ס״א יִמָּלְאוּ. Etiam in Masora ad Sach. 8, 5 tantummodo duo יִמָּלְאוּ enumerantur: Sach. 8, 5. Koh. 11, 3. At Kimchi in *Michlol* 64ᵇ testatur, hoc quoque Proverbiorum loco יִמָּלְאוּ scriptum esse, accentu Athnach pronunciationem non mutante, similiter ac יִקְּפָצוּן Iob 24, 24. סָגְרוּ Ps. 17, 10. יִפְּלוּ Ps. 45, 6. נוֹעֲדוּ 48, 5. Quamobrem in Masora illa suppleri oportet: וחד באתנח ובדעת חדרים יִמָּלְאוּ.

24, 5 בְּעוֹז Beth pathachatum in F. H. J. veteribusque edd. P. adscribit: לית ומלא.

24, 12 הוּא יָבִין non makkephatum in codd. veteribusque edd.

24, 14 דֵּעָה cum Illuj. Ajin segolatum, testibus Mose Kimchi in comm. et Davide Kimchi in *Michlol* 101ᵇ.

24, 21 יְרָא cum Mehuppach, non makkephatum. Recte H.

24, 23 לַּחֲכָמִים Lamed dagessatum sec. regulam אתי מרחיק.

Ibid. הַכֵּר־ cum Zere et Metheg sicut 28, 21. Sic recte E 3. Vide *Metheg-Setzung* §. 11. Alii scribunt הַכֶּר־ cum Caph segolato et Gaja prioris, quod legibus punctationis non minus consentaneum, sed illa scriptio anteponenda. Ven. 1525 atque etiam J. P. scribunt הַכֶּר־, quod omnino repudiandum.

24, 24 אֹמֵר ׀ cum Mehuppach Legarmeh ultimae. Bene Athias Nissel. Michaelis, vide *Thorath emeth* p. 32.

24, 31 וְהִנֵּה cum Paser. Sic J., cf. *Thorath emeth* p. 34. not. 2.

Ibid. קִמְּשֹׂנִים sine Vav et cum Sin (non Schin) in Neapol. Compl. itemque E 3. J. P. Cod. II. civit. Lips., teste Simsone ha-Nakdan in catalogo vocabulorum a שׂ sinistro incipientium (de Lagarde, Symmicta p. 150). Descendit a verbo קָמַשׂ قمش. Cf. etiam ad Hos. 9, 6. Mem dagessatum teste *Michlol* 182ᵇ.

Ibid. וְגֶדֶר Gimel segolatum omnibus in edd. et codd. Ita Kimchi quoque in Libro radicum hoc vocabulum adducit. In *Michlol* 166ᵇ textus in edd. depravatus sic necesse est reficiatur: יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ וְגֶדֶר אבניו בשש נקודות, גֶּזֶל את וְגֶזֶל משפט שניהם בחמש נקודות. ובהסמכם וכו׳.

24, 32 וְאָחֲזֶה cum Rebia in omnibus antiquioribus edd.

25, 1 גַּם־אֵלֶּה cum Dechi ad fidem codicum.

22, 26 בָּעֲרָבִים Beth kamezatum in F. H. et apud omnes testes antiquiores.

22, 29 יִתְיַצָּב Zade pathachatum. H. expresse adnotat פתח. Ben-Bil'am hanc vocem inter פתחין באתנח commemorat.

23, 3 תִּתְאַו Aleph pathachatum in E 2. 3. F. J. Brix. Compl. pariter ac v. 6 et 24, 1 (cf. ad Ps. 45, 12). Accentus, in quo codd. consentiunt, est Dechi.

23, 5 הֲתָעִיף cum Mehuppach et Zinnorith. Sic Jablonski cum optimis testibus.

Ibid. עֵינֶיךָ cum Mercha absque Pasek. Ita Codd.

Ibid. כְּנָפַיִם Pe pathachatum; pertinet enim ad פתחין באס"ק.

Ibid. וְעִיף In hac voce duo כתיב et קרי concurrunt. Pro Vav incipiente legitur Jod (ְי) et pro Jod medio legitur Vav (ו). Propterea Masora hanc vocem non solum in catalogo decem illarum adducit, quae a Vav incipiunt, cujus loco Jod legendum est (Masora ad Hos. 1, 1. Prov. 11, 3. *Ochla* 135), sed etiam in catalogo sexaginta duarum, in quibus binae literae locum suum commutaverunt (מוקדם ומאוחר): ועיף transpositum ex יעוף. Similiter והצרותיה 2 Sam. 14, 30 pro והציתוה; למלוכי Neh. 12, 14 pro למליכו (Mas. fin. p. 27. *Ochla* 91).

23, 7 כֶּן־הוּא Figura Jethîbi, quae priorem partem accentus Olevejored efficit, his duobus voculis interjecta est. Sic recte in F. H. Vide *Thorath emeth* p. 23. et Elementa accentuationis metricae in tribus nostris Psalterii editionibus (p. IX edit. 1880).

23, 12 וְאָזְנֶךָ sine Jod plurali, quemadmodum praecipiente Masora hoc vocabulum ubique in Hagiographis scribendum est, exceptis duobus locis 2 Chr. 6, 40. Ps. 130, 2.

23, 19 בַּדֶּרֶךְ Nisselius edidit בְּדֶרֶךְ; etiam H. exhibet וְאַשֵּׁר־בְּדֶרֶךְ, itaque similiter ac 4, 14. 9, 6. Ipse quoque Raschi sic legisse videtur. At reliqui libri omnes offerunt וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ cui lectioni Kimchi in Libro radicum testimonium perhibet.

23, 20 אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי Sic recte interpungit Brixiensis.

23, 27 עֲמֻקָּה sine Vav et Kuf dagessatum in F. H. P. veteribusque edd. aeque ac 22, 14. Iob 11, 8; Masora enim nullum scriptionis discrimen novit.

23, 28 תּוֹסִף sine Jod hiphilico. In H. P. et Mas. parva ms. adnotatur: ג' חסר יו"ד. Vide ad 19, 19.

23, 29 לְמִי אוֹי | his cum accentibus in H. Vide חלופי נקוד.

ordiuntur (Mas. fin. 44. *Ochla* p. 4). Accedit quod Mas. parva ms. diserte ait: ס״א ומתג ; ולא כן h. e. alii habent ומתג, sed falso.

26, 6 בְּיַד־כְּסִיל Aliter interpungit Brixiensis: שֹׁלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד כְּסִיל

26, 10 רַב מְחוֹלֵל Sic recte interpungunt E 1. 3. Brixiensis.

26, 17 לֹּא־לוֹ Lamed dagessatum in Ven. 1525 itemque P. ubi Mas. parva adscribit ו׳ et Mas. magna apertius dicit: לא ו׳ דגשין h. e. sex לא dagessata, scil. Gen. 19, 2. 38, 9. I Sam. 8, 19. Hab. 1, 6. 2, 6. Prov. 26, 17. Vide de hoc Dagesch emphatico (*Nachdrucks-Dagesch*) Delitzschii Genesin (ed. IV.) p. 337. Cf. חלופי נקוד ad hunc Proverbiorum locum et ad Hab. 1, 6.

26, 18 זִקִּים Kuf dagessatum, teste Kimchio in Libro radicum sub זיק.

26, 19 כֵּן cum Munach in F. Etiam כֵּן־ codicis H. admitti potest. At falsum est כֵּן־ editionum vulgatarum.

26, 23 שְׂפָתַיִם דֹּלְקִים וְלֶב his cum accentibus in codd.

26, 26 תִּכַּסֶּה non Piel (תְּכַסֶּה) sed Hithpael in codd. et bonis edd. Accedit testimonium Kimchii in Libro radicum sub כסה.

Ibid. בְקָהָל, non בַּקָּהָל; Masora adnotat: לית רפי i. e. hoc solum cum Scheba (sine dagessatione).

26, 27 יִפּוֹל plene. Non pertinet ad tria defectiva Proverbiorum. Cf. 11, 28.

26, 28 דַּכָּיו sine Jod post Caf, ut expresse testantur Kimchi in *Michlol* 171 et Libro radicum sub דכא, Jona Girondi in שערי תשובה (p. 32ᵇ ed. Cracov. 1581) et Menachem Meïri in comm. Etiam Abenezra in Sapha berura 21ᵇ hanc scriptionem indicat, id quod editorem latuit.

27, 1 לֹא־תֵדַע Daleth pathachatum ad fidem codicum.

Ibid. מַה יֵּלֶד Jod cum Zere, itaque imperfectum verbi (Mas. fin. 54ᵃ).

27, 4 אַכְזְרִיּוּת, Aliter J: אַכְזָרִיּוּת (cum Zajin kamezato). Kimchi in *Michlol* 187ᵇ scriptioni quam recepimus suffragatur.

Ibid. וְשֶׁטֶף Schin segolatum in antiquioribus edd. sicut in J. P. Etiam Simson in חבור הקונים solum לְשֶׁטֶף Ps. 32, 6 ut quinque (non sex) punctis insignitum adducit.

27, 10 רֵעֲךָ sine subsequente Pasek in Ven. 1525 itemque E 3. F. H. J. P. Etenim accentus est Asla conjunctivum et constructio eadem quae in רעך אל תעזב ורע אביך אל תעזב.

Ibid. וְרֵעֶה cum Galgal in omnibus libris emendatis.

25, 7 מְהַשְׁפִּילְךָ Metheg apud Chirek, non Munach, vide *Thorath emeth* p. 20.

25, 9 תְּגַל Gimel pathachatum in Neapol. Brix. Ven. 1525 itemque E 3. F., attestante *Michlol* 130. Etiam Ben-Bil'am hanc vocem pathachatis in fine versus (פתחין בס״פ) adnumerat.

25, 16 וַהֲקֵאתוֹ Aleph quiescit in praecedente Zere. Ita in codd. et edd. fide dignis, ita ipse quoque Chajug et Parchon r. קיא. Cf. etiam *Michlol* 116.

25, 19 רֹעָה Opitius per errorem adjicit notam מלעיל. Accentus est Dechî, qui syllabam tonicam non indicat. Est adjectivum participiale cum tono ultimae (vide Luzzatto, *Gramm.* §. 515). Nonnisi Jes. 24, 19 רֹעָה (inf. absolutus) Milel est, teste Masora (Mas. fin. 62. *Ochla* 372. *Dikduke hateamim* p. 66).

Ibid. מִבְטָח Teth kamezatum sicut Ps. 65, 6, quae duo Masora ut kamezata componit. Idem testificatur *Michlol* 184. In Mas. parva edita notae transpositae sunt; ad מבטח pertinet nota ב׳ כל קצוי ארץ, ad מועדה nota ל׳ (= לית „nonnisi h. l.").

25, 21 הַאֲכִלֵהוּ sine Jod in codd.

25, 23 תְּחוֹלֵל cum Munach penultimae et Metheg ultimae adjecto in Brix. Ven. 1525. Norz. itemque J. P. Similiter מְחוֹלֵל 26, 10. Vide supra 14, 34.

25, 24 מִדְוָנִים Chethîb cum Kerî מִדְיָנִים. Sic omnes edd. ad fidem codd. convenienter scriptioni Occidentalium quae omnibus septem locis (18, 19. 21, 9. 19. 23, 29. 25, 24. 26, 21. 27, 15) sibi constat. In Mas. magna edita ad 21, 9 atque etiam in *Ochla* 147 locus de quo agimus praetermissus est.

25, 25 וּשְׁמוּעָה In Mas. parva ms. adnotatur: ס״א שמועה, ולא כן h. e. libri alii exhibent שמועה sine Vav copul., idque non recte.

25, 26 לִפְנֵי־רָשָׁע makkephatum in F. H. J. E 2. 3. Non aeque bene Brixiensis itemque E 1. interpungunt צַדִּיק מָט לִפְנֵי.

25, 28 אֲשֶׁר | אֵין־מַעְצָר his cum accentibus, praeeunte Jablonski.

26, 2 קְלָלַת Lamed chatephatum in H. itemque Lombrosiana, adstipulante *Michlol* 79ᵇ. Cf. *Dikduke hateamim* §. 33.

26, 3 מֶתֶג, Neapol. Soncin. Brix. Complut. sicut E 1. 2. exhibent וּמֶתֶג cum Vav copul. Etiam in J. manus prima sic scripserat, sed Vav erasum est. Masora postulat מֶתֶג, quoniam haec vox deest in catalogo earum, quae semel a מ semel ab ומ

29, 2 יֵֽאָנַח cum Gaja syllabae in gutturalem exeuntis. Similiter יִֽפָּרַע v. 18. Vide 28, 2.

29, 6 יָרוּן Vav schurekatum teste Abenezra in comm. ad Ps. 91, 6. et Kimchio in *Michlol* 143 et Libro radicum sub רנן.

29, 13 מֵאִיר Sic recte cum Mehuppach-Mercha in J. (cf. *Accentuationssystem* p. 487 not. 2). Vide Norzium et חלופי נקוד.

29, 17 וִינִיחֶךָ Caph raphatum omnibus in codd. veteribusque edd. Vide ad Ps. 81, 17.

29, 22 אִישׁ cum Munach in Brixiensi cum J. idque jure.

30, 1 בִּן־ Beth chirekatum (non בֶּן) quemadmodum in בִּן־נוּן Ex. 33, 11 etc. בִּן־הַכּוֹת Deut. 25, 2. שֶׁבִּן־לַיְלָה, וּבִן־לַיְלָה Jon. 4, 10. Masora in Cod. Curtiss. 4. ad Deut. 25, 2 sic se habet: בִּן ד׳ בלישנא וסמנהון, אם בִּן הכות הרשע, שבִּן לילה היה ובִן לילה, ב׳ בפסוק, דברי אגור בִּן יקה, וכל יהושע בִּן נון דכותה. Vide etiam Frensdorffii *Massoretisches Wörterbuch* p. 36.

Ibid. וְאֻכָל Caph raphatum in codd. veteribusque edd., quare Mas. parva adnotat לית וחסר. Etiam in catalogo vocabulorum semel defective sine Vav scriptorum (מלין מיחדין חסרין ו״ו, Mas. fin. 27[b]) hoc vocabulum in ratione ducitur.

30, 4 בְּחָפְנָיו cum Rebia sicut in E 2. F.

30, 5 לַחוֹסִים cum Vav in codd. veteribusque edd. Tantummodo quatuor formae hujus participii defective scripta: הַחֹסִים 2 Sam. 22, 31. Ps. 34, 23. חֹסֵי Nah. 1, 7 et וְחֹסֶה Prov. 14, 32. Cf. ad Ps. 34, 23.

30, 6 תּוֹסְףְּ Pe dagessatum est in omnibus fidis codd., quam scriptionem confirmant Abenezra in *Moznaïm* 11[b] et Ibn Schoab in comm. ad Deut. 13, 1. In E 1. adnotatur: בכל המדויקים ףּ דגושה h. e. in omnibus libris emendatis Pe dagessatum. Vide etiam Norzium.

30, 8 וּדְבַר־כָּזָב הַרְחֵק מִמֶּנִּי Sic cum J. interpungi debet: Olevejored cum praecedente Zinnor. Etiam Brixiensis exhibet הרחק מִמֶּנִּי (cum Olevejored), sed errans in eo quod voci כָזָב Rebia impertit.

30, 9 וְכִחַשְׁתִּי cum Metheg antepenultimae. Item וְאָמַרְתִּי, sunt enim perfecta consecutiva. Kimchi in *Michlol* 6[b] tantummodo וְנִגְנַבְתִּי וְתָפַשְׂתִּי hujus versus tanquam cum tono penultimae enuncianda adducit, non וכחשתי ואמרתי. Etiam Abenezra in *Moznaïm* 3[b]. 36[b]. *Zachoth* 54. et comm. ad Lev. 10, 19 sola ונגנבתי ותפשתי inter ea refert, quorum tonus non processerit in ultimam.

27, 15 נִשְׁתָּוֶה Milel teste *Michlol* 131; qua de causa וְאֵשֶׁת מְדִינִים Tarcha Munach sicut in F. At Brixiensis cum E 1. J. interpungit et scribit: וְאֵשֶׁת מִדְיָנִים נִשְׁתַּוֶּה. De his formis verbalibus vide Delitzschii comm.

27, 16 צֹפְנֶיהָ צָפַן his cum accentibus (Dechi-Munach, Mercha) in Brix. itemque E 1. 3. J., vide *Accentuationssystem* VII. §. 2. In Ven. 1518. 1521 צָפַן Munach habet in ultima.

27, 22 אִם־תִּכְתּוֹשׁ recte cum Illuj in F.

Ibid. הָרִפוֹת sine Jod; contra 2 Sam. 17, 19 הָרִיפוֹת plene. Ita in F., in quo Mas. parva ad 2 Sam. 17, 19 id ipsum confirmat: ב׳, חד חסר אם תכתוש h. e. bis, semel defective Prov. 27, 22.

Ibid. בַּעֱלִי, Sunt codd. qui בָּעֱלִי (Beth cum Kamez) scribant, cui scriptioni Dechi vocabuli praecedentis est accommodatior. At Kimchi in *Michlol* 43 b favet scriptioni vulgatae, cui etiam E 3. F. J. P. patrocinantur.

27, 25 עֶשְׂבוֹת Sin dagessatum, testibus Parchone sub עשב atque Kimchio in *Michlol* 3 b et Libro radicum.

28, 2 בְּפֶשַׁע cum Gaja syllabae in gutturalem desinentis aeque ac 29, 6. Vide 20, 22.

28, 6 טוֹב cum Munach in codd. veteribusque edd. ut 19, 1.

28, 8 יִקְבְּצֶנּוּ imperf. Kal in F. H. P. omnibusque veteribus edd., etiam Norziana. Athias et qui eum sequuntur cum aliquot codd. ediderunt יְקַבְּצֶנּוּ. Verum Masora decernit scribendum esse יִקְבְּצֶנּוּ; etenim Jer. 31, 10 יְקַבְּצֶנּוּ adnotans לית unicum esse pronunciat, itaque hoc Proverbiorum loco יִקְבְּצֶנּוּ legi oportet. Hinc in H. et Masora ms. hoc quoque יִקְבְּצֶנּוּ per לית unicum esse significatur. Porro inde sequitur, in Libro radicum Kimchiano sub קבץ varietatem lectionis inter Ben-Ascher et Ben-Naphtali transmutandam esse; Ben-Naphtali legit יְקַבְּצֶנּוּ, Ben-Ascher, cujus auctoritate textus receptus innititur, יִקְבְּצֶנּוּ.

28, 10 בְּדֶרֶךְ recte cum Illuj in H.

28, 22 נִבְהָל Ita hoc participium scriptum est in codd. veteribusque edd.: He cum Kamez et Beth cum Chateph Kamez. Abulvalid in *Harikma* p. 198 et Kimchi in Libro radicum sub בהל hanc scriptionem confirmant.

28, 24 וְאֹמֵר אֵין Dechi Mercha in F. veteribusque edd., ut par est.

29, 2 הָעָם, In F. corrector He articuli expunxit.

30, 33 כִּֽי־מִ֣יץ cum Mehuppach et Galgal in codd. veteribusque edd. idque recte, etenim כִּ֤י Mehuppach conjunctivo insignitum vicies in versuum Proverbiorum initiis exstat: 1, 32. 2, 3. 18. 3, 2. 12. 14. 32. 4, 2. 16. 5, 3. 21. 6, 23. 26. 7, 19. 24, 16. 25, 7. 22. 27, 24. 30, 2. 33. Cf. Iob 15, 5.

Ibid. י֥וֹצִֽיא רִֽיב cum Gaja orthophonico ultimae in Brixiensi itemque F.

31, 1 לְמוּאֵל cum Schurek; in v. 4 autem לְמוֹאֵל cum Cholem, postulante Masora (Mas. fin. p. 27. *Ochla* 55.)

31, 3 לַמְח֣וֹת Mem raphatum et absque Gaja; similes formae sunt לַצְבּוֹת Num. 5, 22. לַמְרוֹת Jes. 3, 8.

31, 4 לַֽמְלָכִ֤ים utrumque versus cum Mem raphato et praecedente Gaja (similiter ac לַֽמְנַצֵּחַ) in Brix. Ven. 1518. 1521. Norz. itemque H. J. P., teste Masora, quae haec duo a reliquis dagessatis לַמְּלָכִים discernens adnotat: ב׳ ובפסוק h. e. bis et in eodem quidem versu. Vide insuper Mas. fin. p. 15. *Ochla* 58. Bis praecedit אַל, quo fit, ut si למלכים dagessaretur, quinque liquidae concurrerent. De Dagesch orthophonico literae ל, quod confusionem hujus ל cum antecedente praecavet, vide *Lutherische Zeitschrift* 1863 p. 413 et Praefationem Genesis nostrae (1869) p. VIII.

Ibid. אוֹ Kerî אֵי est unum de quinque אֵי cum Zere, quae Masora ad Gen. 4, 9 enumerat. Salomo ben-Melech in comm. *Michlal jofi* ex Kimchiorum potissimum operibus excerpto scribit אָי; male intellexit quae Kimchi in Libro radicum sub אי dicit.

31, 6 תְּֽנוּ־שֵׁכָ֣ר cum Mercha in Brixiensi exemplum codicum sequente.

31, 10 אֵֽשֶׁת cum Munach in codd. veteribusque edd.

31, 14 מִמֶּרְחָק Cheth pathachatum in J. Vide ad Ps. 138, 6.

31, 17 חָֽגְרָ֣ה בְע֣וֹז utrumque cum Munach, quare Beth vocis בְעוֹז raphatum est. Ita idonei testes.

31, 18 בַלַּ֣יְלָ scriptionem textus deficit He, unde fit ut Pesikta (ed. Buber p. 65) interpretetur tanquam בַּלַּיִל legi debeat.

31, 25 עֹ֣ז וְהָדָ֣ר utrumque cum Munach in Brixiensi sicut in F. עֹז defective scriptum in codd. veteribusque edd., assentiente Masora ms., quae solum עוֹז Ps. 84, 6 plene scriptum esse declarat: לית מלא.

31, 27 הֲלִיכוֹת Sic Chethib, puncta pertinent ad Kerî הֲלִיכוֹת.

30, 9 וּנְבַתּי Nun pathachatum, testibus Masora et *Michlol* 7.

30, 13 רָמוּ Milra ut Ps. 131, 1.

30, 15 הַב ׀ cum conjunctivo Mehuppach propter subsequens Pasek (*Thorath emeth* p. 24). Beth est minusculum teste Masora.

Ibid. הַב, Lombrosus et Hutterus sicut E 2. scribunt הָב, quod propter accentum pausalem probabile videtur, cf. imperativum קָח 1 Sam. 21, 10 et h. l. nomen רָחַם versus insequentis. At reliquae edd. et plerique codd. exhibent הַב pathachatum. Atque J. adeo רַחַם scribit sine Kamez pausali.

30, 16 מַיִם Mem pathachatum adversus Athnach et dagessatum sec. regulam אתי מרחיק. Est unum de tribus מַיִם quae Pathach suum apud Athnach retinent. Cf. *Dikduke hateamim* p. 63.

30, 17 תָּלַעַג Lamed cum Chateph Pathach, vide *Dikduke hateamim* §. 27.

Ibid. לִיקֲּהַת his cum punctis in E 1. idque convenienter praeceptis Ben-Ascheri, quibus textus receptus obsequitur. Masora parva ms. adnotat: לִיקֲּהַת לית ודגש, וחד יִקְּהַת, quacum consentit Jekuthiel ha-Nakdan in *En hakore* ad Gen. 49, 10: יִקֲּהַת לית, וחד לִיקֲּהַת אם. Ceterum vide חלופי נקוד et ad Ps. 45, 10.

Ibid. נַחַל cum Pathach apud Athnach utpote ad פתחין באס"ף quae Masora recenset pertinens.

30, 20 פִּיהָ dagessatum sec. regulam אתי מרחיק. Norzi hoc neglexit.

30, 24 אַרְבָּעָה Milel citra regulam, qua ה- femininum tonum retinet, vide ad 3, 15.

30, 28 שְׂמָמִית cum Sin in Brix. Complut. Jablonskiana Opit. Norz. itemque E 2. 3. H. P., attestantibus Algazi (in שפת אמת, Smyrnae 1675) et Tschelebi (in שמאל ישראל Constantinopoli 1723). Etiam catalogus vocabulorum a ש sinistro ordientium in isagoga editionis V. T. Pisana 1803 hoc vocabulum commemorat. Huic scriptioni suffragatur etiam Gemara, quae (*Schabbath* 77 b) bestiolam istam סְמָמִית nominat. Cf. Delitzschii comm. in Proverbia p. 511 et comm. meum in Librum precationum עבודת ישראל inscripto (Roedelhemii 1868) p. 37 ad vocem לעשוק.

30, 29 מֵיטִבֵי sine Jod mediae in Complut. itemque J.; discrepat prius ejusdem versus, quod dupliciter plenum, auctore Masora. Cf. Norzi.

III.

חלופי נקוד של ספר משלי בין בן אשר ובין בן נפתלי

Loci libri Proverbiorum a Ben-Ascher et Ben-Naphtali diverse punctis signati.

(Omnes varietates asterisco distinctae depromptae sunt e libro ms. עֲדַת דְּבוֹרִים. Vide in praefatione libri Psalmorum p. VI).

Ben-Naphtali:	Ben-Ascher:	
אֶם־יְפַתּ֥וּךָ	אִם־יְפַתּ֥וּךָ	1, 10.
אֶם־יֹאמְר֗וּ [1]	* אִם־יֹאמְר֗וּ	1, 11.
אֶם־תְּבַקְשֶׁ֣נָּה	אִם־תְּבַקְשֶׁ֣נָּה	2, 4.
אֶת־אֲשֶׁ֤ר [2]	אֶ֣ת אֲשֶׁ֤ר	3, 12.
לַעֲשׂ֑וֹת [3]	* לַֽעֲשׂ֑וֹת	3, 27.
יִתְמָךְ־דְּבָרַ֑י [4]	יִֽתְמָךְ־דְּבָרַ֑י	4, 4.
מֵאִמְרֵי֥ פִֽי	* מֵֽאִמְרֵי־פִֽי	4, 5.

וכל מֵאִמְרֵי֥ פִֽי וכל מֵאִמְרֵי֥ דָֽעַת על זה המנהג לבן נפתלי [5]

---

1 Etiam in Cod. Sappir.

2 Vide ad Ps. 60, 2. In P. haecce reperiuntur in Mas. magna:

במחזורא רובה כִּי אֶת אשׁר יאהב יְיָ יוכיח
לבעל טבריה כִּי אֶת אשׁר יאהב יְיָ יוכיח
בן אשר כִּי אֶת אשׁר יאהב יְיָ יוכיח

In ipso codicis textu punctatio Ben-Ascheri obtinuit. Ben-Naphtali vero, uti alibi probavimus (vide Strackii Prolegomena p. 26), plerumque cum codice מחזורא רובה consentit, unde sequitur, eum אשׁר cum Asla et אֶת־ cum Makkeph scripsisse; etenim אֶת illud certe error librarii est, qui אֶת־ scribere debebat.

3 Sicut Ps. 40, 9. 143, 10. 149, 9. Vide ibi ad 19, 11.

4 Vide Ps. 58, 7.

5 Verba sunt ipsius codicis: ubi in Proverbiis מאמרי־פי vel מאמרי־דעת reperitur, Ben-Naphtali voci priori accentum conjunctivum impertit, non adhibito Makkeph, scil. praeter locum de quo supra agitur 5, 7. 7, 24. 19, 27. 23, 22.

Pertinet ad sexaginta duo vocabula cum literis non recto loco collocatis (Mas. fin. p. 27. *Ochla* 91).

31, 29 עָשׂוּ, Brixiensis ponit Munach in ultima עָשׂוּ, at ו recessum accentus admittit (cf. Jud. 8, 35. Jer. 12, 2), solum ום non admittit.

II.

חלופי ספר משלי בין בני מערבאי ובין בני מדנחאי

Scripturae libri Proverbiorum inter scholas occidentales et orientales controversae.

Orientales (Babylonii):	Occidentales (Palaestinenses):	
ירויך כתיב יְרַוֻּךָ קרי	יְרַוֻּךָ	5, 19.
פריוך כתיב פִּרְיִי קרי	פִּרְיִי	8, 19.
תְּהוֹמוֹת מלא[1]	תְּהֹמוֹת	8, 24.
בּוֹטֶא באלף[2]	בּוֹטֶה בה"א	12, 18.
וּמִדְיָנִים כתיב וקרי	ומדונים כתיב וּמִדְיָנִים קרי	18, 19.
תביאת כתיב תְּבוּאַת קרי	תְּבוּאַת	18, 20.
מִדְיָנִים כתיב וקרי	מדונים כתיב מִדְיָנִים קרי	21, 9. 21, 19. 25, 24.
התשיעה כתיב הַתְּשׁוּעָה קרי[3]	הַתְּשׁוּעָה	21, 31.
בֹּר חסר[4]	בּוֹר מלא	28, 17.

[1] Teste Masora in Cod. meo Haphtararum ad Ex. 15, 5 discedunt in scribenda hac voce Orientales et Occidentales. Editiones nostrae quae recensionem occidentalem exhibent scribunt תהֹמות; itaque orientales pro iis habendi qui hanc vocem omnino plene scribunt. Similiter res se habet in הֲלֹוא Deut. 32, 34. בתולות Sach. 9, 15. Inde sequitur באין תהומות חוללתי Masorae editae ad Ps. 33, 7 esse scriptionem orientalem, quemadmodum alias quoque Masorae nostrae testimonia orientalia admixta sunt, e. c. Mas. fin. p. 16: בֹּר ב׳ חסרין, ibid. p. 51: עוֹשֶׂה ב׳ מלאין

[2] Sic in F. S. Orientales vocabulum litera א terminant.

[3] Sic in F. S.

[4] Textus Occidentalium nonnisi unum defectivum agnoscit, scil. Ex. 22, 33, ubi Masora adnotat: לית חסר. Id quod in Mas. fin. p. 16ᵇ exstat remansit ex orientali.

Ben-Naphtali:	Ben-Ascher:	
בְּאֽוֹר פְּנֵֽי־מֶ֥לֶךְ	בְּֽאוֹר־פְּנֵֽי־מֶ֥לֶךְ	* 16, 15.
יִמָּֽלֵא פִ֥יהוּ	יִמָּֽלֵא־פִ֥יהוּ	20, 17.
שֹׁ֣ד רְשָׁעִ֣ים	שֹֽׁד־רְשָׁעִ֣ים	* 21, 7.
וּבֵ֣ית [1]	וּבֵ֣ית	21, 9. 25, 24.
אִם־אֵ֣ין לְךָ֣	אִם־אֵֽין־לְךָ֣	22, 27.
לָ֤מָּה יִקַּ֥ח [2]	לָ֤מָּה יִקַּ֥ח	ibid.
לִפְנֵ֣י מְלָכִ֣ים	לִֽפְנֵֽי־מְלָכִ֥ים	* 22, 29.
הֲֽתָעִ֥יף [3]	הֲֽתָ֥עִיף	* 23, 5.
לְמִ֥י אֽוֹי [4]	לְמִ֥י אֽוֹי	23, 29.
עָ֘לָ֤ה	עָ֘לָ֤ה	* 24, 31.
עֲנֵ֣ה כְ֭סִיל [5]	עֲנֵ֣ה־כְ֭סִיל	26, 5.
מְחוֹלֵ֣ל	מְֽחוֹלֵ֣ל	* 26, 10.
מִתְעַבֵּ֥ר עַל־רִ֥יב לֹּא לֽוֹ [6]	מִֽתְעַבֵּ֥ר עַל־רִ֥יב לֹּא־לֽוֹ	26, 17.
לְשׁוֹן שֶׁ֣קֶר	לְשֽׁוֹן־שֶׁ֣קֶר	26, 28.
מַה־יֵּ֥לֶד [7]	מַ֥ה יֵּ֥לֶד	27, 1.
יְקַבְּצֶֽנּוּ [8]	יִֽקְבְּצֶֽנּוּ	28, 8.
יִשְׂבַּ֣ע לָ֑חֶם	יִֽשְׂבַּֽע־לָ֑חֶם	* 28, 19.
יִשְׂבַּ֥ע רִֽישׁ	יִֽשְׂבַּֽע־רִֽישׁ	* ibid.
יִפְשַׁ֥ע גָּֽבֶר	יִֽפְשַׁע־גָּֽבֶר	* 28, 21.
כִּי־חֶ֥סֶר	כִּ֥י חֶ֥סֶר	* 28, 22.

ad Ps. 101, 5 notatum est: במחזורה רובה מאֽור עֵינים בשיפור h. e. non cum Makkeph, sed שיפור h. e. Munach.

[1] Vide ad Ps. 40, 10.

[2] Vide ad Ps. 14, 1.

[3] Sic etiam 24, 31. Vide ad Ps. 1, 2.

[4] Similiter Ps. 127, 3.

[5] Vide *Thorath emeth* p. 41.

[6] Vide ad Hab. 1, 6.

[7] Sic recte in *Adath dibburim*. Vide ad 4, 13. In catalogo typis excuso vox qua versus incipit adducta est, de qua nulla est controversia.

[8] Vide Lectionum receptarum argumenta (appendicem I).

Ben-Naphtali:	Ben-Ascher:	
כִּֽי־הִיא [1]	כִּ֣י הִיא	* 4, 13.
אַל־תֵּט יָמִין	אַל־תֵּט־יָמִין	* 4, 27.
פֶּֽן־יִשְׂבְּעוּ	פֶּן־יִשְׂבְּעוּ	* 5, 10.
וְֽנָהַמְתָּ [2]	וְֽנָהַמְתָּ	5, 11.
וְֽאָמַרְתָּ	וְֽאָמַרְתָּ	5, 12.
זֹאת [3]	זֹאת	6, 3.
כִּֽי־בָאתָ	כִּ֣י בָאתָ	ibid.
אֶל־נְמָלָה	אֶל־נְמָלָה	6, 6.
בְּהִֽתְהַלֶּכְךָ ׀	בְּהִתְהַלֶּכְךָ ׀	6, 23.
בָּֽאֲהָבִים [4]	בָּֽאֳהָבִים	7, 18.
צְרוֹר הַכֶּסֶף [5]	צְרוֹר־הַכֶּסֶף	7, 20.
אֲנִֽי־חָכְמָה [6]	אֲנִי חָכְמָה	8, 12.
וְאֹצְרֹתֵיהֶם [7]	וְאֹצְרֹתֵיהֶם	* 8, 21.
יִשְׂבַּע לָחֶם [8]	יִשְׂבַּע־לָחֶם	* 12, 11.
וְֽלְיֹעֲצֵי	וְֽלְיֹעֲצֵי	12, 20.
וְדָבָר טוֹב [9]	וְדָבָר טוֹב	* 12, 25.
אוֹר צַדִּיקִים	אוֹר־צַדִּיקִים	13, 9.
תְּרוֹמֵם [10]	תְּרוֹמֵם	14, 34.
בְּנֵי אָדָם	בְּנֵי־אָדָם	* 15, 11.
מְאוֹר עֵינַיִם [11]	מְאוֹר־עֵינַיִם	* 15, 30.

---

[1] Eodem modo differunt 6, 3. 27, 1. 28, 22. Vide ad Ps. 18, 8.

[2] Ben-Ascher accentum ponit in ultima, Ben-Naphtali in penultima; item v. 12. Iob 5, 24.

[3] Vide ad Ps. 5, 12.

[4] Ben-Ascher literae א dat Chateph Kamez, Ben-Naphtali Chateph Pathach.

[5] Eodem modo 15, 30.

[6] Vide ad Ps. 41, 5.

[7] Vide ad Ps. 2, 5.

[8] Eodem modo 28, 19. 21. 30, 22.

[9] Vide Ps. 5, 11.

[10] Sic etiam 26, 10. Vide ad Iob 30, 20.

[11] Etiam in Cod. Tschufutk. 144 (aliquot foliis Hagiographorum)

5, 7 Primo	ועתה בנים שמעו לי וְאַל תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי פִי
7, 24 Secundo	ועתה בנים שמעו לי וְהַקְשִׁיבוּ לְאִמְרֵי פִי
8, 32 Tertio	ועתה בנים שמעו לי וְאַשְׁרֵי דְּרָכַי יִשְׁמֹרוּ
6, 11 Primo	ובא כִמְהַלֵּךְ ראשך ומחסֹרך
24, 32 Secundo	ובא מִתְהַלֵּךְ רישך ומחסֹרֶיךָ. וסמן, שבטך ומשענתֶּךָ (Ps. 23, 5).
9, 3 Primo	על גַּפֵּי מרמי קרת
9, 14 Secundo	על כִּסֵּא מרמי קרת
9, 4 Primo	חֲסַר לֵב אָמְרָה לו
9, 16 Secundo	וַחֲסַר לֵב וְאָמְרָה לו. וסמן, שֶׁמֶן למאור בְּשמים, וְשֶׁמֶן למאור וּבְשמים (Ex. 25, 6. 35, 8).
10, 1 Primo et 15, 20 Tertio	בן חכם יְשַׂמַּח אב
13, 1 Secundo	בן חכם מוּסַר אב
10, 28 Primo	תּוֹחֶלֶת צדיקים שִׂמְחָה וְתִקְוַת רשעים תֹּאבֵד
11, 23 Secundo	תַּאֲוַת צדיקים אַךְ טוב תִּקְוַת רשעים עֶבְרָה
11, 12 Primo	בז לרעהו חֲסַר לֵב
14, 21 Secundo	בז לרעהו חוֹטֵא
12, 11 Primo	עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף ריקים חֲסַר לֵב
28, 19 Secundo	עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף ריקים יִשְׂבַּע רִישׁ
12, 23 Primo	וְלֵב כסילים יִקְרָא אולת
15, 2 Secundo	וּפִי כסילים יַבִּיעַ אולת
15, 14 Tertio	וּפִי כסילים יִרְעֶה אולת
13, 9 Primo	וְנֵר רשעים ידעך
24, 20 Secundo	נֵר רשעים ידעך. וסמן וְנָשִׂיא אחד נָשִׂיא אחד (Num. 34, 18).
14, 5 Primo	עד אֱמוּנִים לא יְכַזֵּב ויפיח כזבים עֵד שָׁקֶר
19, 5 Secundo	עד שְׁקָרִים לא יִנָּקֶה ויפיח כזבים לא יִמָּלֵט
19, 9 Tertio	עד שְׁקָרִים לא יִנָּקֶה ויפיח כזבים יֹאבֵד

Ben-Naphtali:	Ben-Ascher:	
אִ֣ישׁ חָכָ֗ם	אִֽישׁ־חָכָ֗ם	* 29, 9.
מֵאִ֣יר [1]	מֵֽאִ֣יר	* 29, 13.
אַל־תִּתֶּן־לִ֑י [2]	אַֽל־תִּתֶּן־לִ֑י	30, 8.
מִ֥י יְהֹוָ֑ה [3]	מִֽי יְהֹוָ֑ה	30, 9.
לִֽיקֲּהַת [4]	לִֽיקֲּהַת	30, 17.
עֲלֵי־צ֑וּר	עֲלֵ֣י־צ֑וּר	* 30, 19.
יִשְׂבַּע לָ֗חֶם	יִֽשְׂבַּע־לָ֗חֶם	* 30, 22.
וּמִ֥יץ אַ֗ף	וּמִיץ־אַ֗ף	30, 33.
וּמַה־בַּר בִּטְנִ֑י	וּמַה־בַּר־בִּטְנִ֑י	31, 3.
יִרְאַ֥ת יְ֝הֹוָ֗ה	יִֽרְאַת־יְ֝הֹוָ֗ה	31, 11.

IV.

חלופי קריאה בספר משלי

Loci Proverbiorum consimiles qui facile confunduntur.

וכל חפציך לא ישוו בה	3, 15	Primo
וכל חפצים לא ישוו בה	8, 11	Secundo
אל ילוזו מעיניך	3, 21	Primo
אל יליזו מעיניך. וסמן, לו עמי שומע לי (Ps. 81, 14).	4, 21	Secundo
ראשית חכמה	4, 7	Primo
תחלת חכמה	9, 10	Secundo
בני לדברי הקשיבה לאמרי הט אזנך	4, 20	Primo
בני לחכמתי הקשיבה לתבונתי הט אזנך	5, 1	Secundo

---

[1] Vide ad Ps. 43, 1.

[2] Pariter Iob 36, 3. Vide ad Gen. 27, 28.

[3] Ben-Naphtali servum Mehuppach praefert sicut Ps. 80, 15.

[4] In catalogo typis excuso praetermissum. Vide appendicem I. et ad Ps. 45, 10. Cf. *Dikduke hateamim* §. 10. *Manuel du lecteur* p. 110.

V.

פתחין באתנח וסוף פסוק בספר משלי

Loci libri Proverbiorum vocalem non productam in pausa retinentes.

1, 5. ישמע חכם ויוסף לֶקַח

1, 33. ושמע לי ישכן בֶּטַח

4, 4. שמר מצותי וֶחְיֶה

4, 13. החזק במוסר אל תֶּרֶף

6, 27. ובגדיו לא תשרַפנה

7, 2. שמר מצותי וֶחְיֶה

10, 9. הולך בתם ילך בֶּטַח

12, 19. שפת אמת תכון לָעַד

12, 24. ורמיה תהיה לָמַס

17, 7. לנבל שפת יֶתֶר

22, 29. לפני מלכים יתיַצָּב

23, 5. יעשה לו כנפים

24, 30. איש עצל עָבַרתי

25, 9. וסוד אחר אל תְּגַל

27, 20. תשבַּעְנה, שאול ואבדו, ב׳ בפסוק

27, 25. גלה חציר ונראה דֶשא

30, 9. ופן אורש וגנַבתי

30, 14. לאכל עניים מֵאֶרֶץ

30, 15. שלש הנה לא תשבַּעְנה

30, 16. לא שבעה מַיִם

30, 17. יקרוה ערבי נַחַל

30, 21. תחת שלש רגזה אֶרֶץ

וכל אֶוֶלֶת, מֶלֶךְ, צֶדֶק, רֶשַׁע דכוותהון פתח.

14, 31 Primo	עֹשֵׁק דָּל חֵרֵף עֹשֵׂהוּ
17, 5 Secundo	לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ
15, 13 Primo	לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים
17, 22 Secundo	לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִיב גֵּהָה
15, 14 Primo	לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ דָּעַת
18, 15 Secundo	לֵב נָבוֹן יִקְנֶה דָּעַת
16, 2 Primo	כָּל דַּרְכֵי אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יי
21, 2 Secundo	כָּל דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יי
18, 4 Primo	מַיִם עֲמֻקִּים דִּבְרֵי פִי אִישׁ
20, 5 Secundo	מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלֶב אִישׁ
19, 1 Primo	טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ שְׂפָתָיו וְהוּא כְסִיל
28, 6 Secundo	טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ דְּרָכַיִם וְהוּא עָשִׁיר
19, 12 Primo	נַהַם כַּכְּפִיר זַעַף מֶלֶךְ
20, 2 Secundo	נַהַם כַּכְּפִיר אֵימַת מֶלֶךְ
20, 16 Primo	לְקַח בִּגְדוֹ כִּי עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ
27, 13 Secundo	קַח בִּגְדוֹ כִּי עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ
21, 9 Primo	טוֹב לָשֶׁבֶת עַל פִּנַּת גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר
21, 19 Secundo	טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וָכָעַס
25, 24 Tertio	טוֹב שֶׁבֶת עַל פִּנַּת גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר
22, 3 Primo	עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ
27, 12 Secundo	עָרוּם רָאָה רָעָה נִסְתָּר פְּתָאיִם עָבְרוּ נֶעֱנָשׁוּ
22, 13 Primo	אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ
26, 13 Secundo	אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדָּרֶךְ אֲרִי בֵּין הָרְחֹבוֹת.
26, 12 Primo	רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ
29, 20 Secundo	חָזִיתָ אִישׁ אָץ בִּדְבָרָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ
31, 1 Primo	דִּבְרֵי לְמוּאֵל, קבוץ פום.
31, 4 Secundo	לַמְלָכִים לְמוֹאֵל, מלא פום. וסמן מומו (9, 7).

VIII.

Conspectus notarum masoreticarum.

A. *Varietas scriptionis et lectionis* (כתיב וקרי).

כְּתִיב Scriptum:	קְרִי Legendum:
1, 27. כשאוה (h. e. כְּשַׁאֲוָה)	כְּשׁוֹאָה
2, 7. וצפן (h. e. וְצָפַן)	יִצְפֹּן
2, 8. חסידו (h. e. חֲסִידוֹ)	חֲסִידָיו
3, 15. מפניים (h. e. מִפְּנִיִּים)	מִפְּנִינִים
3, 27. ידיך (h. e. יָדֶיךָ)	יָדְךָ
3, 28. לרעיך (h. e. לְרֵעֶיךָ)	לְרֵעֲךָ
3, 30. תרוב (h. e. תָּרוּב)	תָּרִיב
3, 34. ולעניים (h. e. וְלַעֲנִיִּים)	וְלַעֲנָוִים
4, 16. יכשולו (h. e. יִכְשׁוֹלוּ)	יַכְשִׁילוּ
6, 13. בעינו (h. e. בְּעֵינוֹ)	בְּעֵינָיו
ibid. ברגלו (h. e. בְּרַגְלוֹ)	בְּרַגְלָיו
6, 14. מדנים (h. e. מְדֹנִים sive מְדָנִים)	מִדְיָנִים
6, 16. תועבות (h. e. תּוֹעֲבוֹת)	תּוֹעֲבַת
6, 17. אהביה (h. e. אֹהֲבֶיהָ)	אֹהֲבַי
8, 35. מצאי (h. e. מֹצְאֵי)	מָצָא
11, 3. ושדם (h. e. וְשַׁדָּם)	יְשָׁדֵּם
12, 14. ישוב (h. e. יָשׁוּב)	יָשִׁיב
13, 20. הלוך (h. e. הָלוֹךְ)	הוֹלֵךְ
ibid. וחכם (h. e. וְחָכַם)	יֶחְכָּם
14, 21. et 16, 19. עניים (h. e. עֲנִיִּים)	עֲנָוִים
15, 14. ופני (h. e. וּפְנֵי)	וּפִי
16, 27. שפתיו (h. e. שְׂפָתָיו cf. v. 23.)	שְׂפָתוֹ
17, 13. תמיש (h. e. תָּמִישׁ)	תָמוּשׁ
17, 27. וקר (h. e. וְקַר)	יְקַר
18, 17. יבא (h. e. יָבֹא)	וּבָא

VI.

פסקתא דספר משלי ח׳, וסמנהון

Loci libri Proverbiorum lineola Pasek notati:

1, 22. עד מתי ׀ פתים

6, 3. אפוא ׀ בני

6, 9. עצל ׀ תשכב

8, 21. אהבי ׀ יש

8, 30. שעשועים יום ׀ יום

8, 34. דלתתי יום ׀ יום

15, 25. יסח ׀ יי

30, 15. הב ׀ הב

VII.

סדרים דספר משלי ח׳ וסמנהון:

Sectiones libri Proverbiorum masoreticae.

1, 1. משלי שלמה

5, 18. יהי מקורך ברוך

9, 12. אם חכמת חכמת לך

14, 4. באין אלפים אבוס בר

18, 10. מגדל עז שם יי

22, 22. אל תגזל דל

25, 13. כצנת שלג ביום קציר

28, 16. נגיד חסר תבונות

כְּתִיב Scriptum:	קְרִי Legendum:
23, 31. בכיס (h. e. בַּכִּיס[1])	בַּכּוֹס
24, 17. אויביך (h. e. אוֹיְבֶיךָ)	אוֹיִבְךָ
26, 24. בשפתו (h. e. בִּשְׂפָתוֹ, vide 16, 27)	בִּשְׂפָתָיו
27, 10. ורעה (h. e. וְרֵעֶה)	וְרֵעַ
27, 20. ואבדה (h. e. וַאֲבַדֹּה)	וַאֲבַדּוֹ
27, 24. דור (h. e. דּוֹר)	וָדוֹר
28, 8. ובתרבית (h. e. וּבְתַרְבִּית)	וְתַרְבִּית
28, 16. שנאי (h. e. שֹׂנְאֵי)	שֹׂנֵא
30, 10. אדנו (h. e. אֲדֹנוֹ)	אֲדֹנָיו
30, 18. וארבע (h. e. וְאַרְבַּע)	וְאַרְבָּעָה
31, 4. או (h. e. אוֹ[2])	אֵי
31, 16. נטע (h. e. נְטַע sive נִטַּע)	נָטְעָה
31, 18. בליל (h. e. בַּלֵּיל[3])	בַּלַּיְלָה
31, 27. הילכות	הֲלִיכוֹת

B. *Notae masoreticae.*

א' נָחָה Aleph quiescens 1, 4. 7, 7. 8, 5. 9, 6. 14, 18.
ב' זְעֵירָא Beth minusculum 30, 15.
ד' זְעֵירָא Daleth minusculum 28, 17.
ה' רָפָה He raphatum 12, 28. 21, 22.
חֲצִי הַסֵּפֶר medius versuum libri 16, 18.
יַתִּיר ב' abundans Beth 28, 8.
יַתִּיר ה' abundans He 27, 10.
יַתִּיר ו' abundans Vav 6, 16. 22, 8. 11. 14.
יַתִּיר י' abundans Jod 3, 27. 28. 20, 20. 24, 17. 28, 16.

---

1 Cf. Midrasch ad Levit. cap. 12. et Num. cap. 10.
2 Vide ibidem ad Levit. in fine cap. 12.
3 Vide supra p. 53.

כְּתִיב Scriptum:	קְרִי Legendum:
18, 19. ומדונים (h. e. וּמְדוֹנִים)	וּמִדְיָנִים
19, 7. et 26, 2. לֹא, cum Aleph.	לוֹ, cum Vav
19, 16. יומת (h. e. יוּמָת)	יָמוּת
19, 19. גרל (h. e. גֹּרַל ?)	גְּדָל
20, 4. ישאל (h. e. יִשְׁאַל)	וְשָׁאַל
20, 16. נכרים (h. e. נָכְרִים)	נָכְרִיָּה
20, 20. באישון (h. e. בְּאִישׁוֹן cf. 7, 9.)	בֶּאֱשׁוּן
20, 21. מבחלת (h. e. מְבֹחֶלֶת a בחל)	מְבֹהֶלֶת
20, 30. תמריק (h. e. תַּמְרִיק)	תַּמְרוּק
21, 9. 19. 23, 29. 25, 24. 26, 21. 27, 15. } מדונים (h. e. מְדוֹנִים)	מִדְיָנִים
21, 29. יכין (h. e. יָכִין)	יָבִין
ibid. דרכיו (h. e. דְּרָכָיו)	דַּרְכּוֹ
22, 3. ויסתר (h. e. וְיִסָּתֵר)	וְנִסְתָּר
22, 8. יקצור (h. e. יִקְצוֹר)	יִקְצָר־
22, 11. טהור (h. e. טְהוֹר)	טְהָר־
22, 14. יפול (h. e. יִפּוֹל)	יִפָּל־
22, 20. שלשום (h. e. שִׁלְשׁוֹם [1])	שָׁלִשִׁים
22, 25. ארחתו (h. e. אָרְחָתוֹ)	אֹרְחֹתָיו
23, 5. התעוף (h. e. הֲתָעוּף)	הֲתָעִיף
ibid. ועיף	יָעוּף
23, 24. גול (h. e. גּוֹל)	גִּיל
ibid. יגול (h. e. יָגוּל)	יָגִיל
ibid. יולד (h. e. יוֹלֵד)	וְיוֹלֵד (cum Vav cop.)
ibid. וישמח (h. e. וְיִשְׂמַח)	יִשְׂמַח (sine Vav cop.)
23, 26. תרצנה (h. e. תִּרְצֶנָה)	תִּצֹּרְנָה

[1] Vide supra p. 45.

INDEX

OMNIUM QUAE HAEC PROVERBIORUM EDITIO CONTINET.

מ׳[1] רַבְּתָה Mem majusculum 1, 1.
ם׳ רַבְּתָה Mem finale majusculum 14, 4.
מִלְּעֵיל cum tono in penultima 17, 10.
ן׳ זְעֵירָא Nun finale minusculum 16, 28.
סֶגוֹל בְּאַתְנַח Segol apud Athnach 7, 2. 30, 14. 21.
סֶגוֹל בְּלִי מַקֵּף Segol sine Makkeph 3, 12.
סֶגוֹל בְּסוֹף פָּסוּק Segol in fine versus 4, 4.
פַּתַח בְּאַתְנַח Pathach apud Athnach 22, 29. 23, 5. 24, 30. 30, 9. 16. 17.
פַּתַח בְּסוֹף פָּסוּק Pathach in fine versus 6, 27. 12, 24. 25, 9.
רֵישׁ בְּדָגֵשׁ Resch cum Dagesch 3, 8. 11, 21. 14, 10. 15, 1. 20, 22.

C. *Clausula masoretica.*

Macte esto! Summa versuum libri Proverbiorum nongenti et quindecim, signum est יַהֶ״ץ (י 10, ה 5, ץ 900 = 915); medius versuum est 16, 18. Sectiones libri sunt octo, signum אָ״ז (א 1, ז 7 = 8). Loci ejus pasekati sunt octo, signum אָהֵ״ב (א 1, ה 5, ב 2 = 8). Scripta et Legenda ejus sunt septuaginta, signum פ״י ל״י (פ 20, י 10, ל 30, י 10 = 70).

חֲזָק׃ סְכוּם פְּסוּקֵי סֵפֶר מִשְׁלֵי
תְּשַׁע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה עָשָׂר, וְסִמָּן
יַהֶ״ץ, וְתִכּוֹן לִפְנֵי שֶׁבֶר גָּאוֹן׃
וּסְדָרָיו שְׁמֹנָה, וְסִמָּן אָ״ז׃
וּפִסְקָתוֹתָיו שְׁמֹנָה, וְסִמָּן אָהֵ״ב׃
וּכְתִיבָיו וְקַרְיָיו שִׁבְעִים, וְסִמָּן
פִּ״י לִ״י׃

[1] In editione Genesis p. 95 et alibi scripsimus, ut vulgo solet, רַבָּתִי; jam vero hanc formam femininam quae neque aramaica est neque in hebraico sermone absolute (extra annexionem) usurpatur, missam fecimus.

ספר משלי

LIBER PROVERBIORUM

TEXTUM MASORETICUM ACCURATISSIME EXPRESSIT
E FONTIBUS MASORAE CODICUMQUE VARIE ILLUSTRAVIT
EXPOSITIONEM DE LEGIBUS DAGESSATIONIS ADJECIT

S. BAER.

PRAEFATUS EST EDENDI OPERIS ADJUTOR

FRANCISCUS DELITZSCH.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.
LIPSIAE 1880.